

Kronika města Litomyšle

Rok 2020

Úvod

Rok 2020 se navždy zapíše do historie jako rok, v němž svět bojoval s pandemií nemoci covid-19. Nemocí, která změnila svět a proměnila chování států, komunit i jednotlivců. Ukázala, že přes všechny technické výtobytky jsme křehcí a zranitelní. A ukázala také něco, s čím jsme v posledních letech neměli v české společnosti zkušenost. Mnohokrát jsme sice slyšeli o utrpení druhých – o epidemiích, katastrofách – ale většinou to bylo daleko, kdesi na druhé straně zeměkoule. Nyní stála smrt přímo před námi a my jsme jí nemohli uniknout. Nebylo kde se skrýt, kam zalézt. Bylo třeba se jí postavit a ochránit ty nejzranitelnější. Snažili jsme se o to i v Litomyšli. Ne, nebylo vše růžové – a nešlo to snadno. Většina obyvatel města však k nemoci přistoupila s respektem a odhodláním udělat maximum pro to, aby život ve starobylé Litomyšli opět pulzoval radostí.

Město v roce 2020

Pandemie nemoci covid-19 zasáhla všechny oblasti života města. Na následujících řádcích se kronikář pokusil zachytit události nejvýznamnější. I tak se však mohlo stát, že mu některé z nich unikly, neboť se (zejména na jaře) řítily jedna za druhou.

Litomyšl v boji s covid-19

V závěru roku 2019 se ve Wu-chanu, hlavním městě čínské provincie Chu-pej, rozšířil nový typ koronaviru s odborným označením SARS CoV-2. Virus se přenášel kapénkovou infekcí, byl vysoce nakažlivý a způsoboval onemocnění covid-19. Novým typem koronaviru se v průběhu roku 2020 nakazily desítky milionů lidí po celém světě, téměř 2 miliony zemřely.

V Evropě se covid-19 rozšířil nejprve zejména v Itálii. Země na Apeninském poloostrově se v prvních měsících letošního roku stala symbolem boje s novým onemocněním, který však zvládala jen s vypětím svých sil a obrovskými ztrátami lidskými i ekonomickými.

První tři případy nového onemocnění byly v České republice potvrzeny v neděli 1. března. V následujících dnech přibývali další nakažení, byť ve srovnání s tím, co přišlo zejména na podzim a v závěru roku, šlo o přírůstky v řádu jednotek či desítek jednotek. Vláda reagovala rychle a tvrdě. 10 března oznámila, že od následujícího dne zavírá školy, 12. března pak vyhlásila nouzový stav a přijala řadu opatření, která měla šíření viru zbrzdit. Heslem příštích dnů a týdnů se stala výzva: „Zůstaňte doma.“

Život v zemi se takřka zastavil. Prázdné zůstaly nejen školy, které přešly na distanční formu vzdělávání, ale i kostely, restaurace, hotely, divadla, kina a další kulturní i sportovní zařízení. Omezeny byly služby – například kadeřnictví, kosmetika,... Došlo v podstatě k vypnutí ekonomiky, v provozu mohly zůstat jen životně důležité provozy. Vláda navíc uzavřela hranice, což později vyvolalo kritiku předsedy Ústavního soudu, který vládě připomněl, že díky zkušenostem s komunistickým bezprávím vláda může sice zakázat vstup do země, nesmí však bránit v jejím opuštění. Lidé museli mít ve vnitřních i venkovních prostorách zakryté dýchací cesty (ústa i nos) respirátorem, rouškou či šátkem. Začátek pandemie však provázal kritický nedostatek těchto ochranných pomůcek, lidé si je museli ušít sami.

V Pardubickém kraji došlo také k omezení hromadné dopravy a k úpravě její organizace:

- výrazné omezení spojů v pracovních dnech i o víkendech
- nástup možný pouze zadními dveřmi
- přední místa u řidiče bylo z důvodu ochrany zdraví řidiče zakázáno obsazovat
- jízdné se několik týdnů neplatilo

Všechna tato opatření poznamenala pochopitelně i život v Litomyšli. V úterý 13. března vydal starosta města Daniel Brýdl prohlášení, z něhož si kronikář dovolí podstatnou část ocitovat. Zejména jeho závěr totiž představoval odrazový můstek pro vzednutí obrovské vlny solidarity, vzájemné podpory a ochoty si pomáhat.

„Vážení spoluobčané,

dnes ráno jsme na zasedání bezpečnostní rady města projednali situaci na Litomyšlsku. Jednáme v souladu s přijatými usneseními vlády, kraje a v úzké spolupráci s krajskou hygienou, která má momentálně celou situaci z odborného hlediska na starost. Vezmu to stručně a bodově.

1) Je pravda, že v Litomyšli máme prvního diagnostikovaného pacienta s koronavirem. Jedná se o cizinku, která bydlí ve městě a pracuje v jedné z okolních obcí. V současné době hygienici vyšetřují zdravotní stav jejích kolegů v práci a několik lidí skončilo v karanténě. Žena sama není ve vážném stavu, choroba u ní má lehčí průběh.

2) V současné době situaci řeší odborníci, kterým poskytneme veškerou možnou pomoc, ale nechceme jim překážet v práci. Více informací k tomuto případu na žádost hygieny za město nemůžeme zveřejňovat.

3) Během příštího týdne ve spolupráci s Pardubickým krajem začneme s distribucí roušek, respirátorů a dalších pomůcek pro místní zdravotníky. Zároveň by po státní linii měla proběhnout distribuce ochranných pomůcek mezi poskytovatele sociálních služeb a další vytipované složky státu.

4) Uzavřeli jsme základní školy včetně družin, střední a vyšší odborné školy, nefungují i fakulta restaurování, ZUŠ a Středisko volného času Litomyšl. U mateřských školek zatím uzavření neplánujeme, byť ho do budoucna nemohu vyloučit. Zavřít je nechceme z jednoho prostého důvodu - uzavření školek by bylo dalším ztížením situace pro pracující a mohlo by ohrozit i personální situaci v nemocnici. Školky uzavřeme pouze v případě, že to bude nezbytně nutné. Zdůrazňuji, že veškeré kroky koordinujeme s hygienou a epidemiologi.

5) Pro zdravotní personál již teď připravujeme záložní plán, jak se postaráme o jejich děti, zatímco rodiče budou pečovat o pacienty.

6) Platí zákaz kulturních, společenských a sportovních akcí. V úterý na radě města navrhuji zrušení či přesun Lázní ducha a Gastroslavností, protože jejich konání v současné situaci představuje riziko pro občany i návštěvníky. Zřejmě to nebude jediná akce, kterou budeme muset zrušit. Současně jsme uzavřeli Smetanův dům, městskou galerii, knihovnu, kino, bazén i sportovní haly.

7) Pokud nemusíte, nechodte do míst, kde se zdržuje více lidí. Je jasné, že do práce a na nákup musíme všichni, ale pokud možno, dočasně omezte všechny zbytné aktivity. Možná tím nepomůžete sobě, ale zcela určitě našim seniorům a nemocným, kteří jsou nejohroženější částí populace.

8) Městský úřad funguje v plném rozsahu, ale žádáme občany, aby v současné době řešili osobní návštěvou jen opravdu nezbytně nutné záležitosti.

9) Situace v republice je každým dnem vážnější, proto Vás prosím, abyste opatření nebrali na lehkou váhu, „nešvejkovali“ a dbali na zdraví svoje i svých blízkých. Již teď je jisté, že

koronavirus způsobí celé republice velké komplikace, přesto Vás žádám, abyste jednali racionálně a nepodléhali panice.

10) Více informací budeme zveřejňovat na webu města, zde na FB a také v dubnové Lilii. Od příštího týdne se bude pravidelně třikrát týdně či dle potřeby častěji scházet na městském úřadu bezpečnostní rada města, která bude aktivně řešit nastalou situaci ve městě a okolí....

Nejednou v historii jsme čelili těžkým situacím. Moc si přeji, abychom v sobě i v těchto dnech našli solidaritu, slušnost, odpovědnost a pokoru. Přijatá opatření nejsou populární a jsou tvrdá, možná jsme si až příliš zvykli na pohodový život v srdci Evropy, přesto jsou podle mého názoru správnou cestou v boji proti koronaviru. Důvěřujme státním institucím a odborníkům, kteří jsou na podobné situace školeni, dbejme jejich pokynů a budme zodpovědní vůči sobě i ostatním.

S úctou a důvěrou, že opět bude dobře

Daniel Brýdl, starosta“

Nejvýznamnější okamžiky jarní vlny lze shrnout do těchto bodů:

- celou jarní vlnou se prolínala zmíněná vlna solidarity – zejména na začátku lidé spontánně šili roušky, které nebylo možné zakoupit; roušky byly následně distribuovány lidem, kteří je neměli (také zdravotníkům)
- skauti a další dobrovolníci pomáhali starším a ohroženým lidem s nákupy, doučovali děti, které nebyly připraveny na přechod k distanční výuce, roznesli dubnové číslo Lilie
- do pomoci se zapojil Nadační fond pro podporu zdravotnictví Litomyšlska, jehož aktivity kronikář popisuje v kapitole věnované zdravotnictví a sociálním službám
- parkoviště naproti nemocnici bylo vyklizeno – v jeho prostoru bylo zřízeno drive-in odběrové místo pro zjištění positivity na covid-19, kam jezdili lidé z celého regionu (v sousedních Svitavách odběrové místo zřízeno nebylo); později bylo odběrové místo přestěhováno do areálu nemocnice – v druhé polovině roku pak bylo umístěno v budově bývalého kožního oddělení
- nemocnice utlumila plánované zákroky i ordinace odborných ambulancí; vstup do nemocnice byl povolen jen kolem budovy vrátnice, automobilům byl vjezd do areálu zakázán. Pracovníci nemocnice u příchozích zjišťovali případné příznaky nemoci
- od 21. března byla dočasně zrušena LSPP pro děti a dorost v místní nemocnici; v nemocnici, LDN a domovech důchodců platil zákaz návštěv
- ambulantní lékaři sídlící v poliklinice naproti městskému úřadu vyzvali své pacienty, aby do ordinací přicházeli jen v nejnutnějších případech a maximum záležitostí řešili elektronicky; jedním z důvodů k tomuto kroku byl akutní nedostatek ochranných pomůcek pro zdravotnický personál na začátku pandemie
- brzy po vypuknutí pandemie došlo k omezení úředních hodin městského úřadu (pondělí 8:30 – 11:30, středa 13:30 – 16:30 hod.) – občané byli vyzýváni, aby návštěvu úřadu odložili a maximum věcí řešili telefonicky, případně prostřednictvím online platformy; standardní úřední hodiny byly obnoveny 20. dubna

- jednání Rady města Litomyšle, bezpečnostní rady města a dalších orgánů probíhala v online prostředí – s cílem co nejvíce eliminovat setkávání a zamezit tak šíření viru
- město zajistilo pravidelnou dezinfekci veřejných prostranství, později rovněž distribuci dezinfekce do svých příspěvkových organizací; Městské služby Litomyšl pořídily nový dezinfekční přístroj, který našel uplatnění při dezinfekci hojně navštěvovaných veřejných budov
- Smetanovo náměstí osiřelo – většina obchodů a služeb musela zůstat uzavřena
- prostřednictvím facebookového profilu Lilie se město snažilo postiženým místním podnikatelům pomoci propagací jejich služeb (například propagací restaurací, které byly uzavřeny, ale mohly nabízet jídlo formou take away)
- místní podniky začaly vyrábět a dodávat chybějící ochranné pomůcky – roušky, obličejové štíty apod.
- uzavřen byl sběrný dvůr
- velmi brzy po uzavření základních, středních, vyšších odborných a vysokých škol došlo k uzavření i škol mateřských (17. března) – pro děti zdravotníků a dalších vybraných profesí fungovala „vertexová“ MŠ, později MŠ na Lidické ulici
- zápisy do prvních tříd proběhly od 1. do 15. dubna bez přítomnosti dětí
- byly zrušeny všechny kulturní akce plánované na jarní měsíce, z těch nejvýznamnějších se jednalo o Lázně ducha a Gastroslavnosti
- zastaveny byly veškeré sportovní soutěže, zakázán byl zprvu i individuální sport, a to ve vnitřních i venkovních prostorách
- zavřené zůstalo Informační centrum, které bylo možné kontaktovat pouze telefonicky či mailem ve všední dny od 9:00 do 12:00 hod.
- uzavřena zůstala Městská knihovna Litomyšl (v jarní vlně zprvu nesměla půjčovat knihy ani přes výdejové okénko) i Státní zámek Litomyšl
- MHD fungovala zdarma, nástup byl povolen jen zadními dveřmi
- neplatilo se parkovné na Smetanově náměstí a dalších vyhrazených místech
- v části haly Jiskra vznikly nouzové prostory pro osoby bez střechy nad hlavou, u kterých by se nákaza novým typem koronaviru prokázala
- strážníci městské policie mimo pravidelnou hlídkovou činnost prováděli také kontroly dodržování opatření vlády či asistovali zdravotníkům na odběrovém místě u nemocnice
- 30. dubna obrostl na Šantově náměstí strom Respirátovník, na kterém si lidé mohli vzít respirátor třídy FFP2; za dobročinným počinem stál Jan Smejkal, který již v minulosti obdaroval zdejší nemocnici i domov pro seniory. Pomoc však stále přicházela i z dalších stran – 20. dubna například starosta Daniel Brýdl převzal dar od paní Mai thi thuy ze Smetanova náměstí; personálu Centra sociální pomoci a farní charity věnovala 300 lahví džusu jako výraz díků za péči o seniory a nemocné.

Od 7. dubna začalo zprvu pozvolné – později velmi rychlé – rozvolňování. Zmíněného 7. dubna byly otevřeny hobby markety, železářství a některé další provozy. Od 15. dubna byl opět otevřen sběrný dvůr, začátkem května se do škol začali vracet žáci. Rozvolňování (doprovazené přísnými hygienickými opatřeními) pokračovala až do začátku prázdnin, kdy byla zrušena povinnost nosit roušky ve vnitřních prostorách.

Litomyšl si vydechla, ale ne na dlouho. Např. k 28. červenci bylo ve městě jedenáct osob pozitivně testovaných na covid-19, z toho sedm z obchodního domu Kubík a dvě z městského úřadu. Následující týdny dávaly tušit, že nás na podzim čekají další těžké chvíle. A přece jsme doufali, že se snad podaří druhé vlně vyhnout.

Od září bylo opět zavedeno nošení roušek ve vybraných místech – ve vnitřních prostorách úřadů, v městské i meziměstské dopravě, domovech důchodců či nemocnicích. Z původního návrhu však například vypadly školy, které se záhy stále místem šíření viru. Litomyšl se navíc hned v září stala regionálním epicentrem nákazy, když se covid-19 prokázal u hráčů hokejového klubu, kteří si jej zřejmě přivezli ze zápasu v Brně. ČTK již 8. září psala o tom, že se v našem regionu šíří covid lavinovitě a že přibývá také domácích ohnisek.¹

Situace se však zhoršovala v celé zemi. 5. října byl opět vyhlášen nouzový stav, který platil až do konce roku. Po celé republice začala platit nová opatření proti šíření koronaviru, která se nevyhnula ani Litomyšli. Vedení radnice už v předstihu rozhodlo o zrušení vnitřních akcí pořádaných městem – nedošlo k tradičnímu předávání cen a koncertu pro všechny, kteří pomohli během jarní krize. Stejně tak se neuskutečnily debaty a přednášky v rámci každoroční ArchiMyšle.

Život v zemi se měl řídit epidemiologickým semaforem, později systémem PES (protiepidemický systém). Oba systémy určovaly postup při zhoršující se situaci (omezení počtu osob při venkovních či vnitřních akcí, svatbách, pohřbech, bohoslužbách, ale i přechod škol k distanční výuce apod.).

Vláda zemi nakonec opět uzavřela. Školy znovu osiřely, žáci se vzdělávali na dálku prostřednictvím online a offline hodin. Uzavřeny byly restaurace, hotely, obchody, které neprodávaly životně důležité zboží, většina služeb. Opět došlo k omezení počtu autobusových linek v Pardubickém kraji, opět byli občané vyzýváni, aby odložili návštěvu městského úřadu na pozdější dobu, případně se snažili vyřešit maximum svých záležitostí prostřednictvím e-mailu či telefonu. V opatření však byla řada výjimek, což přehlednost komplikovalo.

Na přelomu listopadu a prosince došlo k částečnému rozvolnění opatření. Žáci prvního stupně a 9. tříd se vrátili do škol, ostatní žáci se střídali v prezenční a distanční výuce. Byl stanoven nový postup pro výpočet maximálního počtu věřících v kostelích, otevřely se restaurace, obchody, služby.... Jenže jen na velmi krátkou dobu.

Už několik dní po rozvolnění začali totiž nakažení znovu přibývat. Restrikce dorazily velmi rychle – opět došlo k uzavření restaurací a hotelů, zprvu nesměly fungovat ani vleky na sjezdovkách. Když jim pak stát udělil výjimku, po deseti dnech ji vlekařům zase odňal.

Jenže situace byla jiná než na jaře, kdy už jen vyhlášení nouzového stavu bylo signálem, že se děje něco mimořádného, nebezpečného. Lidé se tehdy onemocnění báli, vládou přijatá opatření dodržovali. Byli jsme svědky ohromné sounáležitosti lidí, kteří si pomáhali, byli k sobě ohleduplní (v duchu hesla „Spolu to zvládneme!“). Teď ale byla vláda pod tvrdou kritikou, že

¹ Na Svitavsku se lavinovitě šíří nemoc covid-19 [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/na-svitavsku-se-lavinovite-siri-nemoc-covid-19/1930422>

situaci v létě nezvládla, že rozvolnění bylo rychlé a prakticky absolutní, nástup podzimních opatření příliš pozvolný, proto zemi dovedl do situace, kdy se stala jednou z nejpostiženějších zemí v Evropě a ve světě vůbec. Jednotliví ministři si navíc ve svých vyjádřeních protiřečili, vláda měnila opatření i během dne. Vrcholem bylo, když byl ministr zdravotnictví přistižen, jak vychází z uzavřené restaurace a bez roušky...

Lidé byli unavení a otrávení. Na vlastní oči viděli, že vláda nemá ve svých rukou ani vlastní kompetence, natož pandemii. Množily se protesty a odpor k opatřením. I v Litomyšli došlo k posunu – v časech, kdy se denní přírůstky nově nakažených pohybovaly v tisících, bylo možné vidět stále více občanů na veřejných prostranstvích bez roušky. Jako by se viru přestávali bát. Vir ale stále zabíjel. Do konce roku si vyžádal přes 11 500 obětí. Těsně před Vánocemi pak vláda zemi znovu uzavřela do nejpřísnějšího stupně protiepidemických opatření. Jak budou či nebudou účinná, poznáme až počátkem roku nového.

Litomyšl prošla i podzimní krizí víceméně se ctí. Město opět otevřeně informovalo, uklidňovalo a pomáhalo. Na webových stránkách a facebookovém profilu Lilie podporovalo místní podnikatele, pomáhalo hledat dobrovolníky Centru sociální pomoci, které se potýkalo s velkými personálními problémy. I v Litomyšli jsme však sledovali polarizaci společnosti. Objevovalo se porušování přijatých opatření, lidé podléhali různým dezinformacím a nesmyslům, které se šířily po sociálních sítích. Někteří navíc stále věřili tomu, že covid je jen „chřipečka“. Jejich názor často nezměnily ani příběhy z nemocnic či uvedená statistika smrtnosti.

Podzimní vlna ovlivnila i tradičně kulturou nabytý závěr roku. Andělský advent nabídl místo slavnostního rozsvěcení vánočního stromu, koncertů a sousedského setkávání pouze adventní procházky spojené s fotosoutěží. Zrušen byl silvestrovský ohňostroj, chyběly stánky s tradiční čočkovou polévkou....

A ještě jednu oblast, kterou koronakrize zasáhla, musí kronikář uvést – rozpočet města. V průběhu celého roku město hledalo úspory finančních prostředků a nařídilo je hledat i svým příspěvkovým organizacím. Sestavování rozpočtu na rok 2021 se pak stalo tvrdým oříškem. Litomyšl omezila výdaje na platy úředníků v celkové částce dvou milionů korun, o stejnou částku byly poníženy výdaje na kulturu. Celkově se město snažilo ušetřit 20 milionů korun. „Hledáme maximální úspory v provozních nákladech a také ve mzdách. Snižujeme finance do dotačních titulů, abychom zůstali nadále proinvestiční. Pokud se ale bude realizovat další snížení příjmů, už budeme brát z investic,“ uvedl pro Svitavský deník starosta Daniel Brýdl.² Město tak zatím nechce škrtnout důležité projekty, jako je stavba nového sběrného dvora za 27 milionů korun, sociální bydlení, nákup aut pro dobrovolné hasiče nebo tzv. chytrou světelnou křižovatku za tři miliony.

² Škrty: Litomyšl šetří na platech i kultuře, Chrudim chce čerpat hodně dotací [online]. [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: https://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/skrty-litomysl-setri-na-platech-i-kulture-chrudim-chce-cerpat-hodne-dotaci-20201.html

Rozpočet na rok 2020

Zastupitelstvo města Litomyšle schválilo rozpočet města pro rok 2020 na svém zasedání dne 12. prosince roku 2019 (usnesení č. 149/19).

Příjmy rozpočtu roku 2020 (v mil.) **286.535,00 Kč**

Výdaje rozpočtu roku 2020 (v mil.) **311.024,00 Kč**

Rozdíl mezi příjmy a výdaji měl pokrýt zůstatek, který má město na bankovních účtech, jenž tvoří peníze z projektů nerealizovaných v roce 2019 nebo neočekávané příjmy.

Strana výdajů obsahovala i naspořenou částku 28 milionů korun, které chce město použít na stavbu nového domova pro seniory.

Projekty města plánované na rok 2020

- rozšíření sběrného dvora na Mařákově ulici s odhadovanou cenou 26 milionů korun (město získalo dotaci 20 milionů ze Státního fondu životního prostředí); cílem investičního projektu bylo rozšířit kapacitu provozu ze stávajících 1349 tun odpadů na 2764 tun; součástí měla být i modernizace vybavení. Projekt byl nakonec přesunut do roku 2021. Při obdržení projektu na výběr dodavatele se totiž jeho cena vyšplhala až na 39 mil. korun. Město jej tedy nechalo přepracovat. Na konci roku byla vypsána veřejná zakázka na stavbu, kterou vyhrála firma Profistav Litomyšl a.s. (za cenu 16,6 mil.). Kvůli nižší ceně dojde i ke snížení poskytnuté dotace.
- výstavba sociálního bydlení na Zahájské ulici, kde mělo vyrůst šest bytů pro osoby v nouzi; odhadovaná cena činila 15 milionů korun, 10 milionů město získalo z Integrovaného regionálního operačního programu; dodavatelem stavby je firma Kurštejn s.r.o.
- pokračování revitalizace Černé hory, jejíž první část skončila na podzim 2019; projekt nebyl realizován, neboť nebyly vypsány potřebné dotační tituly
- odstojení hydrologického vrtu Na Řetízku (vrt nemá majitele a je v havarijním stavu); realizace projektu začala na podzim 2020 – kvůli podmáčené půdě však byly práce zastaveny; s jejich pokračováním se počítá na začátku roku 2021, až půda zamrzne
- kromě uvedeného město počítalo s dalšími opravami městského majetku – jen na opravy komunikací a chodníků vynaložilo 3,8 mil. korun
- pokračovala též další fáze rekonstrukce oken Smetanova domu za 400 tisíc korun

Za zmínku stojí i další plánované projekty, na něž byly přislíbeny dotace z Pardubického kraje. Jednalo se o:

- doplnění dopravního hřiště o zázemí (malý dřevěný domek s přístřeškem), kam by se děti mohly schovat před deštěm; nákup dětských kol a koloběžek, mobiliář
- DiscGolfové hřiště
- oprava okapového chodníku a drenáže kaple na Pazuše
- restaurování sousoší Nejsvětější Trojce v Oseckém údolí

Pardubický kraj nakonec v souvislosti s pandemií covid-19 dotace na uvedené projekty zastavil s příslibem, že bude-li situace lepší, uvolní finanční prostředky v průběhu roku 2021.

Město pro lidi, lidé pro město

Litomyšl – město pro lidi. Tak zní nový slogan města, který souvisí s realizací participativního rozpočtu. Tedy rozpočtu, v němž sami lidé navrhnou, co by se z peněz města mělo pořídit.

V roce 2020 mohli občané nominovat projekty v kategoriích do 300 tisíc korun a 50 tisíc korun. V každé kategorii pak veřejnost vybírala dva nejlepší nápady. Návrhy mohli podat občané starší 15 let. Hlasování o návrhu bylo umožněno pouze osobám, které měly v Litomyšli či v některé z integrovaných obcí trvalý pobyt a které v den hlasování dovršily věk 15 let. Tento systém byl podle vedení města vybrán proto, aby měla veřejnost k výběru co nejvíce návrhů. Věková hranice byla na 15 let snížena proto, aby se do hlasování mohla co nejvíce zapojit mladá generace.

Do prvního ročníku bylo přihlášeno celkem 30 projektů. Do vlastního hlasování pak postoupily níže uvedené (o postupu rozhodovala komise, která všechny projekty prostudovala a zjišťovala, zda jsou realizovatelné v navrhovaném rozpočtu a splňují pravidla daná městem).

Přihlášené projekty a jejich stručný popis

Kategorie 50 tisíc Kč

Automatický externí defibrilátor – umístění automatického externího defibrilátoru na místo s výskytem většího množství lidí (náměstí, autobusové nádraží).

Pojď to zkusit! – akce nazvaná Pojď to zkusit aneb Litomyšl nejen historická a kulturní měla být interaktivní prezentací sportovních oddílů v Litomyšli a jejím okolí, při které si budou moci návštěvníci jednotlivá sportovní odvětví vyzkoušet a zjistit, co je baví.

Triatlon dětem – projektem chtěli navrhovatelé založit tradici triatlonového dne pro děti od 5 do 16 let. Cílem je inspirovat děti k pohybu a vyvolat v nich zájem o základní sporty – plavání, jízdu na kole a běh.

Půjčovna látkových plen – cílem projektu bylo založení půjčovny látkových plen a poskytování poradenství matkám, které s látkovými plenami teprve hodlají začít.

Zvelebení Oseckého údolí – cílem projektu bylo opravit cestu do Oseckého údolí a doplnit lavičky či odpočívadlo, případně prořezat tamní vegetaci a udělat z Oseckého údolí odpočinkové místo.

Miniparky Litomyšl – cílem bylo založit na pozemcích města, které jsou nevyužívané či přímo zanedbané, miniparky s osázením stromů, keřů či okrasných rostlin. Pod stromy měly být umístěny lavičky a zřízeny cestičky pro pohyb v parku.

Pítka na Černou horu – navrhovatelé přišli s potřebou umístit do lokality Černé hory, která je vyhledávaným místem sportovců a výletníků, pítka na pitnou vodu.

Vratné talíře – projekt cílil na ekologické myšlení občanů a snažil se o zavedení vratných talířů při pořádání kulturních akcí.

Umělecký trh Litomyšl – cílem projektu bylo uspořádat trh, na kterém by tvůrci mohli veřejnosti ukázat svá díla, a pomoci dostat umění mimo galerie. Ukázat zkrátka, že umění není jen doménou profesionálních umělců, ale kohokoliv, kdo má po ruce papír a tužku.

Pátoneum – projekt plánoval vytvoření malého muzea, v němž by se návštěvníci mohli seznámit s osobou slavisty Josefa Páty, který se roku 1886 v Litomyšli narodil.

Údržba zeleně na pozemcích města – peníze z participativního rozpočtu se měly použít na běžnou údržbu stávající zeleně na pozemcích města, a to především v těsné blízkosti rodinných domů – tedy tam, kde se nyní o zeň starají zejména sami občané.

Kategorie 300 tisíc Kč

Vodní prvek na horní sídliště – vodní prvek se zákoutím a lavičkami měl zpestřit zrekonstruovanou ulici 9. května.

Skatepark – projekt počítal s vybudováním skateparku ve městě, neboť právě skatepark v Litomyšli dosud chybí.

Dětská herna – návrh počítal s vybudováním velké dětské herny. Měla být vhodná především pro menší děti od 3 do 9 let a měla obsahovat prvky jako velký prolézací hrad se skluzavkami, případně trampolíny.

Stromy života pro Litomyšlata – projekt počítal s tím, že každé nově narozené dítě bude mít ve městě zasazený strom se jménem a rokem narození. Výsadba by mohla probíhat formou happeningu a byla by společenskou událostí. Navíc by bylo ve městě každý rok zasazeno zhruba sto nových stromů.

Stezka zdraví Litomyšl – návrh počítal s realizací 10 venkovních posilovacích strojů, sloužících k celkovému posílení organismu a vhodných i k rehabilitačním účelům.

Pojďme ven! – návrh řešil dovybavení vybrané demograficky významné lokality především dřevěnými herními a sportovními prvky pro zvýšení kvality života místních obyvatel.

Komunitní litomyšlská dílna – komunitní dílna měla umožnit výrobu a opravu věcí těm, kteří mají nápad a chuť, ale nemají vlastní dílnu či jim chybí nějaký nástroj, materiál apod. Cílem bylo rozvíjet vztah lidí k řemeslu a předávání zkušeností z generace na generaci.

Komunitní prostor u městských vil – projekt cílil do lokality Z. Kopala. Podle navrhovatelů nebylo při stavbě nových bytových domů v této ulici myšleno na prostor pro setkávání lidí. To by se mělo změnit.

Jizva Litomyšle a její budoucnost – projekt se zabýval budoucností průtahu I/35 Litomyšl. Cílem bylo otevřít veřejnou debatu, a to formou výstavy, která by zmapovala, co v místě průtahu v minulosti bylo a co následně vzniklo.

Čisté náměstí – cílem mělo být vybudování prostoru pro venčení psů v bezprostřední blízkosti Smetanova náměstí na v současné době travnatých plochách na Vodních valech. Projekt počítal i s propagací uvedeného, aby majitelé psů prostor využívali.

Revitalizace sportoviště „Wembley“ – projekt měl rozšířit nabídku sportovního vyžití v dané lokalitě. Počítal s pořízením multifunkční workoutové sestavy určené k posilování svalstva celého těla, montáží basketbalových košů a vyznačením hrací plochy, zabezpečením a případnou rekonstrukcí fotbalových branek.

Vlastní hlasování začalo 15. května a skončilo přesně o měsíc později. Zapojilo se do něj 513 osob, při následné kontrole však bylo zjištěno, že mnohé z nich nemají trvalé bydliště v Litomyšli. Tyto osoby byly z hlasování vyjmuty, počet hlasujících tak klesl na 451. V systému se tak objevilo 1353 hlasů (každý hlasující měl dva hlasy kladné, jeden záporný).

Z prvního ročníku vyšly vítězně tyto projekty:

Kategorie do 50 tisíc

- Zvelebení Oseckého údolí (v průběhu roku zde byly rozmístěny sedací klády z upraveného dubového dřeva, které však do konce roku někdo ukradl)
- Automatizovaný externí defibrilátor (zakoupen, z důvodu pandemie covid-19 byl však teprve na začátku 2021 předán městské policii)

Kategorie do 300 tisíc

- Revitalizace sportoviště „Wembley“ (realizace do konce roku neproběhla)
- Stromy života pro Litomyšlata (v letošním roce byly nakoupeny stromy, s výsadbou se počítá na jaře příštího roku)

Kromě výsledků některé Litomyšlany zaujal relativně nízký počet hlasujících. Podle kritiků to ukazuje na fakt, že participativní rozpočet není pro Litomyšl vhodným projektem. Je podle nich finančně nákladný (příprava a realizace stály několik desítek tisíc korun) a bere čas i energii, kterou by bylo možné smysluplněji vynaložit jinde. Podle vedení města však ze zkušeností jiných měst, která participativní rozpočet zavedla a realizují, vyplývá, že nižší účast je v prvních ročnících běžnou záležitostí. I pro příští rok proto s tímto typem zapojení občanů do života města počítá.

Nový tržní řád

Od začátku února začal platit nový tržní řád, jehož cílem bylo vyčistit podsíně od příliš velkého množství vystaveného zboží, kvůli kterému se zde špatně pohybovalo chodcům. Návštěvníci si navíc stěžovali, že zboží hyzdí historické centrum.

Vystavené zboží může být od začátku platnosti nového tržního řádu maximálně 1,7 m vysoké, do veřejného prostranství pak nesmí zasahovat více než 0,6 m od zdi či výlohy. Předsunutě prodejní místo nesmí přesahovat přes obvodovou zeď budovy, v níž se provozovna nachází.

Obchody a provozovny umístěné v podloubí mohou zřídit jedno předsunuté prodejní místo přilehlé k protějším pilířím podsíně. Toto vystavené zboží může být umístěno pouze na vnitřní straně sloupu podsíně, nesmí být vyšší než 1,7 m, přesahovat do průchodu mezi jednotlivými pilíři a zasahovat do průchodu podsíně více než 0,4 m. Provozovatelé obchodů si tak mají vybrat, zda své zboží vystaví před výlohou, nebo u protějšku pilíře (mají-li tuto možnost). Obě varianty použít nelze.

Optimalizace pracovišť finančních úřadů

Již v zápisu do kroniky za rok 2019 kronikář informoval o chystané optimalizaci pracovišť finančních úřadů, k níž došlo 1. 1. 2020. Optimalizace se týkala 33 územních pracovišť. V Pardubickém kraji se jednalo o pracoviště v Holicích, Litomyšli, Hlinsku a v Moravské Třebové.

Generální finanční ředitelství ujišťovalo, že jde o vnitroorganizační změnu, která nebude mít vliv na rozsah a dosah služeb, které územní pracoviště poskytovala. Pracoviště v Litomyšli nebylo zrušeno, nebylo přesunuto do jiného města, občané mohli jeho služby využívat v úřední dny v pondělí a ve středu od 8 do 17 hodin. Co se však změnilo, byl fakt, že v Litomyšli již nebyly umístěny spisy daňových poplatníků – ty byly přesunuty na jiná pracoviště (např. do sousedních Svitav).

Konference o budoucnosti měst

6. února se v Centru architektury a městského plánování uskutečnila konference Města 2030. Cílem konference bylo hovořit o tom, jak by se města měla měnit a vyvíjet v příštích deseti a více letech, aby se v nich obyvatelům dobře žilo. Konference se zúčastnil pražský primátor Zdeněk Hřib, jeho bratislavský protějšek Matúš Vallo, zástupce Stockholmu Christoffer Järkerborn a několik zástupců menších měst, mezi nimiž nechyběla Litomyšl. Zastupoval ji starosta Daniel Brýdl, který k průběhu konference pro Lilií poznamenal: „Bylo to velice inspirativní setkání. Nezdá se to, ale deset let není při plánování důležitých projektů zas tak dlouhá doba. Velká města řeší problém přelidnění, my, zástupci menších obcí a měst, jsme zase upozorňovali na vylidňování venkova a společně jsme probírali, jak tomu zabránit. Řešili jsme také problematiku plánování, brownfieldů, výstavbu bytů a plánování zástavby.“³

Sportboxy – sportovní a sociální experiment v Litomyšli

Půjčit si můžeš – vrátit to musíš. Takové je heslo na nových sportboxech, které se na jaře letošního roku objevily na třech veřejně přístupných sportovištích - na Wembley, na ulici Mařákova a na hřišti u ZŠ Zámecká. Sportboxy jsou vlastně dřevěné bedny, z nichž je možné si

³ -mv-: Unikátní konference o budoucnosti měst s účastí Litomyšle. In: Lilie. Ročník XXX., číslo 3, s. 7.

půjčit základní sportovní vybavení – například frisbee, fotbalový, basketbalový a volejbalový míč nebo švihadlo.

A jak tento zajímavý experiment dopadl? Obavy skeptiků, že obsah beden zmizí už během prvního týdne, se naštěstí nenaplnily, i když „pohyb“ sportovního vybavení byl v některých boxech poměrně čilý.

Nejlépe si vedl box u ZŠ Zámecká – zřejmě i proto, že byl zkrátka po velkou část dne „pod dohledem“ školy a jejích pracovníků. Sportovní pomůcky zde umístěné byly po sezóně opotřebený běžným používáním a nadále se počítá, že zde bude box zachován. Z vybavení ve sportboxu na Wembley vydržela celou sezónu méně než polovina - tzn., že část věcí zmizela nebo byla zcela zničena. Téměř od začátku provozu byl velký pohyb věcí ve sportboxu na ulici Mařákova. Vybavení zde umístěné střídavě mizelo a objevovalo se, občas se zde vyskytly i jiné předměty (např. hračky na písek, dětský kočárek, brusle), postupně bylo vše velmi poničené nebo poztrácené.

Boxy byly na zimu uloženy v suchu a na jaře budou opět připraveny k používání. Mimo umístění u ZŠ Zámecká, kde box zůstane, jsou vytipovány další lokality, kam by mohly být umístěny, aby sloužily i dalším sportovcům. Dle zkušeností z prvního roku bude vybavení doplněno a částečně i změněno. Přibudou další míče, naopak už v boxech nebude vybavení na badminton, které je pro veřejné používání příliš „křehké“.

Černý prapor za městské finance

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválila na konci května návrh vlády na podporu malých s.r.o., jejichž společníci budou mít nárok na jednorázový příspěvek 500 korun denně (stejně jako OSVČ). Schválení předcházela bouřlivá debata o tom, kde na to stát vezme peníze. Nakonec bylo schváleno, že pomoc má být vyplácena ze sdílených daní s výrazným dopadem na rozpočtové určení daní, tedy z rozpočtů obcí, měst a krajů. Ty by podle odhadů měly v tomto případě přijít o 12 miliard, u Litomyšle činí částka 9 milionů korun. Litomyšl se proto před schvalováním návrhu na tyto kompenzace připojila k protestu Svazu měst a obcí ČR vyvěšením černé vlajky v úterý 26. května. Místostarosta města Radomil Kašpar k uvedenému poznamenal: „Kompenzace pro firmy je naprosto správná věc, co podle nejenom našeho názoru správné není, je to, odkud vláda bere peníze. Rozpočty obcí, měst a krajů byly koronavirovou krizí výrazně zasaženy. Jen v Litomyšli máme odhadovaný propad 25 milionů korun a pravděpodobně bude hůř. Místo toho, abychom peníze investovali a podpořili místní ekonomiku, tedy dali práci zdejším firmám a řemeslníkům, si je vláda bere. Podle mého názoru je to špatné řešení.“⁴

Město koupilo vilu Klára

Zastupitelé v červnu schválili odkup zchátralé vily Klára od Pardubického kraje za odhadní cenu 5 milionů Kč. Pro bylo 17 zastupitelů, tři přítomní se zdrželi. Vilu chce město v budoucnu

⁴ -mv-: Černý prapor za městské finance. In: Lilie. Ročník XXX., číslo 6, s. 3.

nabídnout k prodeji a mít tak kontrolu nad tím, co s touto historickou budovou a pozemkem bude. Ještě v průběhu roku přešla vila skutečně do majetku města, které začalo připravovat vyhlášení záměru na její prodej.

Udržitelná městská mobilita

Udržitelná městská mobilita znamená řešení problémů, které občanům naplno brání využívat kola a vlastní chůzi při cestování po městě místo popojíždění autem. Dotýká se tak problémů, se kterými se Litomyšlané denně potýkají. Proto za účasti zástupců veřejnosti, odborníků a zástupců města vznikla odborná pracovní skupina, která řeší současný stav dopravy v Litomyšli a prověřuje možnosti, jak občanům připravit lepší podmínky při cestování – do práce i na výlet ve volném čase.

Jednou z oblastí, kde má Litomyšl co dohánět, jsou cyklostezky. V letošním roce se řešilo například připojení na cyklostezku Nedošín – Tržek ve směru od čerpací stanice a komplexu Saint-Gobain Adfors. Vedení města již majitelům pozemků v této části poslalo prosbu o směnu vhodných ploch, na nichž by cyklostezka mohla stát. Stejně tak se řešilo propojení stezek Litomyšl – Proseč, cyklostezky od šibeničního vrchu k Desince, Kornické ulice ke staré plovárně, propojení na cyklostezku s Vlkovem, stejně jako cesty z Kornic směrem k zemědělskému družstvu. Řešilo se i umístění většího množství stojanů na kola po městě, oprava pumptracku na Wembley a některé další záležitosti. Vše je zatím na začátku, teprve další roky ukáží, zda bylo město ve své snaze úspěšné.

Litomyšl chodí pěšky

Litomyšl je město krátkých vzdáleností, náměstí je v centru města, takže lze pohodlně do několika minut (max. desítek minut) dojít na téměř všechny okraje města. Přesto zde žijí lidé, kteří např. vozí děti ráno do školy autem – či autem zajedou na každý nákup. Jak lidi přesvědčit, aby se chovali jinak?

Město v rámci Evropského týdne mobility 2020 spustilo kampaň s názvem „Litomyšl chodí pěšky“. Podle starosty Daniela Brýdla však nepomohou jen slogany, nejdůležitější je osobní příklad: „Již před zvolením starostou, ale zejména po zvolení, chodím zásadně po městě pěšky, pokud je to možné (do práce, z práce, na nákupy...). Lidé si toho všimli a říkají mi „chodící starosta“ a čas od času mne i zastaví, aby mi řekli, že si toho váží a jsou rádi, že chodím pěšky já i moje děti do školy...“⁵ Samotnou kampaň pak mělo podpořit několik dalších kroků:

Instalace „rozcestníků“

Na dvanáct míst po městě byly instalovány informační tabule – rozcestníky se šipkami směru a určením času, kolik do daných lokalit (Smetanovo náměstí, autobusové nádraží, nemocnice, zámek, MÚ, školy...) trvá cesta pěšky – určeno v minutách (časy pro střední rychlost chůze dle

⁵ *Litomyšl chodí pěšky* [online]. 2020 [cit. 2021-4-24]. Dostupné z: <https://www.citychangers.eu/projekty-detail/3/litomysl-chodi-pesky>

vybrané aplikace). Desky jsou zhotoveny z Dibondu, což je trvanlivý materiál a zůstaly na svých místech i po skončení Evropského týdne mobility.

Nástřik poděkování

Na chodnících u škol, u Městského úřadu Litomyšl, v podchodech a na nadchodech byly nastříkány velké nápisy „Děkujeme, že chodíte pěšky“ s logem kampaně. Je to vlastně zpětná vazba pro ty, kteří opravdu pěšky chodí, a kterým město říká: Vážíme si toho.

Den bez aut

Pomyslným vrcholem měl být Den bez aut připadající na 22. září. V tento den byly například uzavřeny ulice Ropkova a Váchalova – vedení města oslovilo provozovatele přilehlých restaurací a barů, aby v případě pěkného počasí přilákali své zákazníky do netradiční jednodenní předzahrádky.

Podobné kampaně jsou v posledních letech po celém světě velmi rozšířené. Nejde ani tak o šíření informací – těch je tolik, že každý, kdo chce, si je získá. Jde však o změnu smýšlení, a to je mnohem těžší záležitost. Ukázal to i Den bez aut, kdy bohužel řada městských parkovišť praskala ve švech. A nemohli za to jen ti, kteří do města přijeli. Řada místních bohužel skutečně neudělá krok pěšky, mnozí dokonce přejíždí z jednoho konce náměstí na druhý.

Soutěž na podporu údržby zeleně aneb Ekolitomyšlané

V letošním roce bylo vyhlášeno druhé kolo soutěže na podporu údržby zeleně, jejímž hlavním cílem je ocenit práci obyvatel města, kteří o zeleň na městských pozemcích nezištně pečují. Přihlášeny byly tři příspěvky. První byl od obyvatel domu čp. 812 na ulici 9. května, kteří pečují o okolí bytového domu. Druhý od obyvatelky domu na ulici J. Matičky, která před tímto domem místo nevzhledné plochy vysázela záhon s trvalkami a keři, o který se nadále stará. Třetí příspěvek pocházel od obyvatelky z ulice Na Řetízku, která v minulých letech vysázela pás keřů, o které stále pečuje.

Příspěvky vyhodnotila Komise pro životní prostředí s těmito výsledky:

1. místo – výsadba na ulici J. Matičky
2. místo – péče o okolí bytového domu na ulici 9. května
3. místo – výsadba a následná péče na ulici Na Řetízku

Litomyšlská účtenkovka aneb Litomyšlané sobě

Pandemie koronaviru výrazně zasáhla mimo jiné do života provozovatelů restaurací, které musely zůstat (na jaře i na podzim) několik týdnů uzavřené. Během jarní krize přišlo město s nápadem, jak místní podnikatele podpořit. Prostřednictvím projektu „Litomyšlské účtenkovky“ se snažilo motivovat Litomyšlané k tomu, aby je po znovuotevření provozoven podpořili svojí návštěvou. V případě, kdy by navštívili alespoň dvě restaurace a utratili v nich více než 500 Kč, mohli svoji účtenku (či jiný doklad o útratě) zapojit do městské soutěže. Město slíbilo, že vítězům jejich útratu v restauraci samo zaplatí.

Jak celá akce probíhala? Účtenky mohli občané odevzdat do konce prázdnin na Odboru kultury a cestovního ruchu Městského úřadu v Litomyšli, podatelně městského úřadu a v informačním centru na Smetanově náměstí. Vítězové byli vylosováni během městské veselice v rámci Lázeňského gastrovíkendu, který proběhl v září. Celkem se sešlo 56 soutěžních kuponů, z nichž bylo vylosováno 21 výherců. Vyplacená částka činila 20 706 Kč.

Ceny města Litomyšle

Také letos byly uděleny Ceny města Litomyšle, byť jinak, než tomu bylo v minulosti. Původně se měl totiž slavnostní ceremoniál uskutečnit 6. října ve Smetanově domě - kvůli koronavirové krizi se však nakonec nekonal – ceny byly předány zástupci města osobně, a to 2. října. Oceněnými osobnostmi se staly:

Jana Střasáková, která se stala nositelkou Plakety Rady města Litomyšle. Ocenění jí Rada udělila jako vzoru v rodinné oblasti, a to zejména za sladění mateřství s odpovědným podnikáním.

Vojtěch Toms, který se stal rovněž nositelem Plakety Rady města Litomyšle. Plaketu obdržel za svoji snahu o obnovu židovského hřbitova.

Yoshinobu Kubota, japonský právník a milovník hudby, který obdržel Cenu purkmistra Laška za rozvoj česko-japonského partnerství a propagaci Litomyšle.

Modernizace webových stránek města

Městské webové stránky byly řadu let terčem kritiky pro svoji nepřehlednost – v posledních letech i za grafickou zastaralost. V průběhu roku prošly výraznou úpravou, jejímž cílem bylo web redesignovat. Začátkem října byl upravený web představen veřejnosti, o několik týdnů později pak uveden do ostrého provozu. Úprava stála 70 tisíc korun.

Návštěvníci se mohou těšit na přepracovaná rozhraní pro občany, turisty i lidi hledající nabídky pro trávení volného času. Kromě struktury se změnila grafika, která je jednoznačně přehlednější i uživatelsky příjemnější. Novinkou webu je propagace sportu či seznam životních situací a často kladených otázek, na které se občané ptají úředníků. Samozřejmostí je přístupnost webu pro mobilní telefony a tablety.

Litomyšl 27. nejlepším místem pro život

Také v letošním roce přišla společnost Obce v datech se statistickým projektem, který porovnává kvalitu života ve 206 městech ČR. Litomyšl se v roce 2020 umístila na celkovém 27. místě v rámci republiky a na 3. místě v rámci kraje. Oproti předchozím dvěma rokům tak došlo k poklesu v celkovém hodnocení z 12., resp. 10. místa.

Jako obvykle si město vedlo velice dobře v kategoriích Zdraví a životní styl (5. v ČR, 1. v kraji), Materiální zabezpečení a vzdělání (43. v ČR, 7. v kraji), spíše průměrného hodnocení pak dosáhlo v oblasti Vztahů a služeb (kategorie zahrnuje indexy z oblastí – dostupnost služeb, doprava, bezpečnost, aktivita a pohyb občanů). Na webu obcevdtech.cz bylo možné

dohledat i hodnocení jednotlivých indexů (v případě Indexu hazardu byla Litomyšl nejlepší v kraji i republice). Návštěvníci webu si mohli přečíst také „Slovo zástupce obce“, v našem případě starosty města Daniela Brýdla, který v úvodu shrnul, co je cílem Litomyšle: „Litomyšl - město pro lidi. Tedy město, které občanům naslouchá, ve kterém se dobře žije a kde mají lidé šanci fungování města ovlivnit častěji než jednou za čtyři roky u voleb.“⁶

Činnost příspěvkových organizací města (vyjma CSP, škol a SVČ) v roce 2020

Městská galerie Litomyšl

Rok 2020 se nesl ve znamení hlubokých změn. Několikrát přerušení provozu galerie zapříčiněné pandemií onemocnění covid-19 způsobilo změny jak v programu instituce, tak v jejím hospodaření.

Místo původně plánovaných osmi výstavních projektů bylo galerii umožněno realizovat pouze sedm výstav. Podstatně zúžen musel být rovněž doprovodný program galerie a lektorské aktivity. I přes všechny překážky se však podařilo realizovat také projekty nové. Jedním z nich byl projekt Smetanova výtvarná Litomyšl s výstavou Plán B v exteriéru města, druhým pak příměstský tábor.

Kvůli pandemii poklesla také návštěvnost – v případě domu U Rytířů o 40 %, v případě Městské obrazárny pak o 24 %.

Realizované projekty

KAREL ZEMAN – 8. 2. – 29. 3.

TŘILAMŘI V LITOMYŠLI – 12. 5. – 26. 7.

MĚSTO-L – 8. 8. – 4. 10.

SMETANOVA VÝTVARNÁ LITOMYŠL /PLÁN B – 2. 7. – 4. 10.

VÝTVARNÁ LITOMYŠL'20 – 3. 12. – 17. 12.

LENKA HOLÍKOVÁ – ROURY – 30. 11. – 7. 1.

LITOMYŠLSKÁ ZÁMECKÁ SGRAFITA A JEJICH OBNOVITELÉ 1973 – 1989 – 4. 9. – 20. 9.

DOPROVODNÉ PROGRAMY

Kromě výstavní činnosti se městská galerie v roce 2020 věnovala rovněž pořádání doprovodných programů pro veřejnost. V době, kdy byla galerie pro veřejnost dostupná, se v omezeném počtu návštěvníků uskutečnilo celkem 26 doprovodných programů. Mezi nejdůležitější, periodicky se opakující, programy galerie patřily v roce 2020 architektonické Procházky (s) městem, Večery s galerií a sobotní dílny pro děti a pro dospělé. Zapleť se

⁶ Obce v datech [online]. [cit. 2021-01-18]. Dostupné z: <https://www.obcevdtech.cz/litomysl>

s uměním. Podstatná část doprovodných programů probíhala během letní sezóny rovněž v Městské obrazárně (např. program Malování mezi obrazy).

Kromě vlastních doprovodných programů se galerie zapojila do projektů organizovaných jinými subjekty, které působí ve městě - Litomyšlských dnů barokní tradice, Litomyšlské veselice, Litomyšlských dvorků aj. Rušení kulturních akcí v roce 2020 bohužel neumožnilo realizaci předpřipravených akcí Noc literatury, Muzejní noc, Putování za studánkami či Archimyšl.

Smetanův dům

Také pro Smetanův dům byl rok 2020 rokem velmi náročným. Z důvodu pandemie covid-19 musel totiž na několik měsíců zcela přerušit svoji činnost.

Dramaturgické a organizační zabezpečení divadelních představení

- realizováno celkem 5 představení profesionálních divadel

Dramaturgické a organizační zabezpečení cyklu koncertů (Litomyšlské hudební večery)

- realizován 1 koncert – Tak trochu sváteční Shakespearovská pošta s profesorem Martinem Hilským

Dramaturgické a organizační zabezpečení vzdělávacích a zábavných pořadů pro děti a studenty základních a středních škol

- nebyl realizován žádný vzdělávací a zábavný pořad

Dramaturgické a organizační zabezpečení pořadů zábavného charakteru a rock/pop koncertů

- realizováno 9 programů a koncertů zahrnující populární umělce a soubory

Smetanův dům podporoval činnost amatérských souborů a místních spolků:

- činnost Dechového orchestru (včetně pravidelných zkoušek)
- Litomyšlského symfonického orchestru a dalších

Smetanův dům organizačně zajistil nebo se spolupodílel na významných akcích:

- festival Mladá Smetanova Litomyšl
- akce v rámci festivalu Smetanova Litomyšl
- Mezinárodní interpretační kurzy a Setkání přátel komorní hudby
- Kinematograf bratří Čadíků
- Starodávny jarmark (jaro a podzim)
- Litomyšlská veselice aneb (b)láznění se špetkou gastroslavností

Smetanův dům se také spolupodílel na organizaci osmi společenských plesů a zajistil 13 večerů v rámci výuky tance a společenské výchovy za účasti veřejnosti. Zajišťoval rovněž letní střešní koncerty.

Kino Sokol

V roce 2020 se Kino Sokol, obdobně jako Smetanův dům, potýkalo s následky opatření souvisejících s pandemií covid-19. Z důvodu několika měsíční nucené jarní a podzimní odstávky kino odpromítalo pouze 288 filmových představení, z toho 15 filmových titulů v rámci letního kina. Dohromady přivítalo 7302 diváků.

Zámecké návrší

Rok 2020 byl extrémně náročným i pro Zámecké návrší. Březnová vládní opatření vedla k uzavření prakticky veškerého provozu. To ve svém důsledku vedlo ke značným ekonomickým ztrátám, které se již nepodařilo v průběhu roku dohnat a nebylo možné je ani kompenzovat v rámci vládních záchranných programů, protože příspěvkové organizace na čerpání z těchto programů neměly nárok.

Hlavní snahou organizace byla minimalizace nákladů a současně udržení všech služeb v chodu. Cílem bylo řídit organizaci tak, aby nedošlo ke zhoršení péče o areál, omezování služeb a aby byla udržena všechna pracovní místa. To vše se podařilo bez potřeby navýšení příspěvku organizace. Hospodaření za rok 2020 skončilo se ztrátou 27 tis. Kč.

Důležitým zlomem bylo také ukončení udržitelnosti projektu Revitalizace Zámeckého návrší v Litomyšli k 30. 6. 2020. Příspěvková organizace byla zodpovědná za udržení výstupů tohoto projektu a za realizaci některých programů.

Ke konci roku 2020 se organizace připravovala na ukončení své činnosti a k 31. 12. 2020 příspěvková organizace Zámecké návrší zanikla. Veškerou dosavadní činnost organizace formálně převzalo Evropské školicí centrum o. p. s., které od 1. 1. 2021 změnilo název a právní formu na Zámecké návrší, zapsaný ústav.

Pořádání kulturních, společenských a vzdělávacích akcí – pronájmy:

- v roce 2020 proběhlo v prostorách Zámeckého návrší celkem 105 akcí, revitalizované plochy navštívilo celkem 31 855 osob
- Zámecké návrší organizačně zajišťovalo, nebo se podílelo na realizaci celé řady kulturních a společenských akcí. Konkrétně se jednalo o: Pravidelné podnikatelské snídaně BF, Svatební veletrh, festival vzdělávání Nakopněte svoji školu, Panelová diskuze Světové školy - Kdo když ne my? Noc kostelů, Crepscula - světelná instalace, vystoupení dětského sboru Effatha, Festival dokumentárních filmů DOKUZAHRADY, Půlnoční bohoslužba.

Z důvodu pandemie letos neproběhl žádný program určený školám.

Architektonické prohlídky

- architektonických prohlídek se letos zúčastnilo celkem 1080 osob

Dětský program a Andělé na návrší

- v roce 2020 bylo zrušeno oddělené vstupné na vyhlídku a do expozice Andělé na návrší a začala se prodávat jednotná vstupenka do expozice i na vyhlídku. Celkem se prodalo 7 953 vstupenek pro jednotlivce a 672 vstupenek rodinných. Oproti předchozímu roku to byl značný nárůst

V roce 2020 byly spuštěny nové webové stránky organizace.

Spolkové organizace

V souvislosti s úpravou webových stránek města došlo i k aktualizaci přehledu spolkových organizací, které v Litomyšli působí. V roce 2020 to byly níže uvedené.

A-klub Pohodlí

Občanské sdružení A-klub Pohodlí je spolek žen, pořádajících v obci kulturní, zábavné a společenské akce pro děti i dospělé.

Betlemáři Litomyšlska, České sdružení přátel betlémů Hradec Králové

- občanské sdružení, necírkevní společenství
- založeno v lednu 2003

Betlemářská pobočka je součástí ČSPB a členem mezinárodní organizace se sídlem v Římě. Spolek se věnuje vyhledávání starých betlémů v mikroregionu, mapuje jejich autory, realizuje současnou tvorbu (řezbářství, keramika, kukuřičné šustí, drůbežka, dekorativní těsta, malba, netradiční materiály), organizuje výstavy apod.

Českomoravský svaz chovatelů poštovních holubů místní spolek Litomyšl / ČMS CHPH místní spolek Litomyšl

Hlavním účelem Svazu je chov poštovních holubů, rozvoj sportovní a výstavní činnosti, výchovná činnost. Svaz organizuje celostátní a mezinárodní soutěže a výstavy.

Český rybářský svaz, z.s., místní organizace Litomyšl

Organizace se věnuje chovu ryb, sportovní činnosti i ochraně přírody.

Český svaz chovatelů

Činnost organizace se odvíjí v oblasti uchování a dalšího rozvoje plemen a jejich variet drůbeže, králíků, holubů, exotického ptactva, psů, ovcí atd.

EUROPE CLUB LITOMYŠL, z.s.

Cílem této organizace je navazování kulturních, společenských a sportovních kontaktů v rámci poznání života v různých evropských zemích a propagace města Litomyšle.

Fotoklub 1840 Litomyšl

Fotoklub Litomyšl sdružoval v roce 2020 na 15 amatérských fotografů z Litomyšle a okolí. Členové se pravidelně účastní amatérských soutěží výtvarných fotografií.

Junák - český skaut, středisko Liliový kruh Litomyšl, z.s.

Středisko Junáka Liliový kruh Litomyšl je pobočným spolkem organizace Junák - Český skaut, z.s. V souladu se stanovami organizace se zabývá především neformální výchovně vzdělávací činností dětí a mládeže. Činnost střediska v Litomyšli se uskutečňuje především prostřednictvím pravidelných týdenních schůzek skupin dětí (12 - 15 schůzek každý týden během školního roku), víkendových akcí a výletů (4 - 5 do měsíce během školního roku) a každoročně 4 letních táborů. Podílí se na přípravě vzdělávacích akcí pro pracovníky s mládeží (např. kurz pro zdravotníky zotavovacích akcí dětí a mládeže, vedení mladších vedoucích střediska). Středisko také pořádá nebo se aktivně účastní akcí pro veřejnost (v roce 2020 Betlémské světlo, Skautská debata) a dobročinných akcí (2020 Květinový den proti rakovině, Farně – skautský dobročinný ples), podílí se také na životě ve městě (2020 Uklidíme Česko). Středisko rovněž provozuje celoroční terénní základnu Posekanec u Budislavi, která slouží nejen středisku, ale i dalším dětským organizacím pro víkendové akce a letní tábory.

Klub malých debružárů Litomyšl

Činnost Klubu malých debružárů je zaměřena na vědu a její poznání pomocí jednoduchých pokusů, bádání a experimentů. Ke své práci Debružáři využívají vše dostupné, co nacházejí ve svém okolí (krabičky od filmů, krabice od nápojů, zrcátka, ocet...).

Konfederace politických vězňů

Konfederace sdružuje někdejší politické vězně komunistického režimu. Zejména v minulosti podporovala řadu kulturních a vzdělávacích aktivit ve městě.

Kroužek Jihočechů Litomyšl

Litomyšlský Kroužek Jihočechů byl založen v roce 1985 a sdružuje rodáky a přátele jižních Čech.

Made in Litomyšl

Organizace sdružuje živnostníky, umělce, podnikatele i velké firmy se vztahem k Litomyšli. Společně vytvářejí, podporují a propagují značku Made in Litomyšl.

Pionýrská skupina Marie Sedláčkové Litomyšl

Činnost je zaměřena na turistiku, poznávání okolí Litomyšle, přírodovědu a výpočetní techniku.

Rodinné centrum Litomyšl

Rodinné centrum Litomyšl je otevřený, přátelský a vstřícný prostor pro rodiny s dětmi. Je místem setkávání, navazování nových přátelství, vzájemného učení, získávání nových nápadů, podnětů a dovedností. Organizace zajišťuje činnost rodinného centra na Toulouvcově náměstí a mikrosle v domečku na zámeckém návrší.

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, okrsek Litomyšl

Základní organizací Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska je sbor dobrovolných hasičů. Okrsek Litomyšl sdružuje SDH: Litomyšl, Litomyšl - Lány, Kornice, Sedliště, Nová Ves, Pohodlí, Suchá, Pazucha, Nedošín, Osík.

Senioři ČR, z.s., Městská organizace Litomyšl

Cílem činnosti Městské organizace Seniorů ČR je zlepšení nabídky aktivního trávení volného času seniorů z Litomyšle a blízkého okolí v duchu hesla „Nebýt sám“. V roce 2020 měla organizace 250 členů.

Spolek leteckých modelářů Litomyšl SLML

Spolek se zabývá stavbou a létáním rádiem řízenými leteckými modely na letišti Vlkov, které má pronajaté od Města Litomyšl. Rozmezí velikost provozovaných modelů je velmi široké, od malých modelů o rozpětí 0,5m až po velké makety s rozpětím 3 – 5 m a s váhou do 20 kg.

Spolek patchworku Litomyšl

Spolek funguje od roku 2005. Hlavním cílem je sdružovat všechny, kteří mají zájem o ruční práce - patchwork a quilting.

Spolek přátel Růžového paloučku v Újezdci

Spolek navazuje na činnost spolku, který byl založen v roce 1903 a který usiloval o zřízení památníku a jeho následnou propagaci. V 50. letech 20. století byl Růžový palouček zestátněn,

spolek zrušen. V červenci roku 1990 byl pak obnoven s názvem „Spolek přátel paloučku v Újezdci“. V duchu tradic pořádá každoročně slavnosti s vystoupením významných řečníků a kulturním programem. Ve spolupráci se současným vlastníkem, obcí Újezdec, zajišťuje údržbu, zlepšení a též průvodcovskou službu.

Včelaři Litomyšl

Sdružuje chovatele včel, zájemce o včelařství a včelařské odborníky. Organizace je pobočným spolkem Českého svazu včelařů.

Veterán klub Litomyšl

Členové se zajímají o obecnou historii motorismu, vývoj automobilového a motocyklového průmyslu, historii motorismu na Litomyšlsku. Účastní se srazů veteránů, spanilých jízd i výstav. Spolek pořádá akce zaměřené na historii motorismu, vyjížďky historických vozidel, soutěže elegance, výstavy, ale i dobové plesy.

ZO Českého zahrádkářského svazu, Řetízek

Kolonie má 37 parcel po 400 m². Na většině zahrádek je chata. Členové využívají zahrádku k rekreaci, ale i k pěstování ovoce a zeleniny. Koncem sezóny se pak setkávají u táboráků, aby si při harmonice zazpívali.

ZO Českého zahrádkářského svazu, Litomyšl - Líbánky

Členové organizace se zaměřují na zvelebování svých zahrádek v osadě. Při společných brigádách udržují parčíky před vstupními branami a travnaté plochy v osadě. Podílí se na uspořádání Okresní výstavy ovoce a zeleniny.

ZO Českého zahrádkářského svazu, Rozkvět

Zahrádkářská osada, která se stále více stává součástí města. Členové kladou vedle zahrádkaření důraz i na okrasnou, krajinotvornou a rekreační funkci osady. Každoročně se prezentují na Okresní výstavě ovoce a zeleniny.

ZO ČSOP Litomyšl (Základní organizace Českého svazu ochránců přírody) Litomyšl

Spolek měl v roce 2020 šest členů, všichni byli zároveň členy České společnosti ornitologické (4 kroužkovatelé - spolupracovníci kroužkovací stanice Národního muzea). Ti se po dlouhá léta účastní odborných výzkumných programů jako je Constant Effort Sites (CES) na Velkém Košíři a u Vidlaté Seče, či RAS (Retraps of Adults for Survival). Členové se rovněž věnují průzkumům dle potřeb úřadů, podniků a organizací se zaměřením na zvláště chráněné druhy. Provádí dlouhodobé monitoringy v ptačí oblasti Žehuňský rybník - obora Kněžičky, ale i na menších

lokalitách - např. bývalá cihelna Osík, Budislavské rybníky a pod. Průzkumy bývají spojeny s návrhy i provedením managementu lokalit.

Pro veřejnost spolek pořádá podzimní Festival ptactva a jarní Vítání ptačího zpěvu. Také se stará o přírodovědně zaměřené naučné stezky (Velký Košíř, Nedošínský háj a další v okolí Litomyšle jako v Poříčí, část v Sebranicích a Vysokém lese). Na přání rovněž organizuje pro zájemce exkurze na přírodovědecky zajímavé lokality v okolí (např. pro Učenou společnost dr. Jiřího Grygara). Provádí také pravidelnou údržbu ptačích budek mezi Tržkem a Litomyšlí.

Z historie a současnosti Rodinného centra Litomyšl (podklady kronikáři poskytla Petra Benešová)

O řadě z uvedených organizací by bylo možné napsat mnohem více. Jednou z nich je Rodinné centrum v Litomyšli, jejíž historii i současnost si kronikář dovolí popsat blíže.

Rodinné centrum Litomyšl, z.s. je stabilní organizací, která se podílí na zkvalitňování života občanů – zejména rodin s dětmi – již 24 let. Za dobu působení si vytvořilo pevné místo v nabídce služeb pro rodiny v litomyšlském regionu. Nabízí každodenní dávku originálních, společenských a kulturních zážitků nevšedního typu všeho druhu, ideální místo pro trávení volného času, probouzení vlastní kreativity, hledání nových perspektiv života s dětmi, uvolnění napětí, nekonečného pobavení a spoustu času. Motivuje ostatní, jak si užít každého dne s centrem. Činnost realizuje ve dvou střediscích, na Toulouvcově náměstí zajišťuje základní aktivity rodinného centra a v domečku na Zámeckém návrší provozuje Mikrojesle v Litomyšli.

Na Toulouvcově náměstí je realizován projekt Centrum pro rodinu s dětmi (i bez). Jeho cílem je vytvoření otevřeného, přátelského a vstřícného prostoru pro rodiny s dětmi. Je to místo setkávání, navazování nových přátelství, vzájemného učení, získávání nových nápadů, podnětů a dovedností. Realizace aktivit je rozdělena na pravidelný týdenní program a mimořádné akce.

V rámci pravidelného týdenního programu jsou nejoblíbenějšími tréninkové aktivity. Jedná se o aktivitu přizpůsobenou rodině s předškolními dětmi (Jsme spolu, Tvoříme spolu, Ladíme spolu aneb harmonie společného prostoru pro děti a rodiče, Hrajeme si spolu, Vracím se rád). Jsou praktickým nácvikem rodičovských dovedností. Zaměřují se na posílení dovedností, schopností a znalostí jednak mezi rodičem a dítětem a jednak na růst rodiče (osobnosti). Zásadní je "proces" aktivity, který využívá principů společného tvoření, nácviku, spolupráce (rodič, prarodič x dítě, rodiče vzájemně - praktické vnímání pozitivních i negativních příkladů), sdílení pozitivních i negativních zkušeností - jejich výměna, učení se od druhých, stimulace k pozitivním příkladům. Uvědomění si a získání schopností vedoucí k posílení vzájemného vztahu, trpělivosti, naslouchání, povzbuzování, stanovení si vzájemných hranic a pravidel, důvěry, řešení problémových situací, komunikačních dovedností, zodpovědnosti, respektu a pokory. A na růst "osobnosti rodiče" samotného.

K dalším stěžejním a oblíbeným aktivitám patří Setkávání rodin, svépomocná skupina založená na principu vzájemného sdílení, dávání a přijímání, učení a vzájemné podpoře skupiny lidí z různých společenských, sociálních, kulturních a ekonomických skupin obyvatel v obci

(regionu). Tato aktivita v sobě nese základní princip centra: „Sdílená starost je poloviční starost a sdílená radost je dvojnásobná radost“.

Pro případ, kdy se rodina dostane do nestandardní situace a vyžaduje individuální přístup, nabízí odbornou pomoc. Rodina si vybere odborníka zaměřující se na danou oblast, dochází k osobnímu sezení a vydefinování momentální situace. Řízeným rozhovorem klientovi pomůže se zorientovat v situaci, rozdělit osobní pocity a fakta, vytvořit kritický pohled na danou situaci a společně jsou nadefinovány a stanoveny následné kroky řešení situace.

Poradenství poskytují odborníci pro danou oblast (vystudovaní či certifikovaní). Centrum nabízí tyto poradenství:

- Poradenství v oblasti výchovy dětí a vztahů v rodině, poruchy autistického spektra, poruchy chování, školního neúspěchu, problematických vztahů s vrstevníky, šikaně, péče o psychicky či fyzicky znevýhodněné dítě a výchovné.
- Poradnu psychomotorického vývoje dítěte, jak stimulovat a motivovat dítě k postupnému rozvoji dovedností s ohledem na psychomotorický vývoj dítěte do 1 roku.
- Kariérní poradenství v oblasti flexibilních forem práce, uplatnění na trhu práce po mateřské a rodičovské dovolené, sladění práce a rodiny apod.
- Sociálně právní poradnu v předcházení komplikací, zvládání situací, poradnu pro rozvoj sociálně právního vědomí.
- Poradenství pro péči o nemocného člena rodiny (dítě, rodiče, seniora). Poradenství je určeno pro rodinu, aby se mohla připravit na návrat člena rodiny z nemocnice. Poradkyně přímo v domácnosti poradí, jak připravit prostor, aby vyhovoval nemocnému, poradí se stravováním, se službami, které využít, aby mohlo být postaráno o seniora či nemocného doma.
- Půjčovna látkových plen a poradenství.

Vedle pravidelného týdenního programu probíhaly mimořádné akce. Díky pandemické situaci proběhlo 34 akcí, v době před pandemií probíhalo ročně okolo 60 – 70 akcí. Na druhou polovinu roku byla naplánována série charitativních aktivit, jejichž výtěžek měl přispět na podporu malého Vašíka trpícího dědičnou nevyléčitelnou nemocí Epidermolysis bullosa congenita, která je známá spíše jako nemoc motýlích křídel, přesněji její dystrofickou formou. Bohužel se v září uskutečnila pouze Dvorková slavnost s dílnou, na které se vyráběli motýli. Drobný příjem vznikl i prodejem sušenek upečených v centru. Nebylo možné uskutečnit velké charitativní akce (Svatomartinský lampiónový průvod a Když Vánoce klepou na dveře – vánoční dílny ve Smetanově domě), rodičům chlapce bylo předáno 2560 Kč.

Realizace aktivit byla plně závislá na aktuálních vládních opatřeních související s pandemickou situací. Plně byla činnost realizována v měsících lednu a únoru, v období 14. 3. – 24. 5. a 14. 10. - 2. 12. musela být činnost zcela přerušena, po zbytek roku platilo omezení na 10, většinou však 6 osob. V době úplného uzavření organizace probíhala aktivizace, informování či vzdělávání prostřednictvím Facebooku či individuálních telefonických konzultací. V průběhu roku se rodiny cyklicky dostávaly do stresu, nejistoty, úzkosti či depresí. Prostřednictvím

Facebooku byly rodiny aktivovány, inspirovány a vzdělávány – vytvořila se tak platforma sdílení, což jim (dle jejich reakcí) pomáhalo lépe se vyrovnat s nestandardní situací. V druhé polovině roku se rodiny dostávaly do apatie, frustrace a lhostejnosti. Uzavíraly se před systematickým vzděláváním a zvyšováním rodičovských vědomostí.

V roce 2020 rozšířilo RC nabídku aktivit díky partnerství s finančním příspěvkem v projektu realizovaného Místní akční skupinou Litomyšlsko o.p.s. „Společnou cestou ke kvalitnějšímu neformálnímu vzdělávání na území Litomyšlska“. Cílem projektu je zkvalitnit neformální vzdělávání na Litomyšlsku a bude naplněn prostřednictvím realizace osmi aktivit, které jsou zaměřeny na sdílení zkušeností pracovníků, prohloubení spolupráce prostřednictvím tandemového neformálního vzdělávání, prohloubení profesní kompetence prostřednictvím zavádění nových metod, založení klubu praktických dovedností a realizace projektových dnů.

V průběhu letních prázdnin probíhal v prostorách RC projekt Křížem krážem prázdninami uskutečňovaný Městem Litomyšl.

V druhém středisku, domečku na Zámeckém návrší, jsou provozovány Mikrojesle v Litomyšli, zajišťující pravidelnou péči o děti od šesti měsíců do 3 let včetně, a to v malém kolektivu dětí. Péče je zajištěna profesionálními pečujícími osobami. Cílem projektu je rozšíření služeb péče o dítě v Litomyšli a zlepšit tak podmínky pro zaměstnanost žen s dětmi a přispět k rovnosti žen a mužů ve všech oblastech, a to i pokud jde o přístup k zaměstnání a kariérní postup, sladění pracovního a soukromého života. Rodiče musí mít vazbu na trh práce. Péče je financována ze Sociálního evropského fondu (85 %) a státního rozpočtu ČR (15 %), pro rodiče je zdarma.

Aktivity centra mohou být realizovány díky finanční podpoře Města Litomyšl, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Pardubického kraje, Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, Operačního programu Zaměstnanost a prostřednictvím příspěvků od účastníků aktivit.

V rodinném centru se setkávají rodiny z různých sociálních i ekonomických skupin, což přispívá k uvědomění si své životní cesty a k socializaci jak konkrétních rodin, tak návazně k pospolitosti komunity. Aktivit RC Litomyšl využívají tito klienti: Členové úplných rodin, těhotné ženy, prarodiče, otcové a matky, samoživitelky/samoživitelé, členové patchworkových rodin, členové sendvičové generace, členové rodin ve kterých je partnerský konflikt, rodin s nízkými příjmy, rodiny ohrožené na trhu práce, rodiče na mateřské/rodičovské dovolené, rodiče vracející se na trh práce, rodiny se členem ohroženým závislostí, rodiče s postiženým dítětem, rodiče s postižením, pěstounské rodiny, členové rodin s osvojeným dítětem, rodiny v evidenci OSPOD MÚ Litomyšl - většinou dochází ke kombinacích uvedených situací a v průběhu roku se mění.

V rámci činnosti RC neevidují, v jaké "sociální skupině" se klient nachází - jeho povinností (úkolem) je zajistit rodinám rovnocenné postavení - "nenálepkování", "nezařazení" rodin do určité sociální skupiny.

V praxi se pracovníci RC setkávají se situací, kdy se funkční rodina dostane do nestandardní situace, jakou bývá rozvod, nenaplnění partnerského vztahu, nemoc, výchovný problém

dítěte, závislost, ztráta zaměstnání nebo naopak náročné pracovní nasazení, finanční potíže způsobené zvýšením životních nákladů, neuvážené finanční půjčky, mateřská a rodičovská dovolená a další změny. Díky těmto změnám se ze dne na den "funkční - zdravá" rodina dostává na cestu, na jejímž konci může být tzv. "nefunkční" rodina vyžadující intervenci sociálně aktivizačních služeb.

Za velmi důležitou považuje RC spolupráci s dalšími organizacemi - spojovat svoji energii s ostatními organizacemi, společně organizovat akce, podporovat se a doplňovat. To vše vede k naplňování principu neziskových organizací – k rozvoji komunitního života.

V příštím roce oslaví Rodinné centrum Litomyšl, z.s 25 let své činnosti. V roce 1996, kdy bylo centrum založeno, bylo v České republice 27 center, nyní se stávající počet center nedá dohledat, ale odhaduje se na 350 mateřských a rodinných center po celé České republice.

Politické události v roce 2020

V čele města stál po celý rok 2020 Daniel Brýdl (Generace 89), místostarostou byl Radomil Kašpar (KDU-ČSL).

Informace z jednání Zastupitelstva města Litomyšle

Zastupitelstvo města Litomyšl se v roce 2020 sešlo pětkrát, a sice 26. února, 14. května, 25. června, 22. září a 10. prosince.

Jednání zastupitelstva 26. února

- zastupitelstvo odsouhlasilo prodej pozemku na výstavbu nových bytů na ulici Z. Kopala firmě CZ Stavební holding; v diskuzi k tomuto budu vystoupil zastupitel Lubomír Sršeň (ČSSD), který navrhl, aby město najalo na tento projekt svůj vlastní stavební dozor kvůli technickým problémům, které se v minulosti u některých nových staveb objevily. To však podle vedení města nelze realizovat, neboť výstavbu provede soukromý investor a tento požadavek nebyl součástí výběrového řízení
- zastupitelé schválili rozpočtové změny, díky nimž bude mít město na speciálním účtu na výstavbu domova pro seniory částku 69 mil. korun
- zastupitelstvo projednalo a schválilo koncepci rodinné politiky na období 2020 – 2025
- diskuze se vedla nad novou vyhláškou o nočním klidu (schválena) a o problematice novoročních ohňostrojů; město konstatovalo, že je s výjimkou historického centra nemůže zakázat, stejně tak nemůže zakázat prodej pyrotechniky
- zastupitelstvo schválilo poskytnutí finančního daru ve výši 250 000 Kč Nadačnímu fondu pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska (každoroční příspěvek města do fondu)
- zastupitelstvo schválilo poskytnutí dotace ve výši 200 000 Kč Římskokatolické farnosti - probošství Litomyšl na opravu vnějšího pláště kostela Povýšení sv. Kříže v Litomyšli a 150 000 Kč Farnímu sboru Českobratrské církve evangelické v Litomyšli na obnovu a opravu fasády kostela

Jednání zastupitelstva 14. května

- jednání proběhlo v zámecké jízdárně; kvůli opatřením proti šíření koronaviru bylo poněkud atypické – mezi zastupiteli i přítomnými občany bylo třeba dodržovat dvoumetrové rozestupy, všichni zúčastnění museli mít zakryté dýchací cesty
- zastupitelstvo souhlasilo s poskytnutím individuální dotace ve výši 50 000 Kč Židovské obci Praha na úhradu části nákladů souvisejících s opravami a restaurováním poničených náhrobků na židovském hřbitově v Litomyšli
- z pohledu kronikáře byla nejdůležitějšími rozhodnutí o změně názvu mateřských škol, a zejména pak informace o zániku I. MŠ (Jiráskova):
 - zastupitelstvo schválilo změnu názvu příspěvkové organizace II. mateřská škola Litomyšl, se sídlem 17. listopadu 905, 570 01 Litomyšl, IČ 70156026. Nový název je Mateřská škola Sedmikráska, a to s účinností od 1. 9. 2020

- zastupitelstvo schválilo změnu názvu příspěvkové organizace III. mateřská škola Litomyšl, sídlem Lidická 1056, 570 01 Litomyšl, IČ 70156018. Nový název je Mateřská škola v Líbáncích, a to s účinností od 1. 9. 2020
- zastupitelstvo schválilo přeměnu příspěvkových organizací I. mateřská škola Litomyšl, sídlem Jiráskova 95, 570 01 Litomyšl, IČ 70156000 a III. mateřská škola Litomyšl, sídlem Lidická 1056, 570 01 Litomyšl, IČ 70156018 tak, že uvedené příspěvkové organizace se slučují k 1. 9. 2020, přičemž zrušenou příspěvkovou organizací je I. mateřská škola Litomyšl a nástupnickou příspěvkovou organizací je Mateřská škola v Líbáncích

Jednání zastupitelstva 25. června

- také červnové jednání proběhlo v zámecké jízdárně, a to za dodržení všech protiepidemických opatření
- zastupitelstvo schválilo směnu pozemků se společností AGILE, spol. s r.o., která by měla v prostoru Perštýna postavit obchodní dům Lidl
- zastupitelstvo schválilo odkup vily Klára od Pardubického kraje za 5 mil. korun; starosta Daniel Brýdl uvedl, že i přes nutné škrtky v rozpočtu rada města doporučila odkup budovy a následný prodej, neboť město by jinak nemohlo ovlivnit, co se s budovou stane. Zastupitel Josef Štefl (KUD-ČSL) upozornil na rizika nákupu s ohledem na probíhající koronakrizi: „Evidujeme zájemce o tuto nemovitost z loňského roku, ale nevíme, jaká je situace letos. Pokud se nesežene kupec, budeme se muset o vilu starat, což by bylo, vzhledem k tomu, že je 30 let zanedbávaná, finančně náročné.“⁷
- zastupitelstvo souhlasilo se snížením dotace na pořádání 62. ročníku Národního festivalu Smetanova Litomyšl z 2 200 tisíc na 750 tisíc Kč. Příjemcem dotace je Smetanova Litomyšl o.p.s. Důvodem snížení je konání akce v omezeném rozsahu. ZaM také souhlasilo s vrácením dotace na Mezinárodní houslové kurzy. Důvodem vrácení dotace bylo zrušení akce. Dotaci vrátil zapsaný spolek Sdružení pro pořádání mezinárodních kurzů
- zastupitelstvo zvolilo na další funkční období členy správní rady Nadačního fondu pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska se sídlem Bří Šťastných 1000, 570 01 Litomyšl:
 - Mgr. Daniel Brýdl, LL.M.
 - MUDr. Zdeňka Fenclová
 - RNDr. Marie Kárská
 - MUDr. Ivana Nováková
 - Ing. Lucie Vejačková
 - MUDr. Petr Víšek
 - MUDr. Michal Vlach
- zastupitelstvo zvolilo na další funkční období Miroslava Bártu revizorem Nadačního fondu pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska se sídlem Bří Šťastných 1000, 570 01 Litomyšl

⁷ -mv-: Červnové jednání zastupitelstva. In: Lilie. Ročník XXX. Číslo 7, s. 2.

Jednání zastupitelstva 22. září

- zářijové jednání zastupitelů proběhlo rovněž v zámecké jízdárně, a to za přísných protiepidemických opatření
- zastupitelstvo schválilo poskytnutí peněžitého daru ve výši 400 000 Kč Hasičskému záchrannému sboru Pardubického kraje na technické zhodnocení (vnitřní stavební úpravy pro vybudování CHTS dílny) požární stanice Litomyšl, Partyzánská 1074
- zastupitelstvo odsouhlasilo návrh na sloučení Evropského školicího centra se Zámeckým návrším a přeměnu této organizace na zapsaný ústav Zámecké návrší; zároveň souhlasilo s vyhlášením výběrového řízení na ředitele této organizace
- zastupitelé se seznámili s peticí za protipovodňová opatření na Lánech a se současnou epidemiologickou situací ve městě
- zastupitel Leoš Krejčí (Nestraníci) vyjádřil nespokojenost se stavem opravené zámecké zdi; v následné debatě starosta s názorem souhlasil – město však nemá žádné možnosti, jak s novým provedením zdi cokoliv podniknout, neboť je v majetku Národního památkového ústavu

Jednání zastupitelstva 10. prosince

- zastupitelstvo schválilo rozpočet města na rok 2021 v celkové výši necelých 310 mil. korun
- z důvodu zvyšujících se cen za likvidaci odpadů zastupitelstvo odsouhlasilo zvýšení ročního poplatku na 744 Kč (zvýšení o 84 Kč); novou vyhláškou zároveň zrušili některá osvobození od poplatku. V roce 2021 tak bude poplatek za komunální odpad platit také majitel bytu, rodinného domu nebo objektu individuální rekreace, ve kterých není přihlášena k pobytu žádná osoba, a to ve výši odpovídající poplatku za jednu fyzickou osobu. Jedinou výjimku má majitel objektu individuální rekreace – chaty, domu s číslem evidenčním, který je přihlášen na jiné adrese v Litomyšli
- zastupitelstvo souhlasilo s poskytnutím peněžitého daru ve výši 250 000 Kč Nadačnímu fondu pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska. Částka je pro Nadační fond pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska vyčleněna ve schváleném rozpočtu města na rok 2021 a bude nadačnímu fondu poukázána v lednu 2021
- zastupitelstvo souhlasilo s poskytnutím individuální dotace ve výši 49 000 Kč Regionálnímu muzeu v Litomyšli na realizaci pamětní desky Ladislava Horáčka, která bude umístěna na budově Portmonea - Musea Josefa Váchala. Zastupitelstvo souhlasilo s tím, aby termín vyúčtování dotace byl stanoven na 31. 12. 2021
- zastupitelstvo souhlasilo s poskytnutím individuální dotace ve výši 50 000 Kč Římskokatolické farnosti - probošství Litomyšl na pořízení nového přístroje k vyzvánění zvonů a zvonohry, který umí přehrát i zadané melodie
- zastupitelstvo zrušilo příspěvkovou organizaci Zámecké návrší a souhlasilo s tím, že její činnost převezme Zámecké návrší z. ú.
- zastupitelstvo vzalo na vědomí petici týkající se dopravní situace na ul. Benátská a Partyzánská a výsledky jejího projednání v dopravní komisi města. Petice mimo jiné požadovala zákaz vjezdu motorových vozidel na nově opravený most přes Loučnou.

Dopravní komise s uvedeným požadavkem nesouhlasila – zastupitelé však akceptovali záměr prohlásit Partyzánskou ulici za obytnou zónu

- starosta města dále informoval o opravě zelené střechy na bytovém domě 1162 na ulici Z. Kopala, kde voda stéká do bytů v nejvyšších patrech. Město mělo na opravu vyčleněny 4 miliony korun. Podle vedení města se však do opravy nepřihlásila žádná firma, která by opravu provedla – byť se město snažilo aktivně oslovovat firmy, které s tím mají zkušenost. Město proto oslovilo odborníky z Vysokého učení technického, kteří by se měli přijet na střechu podívat a poradit, co s ní
- na závěr jednání vystoupila zastupitelka a zároveň ředitelka Centra sociální pomoci Alena Fiedlerová (KDU – ČSL) a poděkovala všem pracovníkům služeb, i těm, kteří se do péče o potřebné zapojili jako dobrovolníci. Centrum sociálních služeb bylo pandemií covid-19 výrazně zasaženo, a to zejména při její podzimní vlně

Informace z jednání Rady města Litomyšle

Rada města Litomyšle se v roce 2020 sešla sedmadvacetkrát. Na následujících řádcích jsou uvedeny ty body, které kronikář považoval za důležité zaznamenat. Podobně jako v předchozích letech nejsou uváděna všechna jednání.

Jednání rady z 9. ledna

RaM souhlasila s podáním žádosti o dotaci na realizaci projektu „Discgolfové hřiště Litomyšl“ do programu „Podpora budování infrastruktury cestovního ruchu v Pardubickém kraji“.

RaM souhlasila s podáním žádosti o dotaci na akci „Litomyšl - Pazucha, kaple sv. Václava, okapový chodník + hydroizolace“ do Programu Program podpory kultury a památkové péče v Pardubickém kraji na rok 2020.

Jednání rady z 21. ledna

RaM souhlasila s připojením města k akci "Vlajka pro Tibet" vyvěšením tibetské vlajky před budovou městského úřadu dne 10. března 2020.

Jednání rady ze 4. února

RaM se seznámila s návrhem společnosti AGILE spol. s r.o., Ústí nad Orlicí na směnu části p. p. č. 395/7 ostatní plocha o výměře cca 560 m² v katastrálním území Nedošín za část st. p. č. 4/2 zastavěná plocha a nádvoří o výměře cca 560 m² v katastrálním území Nedošín v souvislosti se stavbou obchodního centra. RaM souhlasila se záměrem s podmínkou, že AGILE v rámci stavby vybuduje kvalitní veřejný prostor dle radou města odsouhlaseného architektonického návrhu. Společnost AGILE zpracuje a předloží k odsouhlasení projektovou dokumentaci na stavbu budovy a souvisejícího veřejného prostoru a po odsouhlasení bude dle projektové dokumentace upřesněn rozsah směny a bude pokračovat projednávání směny pozemků.

RaM souhlasila s podáním žádosti o dotaci na akci „Kříž u silnice mezi v Suchou a Němčicemi“ do programu Program podpory kultury a památkové péče v Pardubickém kraji na rok 2020.

Jednání rady ze 17. února

RaM se seznámila s průběhem přípravy PD na výstavbu investora AGILE v prostoru Perštýna a doporučila variantu parkoviště s předpolím před vstupem do objektu; dále požadovala, aby nebyly používány reklamní billboardy na objektu ani v okolních plochách.

RaM souhlasila s uzavřením dohody dle předložené nabídky s Regionálním muzeem v Litomyšli na provedení záchranného archeologického výzkumu formou dozoru na stavbě "Sociální bydlení v Litomyšli".

RaM souhlasila s poskytnutím mimořádného příspěvku CSP Litomyšl v částce 2 mil Kč v měsíci březnu, 2 mil Kč v měsíci dubnu (CSP nemělo finanční prostředky z Pardubického kraje, potřebovalo hradit mzdy).

Jednání rady ze 31. března

RaM souhlasila s prodloužením splatnosti nájemného za měsíce II. čtvrtletí 2020 na 90 dnů u nájemních smluv na nebytové prostory a budovy, kde podnikatelská činnost byla omezena nařízením vlády o vyhlášení nouzového stavu. Po ukončení vládních opatření bude o případném snížení nebo prominutí nájemného jednáno individuálně na základě žádostí nájemců.

RaM souhlasila s tím, že u neuhrazených plateb za nájemné za měsíc březen 2020 u nájemních smluv na nebytové prostory a budovy, kde podnikatelská činnost byla omezena nařízením vlády o vyhlášení nouzového stavu, nebude počítán a vymáhán úrok z prodlení ani dlužné nájemné do doby rozhodnutí o případném snížení nebo prominutí nájemného za toto období.

RaM souhlasila se zveřejněním záměru prodeje Dětského pavilonu - "stanu", který byl pořízen v rámci Revitalizace Zámeckého návrší v Litomyšli a který měl být na základě požadavku Národního památkového ústavu po skončení smlouvy o výpůjčce pozemku odstraněn. Prodej nejvyšší nabídce kupní ceny, minimální kupní cena ve výši 10 000 Kč. Kupující na své náklady demontuje a odveze stan a pozemek uvede do původního stavu.

RaM souhlasila s nákupem 300 ks látkových roušek, které měly být poskytnuty především zdravotnickým a sociálním zařízením, lékařům, lékárníkům a příspěvkovým organizacím města.

Jednání rady ze 14. dubna

RaM souhlasila se záměrem prominutí místních poplatků za restaurační předzahrádky v období od 01. 04. 2020 do 30. 09. 2020 jako podporu pro podnikatele a na zamezení dopadu omezení provozu v důsledku nařízení Vlády ČR. U restauračních předzahrádek provozovaných na základě uzavřené nájemní smlouvy na pozemek bude předloženo ke schválení uzavření dodatku k nájemním smlouvám, kde bude navrženo prominutí 1/2 ročního nájemného za rok 2020.

RaM souhlasila s poskytnutím prostor hájenky v Budislavi a na Kozlově v době vládou vyhlášeného nouzového stavu, jako nouzové ubytování pro občany, kteří se ocitli v karanténě

a neměli možnost využití jiného ubytování. RaM stanovila cenu za ubytování v jednotlivém apartmánu na 250 Kč/den.

Jednání rady z 28. dubna

RaM souhlasila s podáním žádosti o dotaci „Pořízení nové CAS pro JPOII Litomyšl“ a „Pořízení DA pro JPOII Litomyšl“ do dotačního programu Účelové investiční dotace pro jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí.

RaM souhlasila s podporou litomyšlských restaurací, hospod a barů formou soutěže "Litomyšlská účtenkovka aneb Litomyšlané sobě!"

Jednání rady z 26. května

RaM uložila níže vyjmenovaným příspěvkovým organizacím města, aby v rámci úsporných opatření přehodnotily své rozpočty na rok 2020 a své provozní náklady kromě nákladů na energie a nákladů na mzdy snížily o 8 %. Úspora, která takto vznikne, bude tvořit rezervu uvedenou na samostatném řádku rozpočtu, celkový objem rozpočtu se tímto nezmění. S rezervou nebudou příspěvkové organizace až do odvolání nakládat. Upravený rozpočet zpracovaný k 31. 5. 2020 předají příspěvkové organizace I., II., III. základní škola, I., II., III. mateřská škola, Základní umělecká škola, Středisko volného času, Městská knihovna, Městská galerie, Zámecké návrší a Smetanův dům finančnímu odboru města elektronickou poštou 3. 6. 2020.

RaM souhlasila se zapojením CSP Litomyšl do výzvy dotačního řízení MPSV pro rok 2020 na podporu mimořádného finančního ohodnocení zaměstnanců v sociálních službách v souvislosti s pandemií covid-19.

Jednání rady z 9. června

RaM souhlasila s vytvořením oficiálního kanálu Města Litomyšl na serveru YouTube.com.

Jednání rady ze 14. července

RaM souhlasila s předloženou cenovou nabídkou na „Restaurování sousoší Nejsvětější Trojice v Oseckém údolí“ od Univerzity Pardubice, Fakulta restaurování.

RaM souhlasila s tím, že v souvislosti s demolicí stávajícího nadchodu přes silnici I/35 a se stavbou nového nadchodu město zajistí výsadbu zeleně na p. p. č. 340/1 zahrada v katastrálním území Litomyšl v místě a okolí demolice, prověří možnost zahrnutí opravy opěrné zdi mezi p. p. č. 340/1 a schodištěm do stavby nového nadchodu, prověří s památkáři a v případě možnosti provede zkrácení zdí před začátkem schodiště za účelem zlepšení vjezdu k BD Vodní valy čp. 396, poskytne žulovou dlažbu pro předláždění dvora u čp. 396 a zajistí osazení a nastavení intenzity osvětlení nadchodu tak, aby nebyl osvětlován dům čp. 396.

Jednání rady z 8. srpna

RaM schválila zapojení Centra sociální pomoci Litomyšl do dotačního programu Ministerstva zdravotnictví ČR: Dotační program na podporu mimořádného finančního ohodnocení

zdravotnických pracovníků v sociálních službách v souvislosti s epidemií covid-19 a následné přijetí dotace v pravděpodobné výši cca 300 000 Kč.

Jednání rady ze 14. srpna

RaM revokovala usnesení RaM č. 606/20 ze dne 14. 7. 2020: RaM souhlasí s tím, že v souvislosti s demolicí stávajícího nadchodu přes silnici I/35 a se stavbou nového nadchodu město zajistí výsadbu zeleně na p. p. č. 340/1 zahrada v katastrálním území Litomyšl v místě a okolí demolice, prověří možnost zahrnutí opravy opěrné zdi mezi p. p. č. 340/1 a schodištěm do stavby nového nadchodu, prověří s památkáři a v případě možnosti provede zkrácení zdi před začátkem schodiště za účelem zlepšení vjezdu k BD Vodní valy čp. 396, zajistí demolici a odvoz stávajícího asfaltového povrchu a poskytne žulovou dlažbu pro předláždění dvora u čp. 396 a zajistí osazení a nastavení intenzity osvětlení nadchodu tak, aby nebyl osvětlován dům čp. 396.

RaM vzala na vědomí předložený protokol o otevírání a vyhodnocení nabídek na veřejnou zakázku malého rozsahu akce "Vložkování kanalizace v ul. Jiráskova". Jako nejvýhodnější byla vyhodnocena nabídka společnosti B M H spol. s r.o. za cenu 977 690 Kč bez DPH. RaM pověřila starostu města uzavřením smlouvy o dílo s touto vybranou firmou.

RaM souhlasila s uzavřením kupní smlouvy s Ladislavem Jezberou na umělecké dílo Korona Česká. Dílo bude zapůjčeno Městské galerii Litomyšl.

RaM souhlasila a doporučila ZaM schválit zařazení území města Litomyšle do územní působnosti MAS Litomyšlsko o.p.s. na programové období 2021 - 2027.

Jednání rady z 1. září

RaM souhlasila s podáním žádosti o poskytnutí dotace z programu Podpora pro památky světového dědictví na rok 2021. Obsahem žádosti bude pořízení publikace o zámku a další marketingové aktivity související s propagací zámeckého areálu Litomyšl.

RaM schválila přijetí dotace z Pardubického kraje ve výši 150 000 Kč na realizaci projektu Litomyšlská veselice aneb (b)láznění se špetkou gastroslavností.

RaM souhlasila s přijetím finančního daru ve výši 100 000 Kč od Pardubického kraje na likvidaci škod na majetku města a zajištění bezpečnosti občanů bezprostředně souvisejících s živelnou pohromou (povodní), která město zasáhla v červnu 2020.

Jednání rady z 15. září

RaM schválila poskytnutí dotace ve výši 1000 Kč fyzickým osobám na nákup domácích zahradních kompostérů.

RaM schválila poskytnutí dotace ve výši 30 000 Kč fyzickým osobám na výstavbu domovních čistíren odpadních vod.

RaM schválila podání přihlášky CSP Litomyšl do projektu "Spolu až do konce" vypsaného Nadačním fondem Avast. Nadační fond usiluje o to, aby se paliativní péče stala dostupnou všem – a aby se stala samozřejmou součástí života.

Jednání rady z 13. října

RaM souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt „Modernizace lesních cest Strakov“. Projektová žádost bude předložena do PRV. Cílem projektu je obnova povrchu lesní cesty.

RaM souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt „Ošetření aleje v katastrálním území Nedošín“ do OPŽP. Cílem projektu je ošetření aleje dle provedené inventarizace.

RaM souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt „Regenerace sportoviště ulice Osevní“. Projekt bude předložen do grantového řízení Podpora regionů – Nadace ČEZ. Cílem projektu je obnova tenisového kurtu.

RaM souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt „Modernizace chodníku u hřbitova“. Projektová žádost bude předložena přes MAS do IROP. Výše dotace může dosáhnout až 90 % z uznatelných výdajů.

RaM souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt „Obnova sekundárních trávníků a vřesovišť jako ohrožených biotopů a stanovišť ohrožených druhů rostlin a živočichů v ORP Litomyšl“. Projekt bude předložen do Výzvy „Rondane“ z programu „Životní prostředí, ekosystémy a změna klimatu“ financovaného z Norských fondů. Cílem projektu je zlepšení stavu ohrožených druhů a biotopů. Max. výše dotace je 90 % z uznatelných výdajů. Výdaje dle žádosti 1,9 mil. Kč, dotace 1,71 mil., město 0,19 mil. Kč.

RaM souhlasila s tím, aby Odbor školství a sociální péče MěÚ Litomyšl zajistil zpracování a podání žádosti o podporu projektu MAP III (Místní akční plán rozvoje vzdělávání na území ORP Litomyšl III). Projekt bude realizován 23 měsíců s termínem od 1. 1. 2022 - 30. 11. 2023.

Jednání rady z 27. října

RaM revokovala usnesení RaM č. 802/20 takto: RaM povoluje příspěvkovým organizacím I., II., III. základní škola, Mateřská škola V Líbánkách, Mateřská škola Sedmíkraska, Základní umělecká škola, Středisko volného času, Městská knihovna Litomyšl, Městská galerie Litomyšl, Smetanův dům Litomyšl a Zámecké návrší Litomyšl, aby do svých rozpočtů na rok 2020 započítaly rezervy vytvořené podle usnesení RaM č. 435/20. V návaznosti na zapojení rezerv dle věty první nebude vyjmenovaným příspěvkovým organizacím krácen příspěvek města Litomyšl na rok 2020. Příspěvkové organizace Městská knihovna Litomyšl, Městská galerie Litomyšl a Středisko volného času Litomyšl rezervu nepoužijí v roce 2020 na úhradu nákladů a v účetní závěrce za rok 2020 vykážou minimálně ve výši rezervy kladný hospodářský výsledek.

Jednání rady z 10. listopadu

RaM doporučila ZaM poskytnutí individuální dotace ve výši 49 000 Kč Regionálnímu muzeu v Litomyšli na realizaci pamětní desky Ladislava Horáčka, která bude umístěna na budově

Portmonea - Musea Josefa Váchala. RaM souhlasí s tím, aby termín vyúčtování dotace byl stanoven na 31. 12. 2021.

Jednání rady z 24. listopadu

RaM projednala a doporučila ZaM schválit návrh rozpočtu na rok 2021 a schválila pravidla pro participativní rozpočet 2021. Zároveň souhlasila s jeho spuštěním.

Jednání rady z 8. prosince

RaM souhlasila s prodejem Dětského pavilonu - "stanu", který byl pořízen v rámci Revitalizace Zámeckého návrší v Litomyšli a který má být na základě požadavku Národního památkového ústavu po skončení smlouvy o výpůjčce odstraněn, kupní cena 111 111 Kč, kupující Technická univerzita v Liberci.

RaM souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt „Cyklistická stezka Vertex – ul. J. Žižky Litomyšl“. Projekt bude předložen na SFDI. Cílem je vybudování nové cyklostezky. Dotace je poskytována max. do výše 85 % užitelných nákladů akce. Město se zavazuje, že dofinancuje rozdíl mezi dotací a celkovými náklady.

RaM souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt „Modernizace místní komunikace Na Lánech“. Projekt bude předložen na MMR. Dotace je poskytována až do výše 60 % skutečně vynaložených užitelných nákladů akce. Město se zavazuje, že dofinancuje rozdíl mezi dotací a celkovými náklady.

RaM také v průběhu kalendářního roku projednala několik žádostí místních podnikatelů o snížení nájemného u pronajatých nebytových prostor v návaznosti na program podpory podnikatelů postižených celosvětovým šířením onemocnění covid-19 vyhlášeným Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Volby do zastupitelstev krajů

Ve dnech 2. a 3. října se uskutečnily volby do zastupitelstev krajů. V Pardubickém kraji si mandáty rozdělily tyto politické subjekty:

ANO 2011	11 mandátů
3PK – Pro prosperující Pardubický kraj	8 mandátů
ODS a TOP 09	8 mandátů
Koalice pro Pardubický kraj	7 mandátů
Česká pirátská strana	7 mandátů
STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ	4 mandáty

Volby byly zajímavé mj. z důvodu vyřachování vítěze voleb. Ačkoliv ANO premiéra Andreje Babiše zvítězilo, koalici vytvořily tyto strany: 3PK – Pro prosperující Pardubický kraj, ODS a TOP 09, Koalice pro Pardubický kraj a STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ. Hejtmanem se stal Martin Netolický (3PK, obhajoba mandátu).

V Litomyšli se volilo takto:

Kandidátní listina		Platné hlasy	
číslo	název	celkem	v %
5	DSZ - ZA PRÁVA ZVÍŘAT	12	0,33
7	STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ	375	10,33
8	Trikolóra a Strana soukr. ČR	80	2,20
11	ODS a TOP 09	1 050	28,93
13	Strana zelených	17	0,46
15	VÝCHODOČEŠI	20	0,55
16	Svoboda a př. demokracie (SPD)	147	4,05
17	Koalice pro Pardubický kraj	516	14,21
19	Česká pirátská strana	363	10,00
22	Moravané	1	0,02
30	3PK-Pro prosperující Pard. kr.	346	9,53
34	Zdraví Sport Prosperita	5	0,13
36	DSSS - STOP KRIMIGRANTŮM!	3	0,08
50	ANO 2011	573	15,78
63	Komunistická str. Čech a Moravy	75	2,06

67	Volte Pr. Blok www.cibulka.net	3	0,08
82	ROZUMNÍ - Petr Hannig	16	0,44
83	Mladí pro Pardubický kraj	27	0,74

Někdejší poslanec a radní Litomyšle Pavel Severa před soudem

Před Krajským soudem v Pardubicích začalo v listopadu líčení s bývalým poslancem KDU – ČSL a TOP 09 Pavlem Severou, který měl podle obžaloby podvodně získat od podnikatele Zdeňka Švece z Litomyšle čtyři směnky za bezmála jedenáct milionů korun, když zneužil jeho špatného zdravotního stavu. Pavel Severa, který byl svého času jedním z nejvlivnějších politiků v Pardubickém kraji (18 let poslancem, byl též místopředsedou KDU – ČSL, náměstkem ministra obrany či radním Litomyšle), vinu od začátku popírá. Do konce roku 2020 soud verdikt nevynesl.

Rozvoj města v roce 2020

V roce 2020 pokračovala složitá jednání o stavbě budoucí dálnice D35, kterou město nezbytně potřebuje. Dokončena byla oprava silnice II/358 na Českou Třebovou, městu se rovněž podařilo učinit několik kroků k ekologičtější budoucnosti. Jedním z nich bylo zakoupení nového elektromobilu pro Městské služby Litomyšl.

Příprava stavby dálnice D35

Jednání o budoucí dálnici jsou složitá – a pro většinu občanů zdoluhavá. Odpověď na otázku „Kdy se konečně kopne do země a začne stavět?“, nepřinesla ani v tomto roce.

V polovině června přijel do Litomyšle generální ředitel ŘSD Radek Mátl, který se zástupci obcí Řídký, Cerekvice nad Loučnou, Němčice, Strakov, Tržek, Janov, Litomyšl a spolků Živé Kornice a Pro Litomyšl jednal o úpravách plánu budoucí dálnice. Cílem schůzky bylo představit možné technické úpravy a návrhy na to, jak eliminovat negativní vlivy dálnice na okolí a tím předejít dalším odvoláním v územních a stavebních řízeních. Jednalo se například o vybudování valů, protihlukových stěn, sázení zeleně či výškových úpravách stavby. Zároveň však Radek Mátl přítomné upozornil, že trasa dálnice ve variantě „nula“ se již měnit nebude. Cílem zkrátka bylo najít kompromis.

Další schůzka zástupců ŘSD a všech zainteresovaných obcí a spolků proběhla v pátek 7. srpna. Projektanti představili upravený plán – v některých místech došlo ke snížení náspů a menším záborům půdy. Zástupci okolních obcí reagovali na tento návrh pozitivně, zároveň však navrhli další úpravy. Pokud by došlo k jejich realizaci, všechny zainteresované strany vyjádřily ochotu přistoupit ke kompromisům. To by v přípravě stavby budoucí dálnice znamenalo významný pokrok. Práce na přípravě dálnice pokračovala až do konce roku. Cílem bylo podepsat memorandum, které by znamenalo konec debatám a dohadům a dalo naději, že se v blízkých letech začne dálnice konečně stavět. V opačném případě totiž hrozí, že budou denně tisíce aut u Vysokého Mýta z dálnice sjíždět, aby následně projely už tak přetíženou Litomyšlí a u Janova se na ni opět vrátily.

Memorandum do konce roku podepsáno nebylo. Nebylo ani zainteresovaným stranám zasláno k připomínkování. Namísto toho Krajský úřad Pardubického kraje vydal v prosinci na poslední část budoucí dálnice vedoucí kolem Litomyšle územní rozhodnutí. Odpůrci dali najevo, že se podobně jako v předchozím případě odvolají. Jestli se tak stane, nebo se nakonec kompromisní řešení přeci jen najde, ukáží až další týdny.

Opravy komunikací, významné rekonstrukce elektrického vedení

Dokončení rekonstrukce silnice II/358

Jak kronikář poznamenal v zápisu za rok 2019, rekonstrukce silnice II/358, která v daném roce začala, pokračovala i na jaře roku následujícího. Dodavatelská firma nestihla do konce roku 2019 dokončit kompletní povrch silnice na ulici Zámecká a dále ve směru k výjezdu na Českou Třebovou. Dokončeny nebyly také některé chodníky. Nový termín byl stanoven na 30. duben. V první polovině dubna zároveň začaly práce na opravě silnice za hranicemi města.

Během jarní fáze opravy silnice byl vytvořen nový přechod pro chodce na úrovni křížení ulic Lidická a Zámecká. Zároveň došlo k poněkud nepochopitelnému zrušení přechodu pro chodce pod Základní školou Zámecká (přechod se zde nacházel řadu let). Argumentem byl vysoký počet přechodů na krátkém úseku. Na fakt, že v tomto místě děti přecházejí silnici směrem k ZUŠ, nebyl brán zřetel.

Celá rekonstrukce byla dokončena v podzimních měsících. I přes obrovská omezení dopravy v letech 2019 a 2020 přinesla zkvalitnění dopravní situace ve městě, díky položení dlažebních kostek ve směru od ZŠ Zámecká až k Jiráskovu náměstí podtrhla historický význam zámku a celého zámeckého návrší.

Oprava Partyzánské ulice

V roce 2020 došlo k opravě Partyzánské ulice. V úseku mezi světelnou křižovatkou a budovou HZS byla provedena rekonstrukce elektrického vedení, kdy došlo k přesunu vrchního vedení pod zem (akci realizovala společnost ČEZ). V součinnosti s touto akcí město vyměnilo kabelové vedení a lampy veřejného osvětlení. V úsecích, kde ČEZ prováděl opravy směrem do vozovky, měl být dle požadavku města opraven povrch komunikace v celé šíři. Protože se však stavba nevedla pouze vozovkou, nýbrž i po zeleni, byl výsledek neutěšený. Střídala se totiž místa opravená s místy neopravenými. Město se proto rozhodlo zaplatit opravu povrchů těch úseků, kde ČEZ nepracoval. Opraveny byly povrchy v délce opravy elektrického vedení – tedy kolem stávající zástavby rodinných domů. Od společnosti Líhně Mach po výjezd na silnici II/360 město provedlo lokální opravy krytu asfaltovou emulzí s kamenivem.

Rekonstrukce elektrického vedení v lokalitě Fügnerova čtvrt (Trstěnická – Sadová – Moravská ulice)

I v tomto případě se jednalo o koordinaci města a společnosti ČEZ při rekonstrukci elektrického vedení (položení nadzemního vedení do země). Město vyměnilo stávající kabelové vedení a lampy veřejného osvětlení. V ulici Trstěnická pak dofinancovalo opravu celého chodníku do zámkové dlažby). Akce nebyla do konce roku dokončena a bude pokračovat i v roce následujícím.

Kamery na světelné křižovatce, úvahy o prodloužení úsekového měření na I/35

Kamery, instalované na světelnou křižovátku v minulých letech, řidiče při jejím průjezdu zklidnily. Těch, kteří jezdili na červenou, výrazně ubylo. Zatímco při spuštění kamerového systému úředníci evidovali klidně i pět set hříšníků za měsíc, v roce 2020 to bylo nejčastěji mezi padesáti a sty případy měsíčně.

Řidiči si rovněž zvykli na úsekové měření, které je instalované na silnici I/35 v úseku od Nového kostela až pod čerpací stanici Eurooil. Problém je, že v okamžiku, kdy mnozí řidiči uvidí ceduli označující konec úsekového měření, se snaží předchozí pomalou jízdu vynahradit. Zrychlí běžně i na stovku, byť jsou stále v obci. Sám kronikář měl mnohokrát pocit, že když v této lokalitě jede padesátkou, je řidičům za sebou na obtíž. Zkrátka – za cedulí s koncem úsekového měření začíná závodní dráha. Závodníky by mohlo zkrotit prodloužení úsekového měření až na hranici města. V roce 2020 k němu však nedošlo.

Situace v městských lesích, další kácení stromů na Černé hoře (informace kronikáři poskytl Petr Novák z Městských lesů Litomyšl)

V roce 2020 bylo na lesním majetku města vytěženo celkem 15 102 m³ dříví. Z tohoto množství bylo 13 988 m³ jehličnatého dříví a 1114 m³ dříví listnatého. Tzv. nahodilých těžeb (tedy neplánovaných, "vynucených přírodou") bylo 13 768 m³, a to v členění: 12 766 m³ kůrovec, 1002 vítr. Úmyslných těžeb bylo zrealizováno 1 334 m³, z toho v mýtních (nad 80 let věku) porostech 529 m³ (převážně listnatých) a 805 m³ v mladých porostech (tzv. výchova).

Z výše uvedeného vyplývá, že i přes srážkově příznivý rok došlo na lesním majetku města k dalšímu nárůstu kůrovcem napadeného dříví, a to především v jeho druhé polovině po opožděném letním rojení.

V roce 2020 bylo obnoveno 4,5 ha vytěžených ploch tzv. přirozenou obnovou a 8,37 ha výsadbou. Z toho smrk na ploše 3,71 ha, borovice na 2,19 ha, jedli na 1,33 ha, douglasku na 0,26 ha, modřín na 0,10 ha, buk na 3,25 ha, dub (letní a zimní) na 1,81 ha, jasan na 0,07 ha a břízu na 0,15 ha. K umělé výsadbě jsme použili 6220 sazenic smrku, 5720 jedlí, 950 douglasek, 8550 borovic, 300 modřínů, 14 050 dubů, 19 250 buků, 100 jilmů, 30 třešní a 20 lip.

Kácelo se také na Černé hoře, kde bylo vytěženo 222 m³. Jednalo se výhradně o stromy, které se díky napadení kůrovcem nebo poškození houbovými patogeny staly pro návštěvníky nebezpečnými.

Investoři nových bytů

Zastupitelstvo města vybralo v únoru investora, který postaví byty na ulici Z. Kopala. Zájem o výstavbu více než 70 nových bytů projevilo sedm zájemců. Město nakonec vybralo společnost CZ Stavební holding (CZSH), která byty postaví podle návrhu architekta Aleše Buriana.

Aleš Burian se již v minulosti v Litomyšli realizoval. Podepsaný je například pod budovou ZŠ Litomyšl, T. G. Masaryka či několika sportovišti včetně městské haly. Na ulici Z. Kopala by mělo v příštích letech vyrůst 75 – 84 bytů o rozložení 1+kk, 2+kk, 3+kk a 4+kk s krytým parkovištěm, výtahem a kójemi pro ukládání věcí, veřejným prostorem či velkými balkóny

Dotace na domácí čističky odpadních vod

Od 15. do 30. března mohli občané požádat o dotaci na pořízení nové domovní čistírny odpadních vod, zprovoznění nebo náhradu nefunkční čističky či vybavení stávajících septiků biofiltry pro rodinné domy (včetně domů řadových) s trvalým bydlením v oblastech bez existence dostupné kanalizace. Program se týkal především integrovaných obcí.

Oprávněnými žadateli byli pouze majitelé rodinných domů – fyzické osoby. Město se zavázalo poskytnout zájemcům dotaci ve výši 30 tisíc korun na rodinný dům do šesti ekvivalentních obyvatel a 35 tisíc korun na rodinný dům nad šest ekvivalentních obyvatel. Vše do maximální výše prokazatelných dodavatelských nákladů.

Město nakonec poskytlo dotaci na čtyři DČOV v celkové hodnotě 120 tis. korun. Dále byla poskytnuta dotace na výstavbu skupinové ČOV pro objekt hasičské zbrojnice Kornice a vedlejšího bytového domu čp. 20 ve výši 190 tis Kč. V této částce je spoluúčast města jako vlastníka hasičské zbrojnice a dotace pro jednotlivé bytové jednotky ve výši 20 tis. Kč na jednotku.

Elektromobil pro městské služby

Městské služby Litomyšle se v roce 2020 dočkaly prvního elektromobilu, který nahradil dosluhující naftovou multikáru. Vozidlo stálo 900 tisíc korun, podařilo se však na něj získat dotaci ze Státního fondu životního prostředí ve výši 400 tisíc. Nový vůz je nejen šetrnější vůči životnímu prostředí, ale také významně tišší.

Stavba obchodního domu Lidl

O stavbě nového obchodního domu Lidl v prostorách Perštýna bylo rozhodnuto v roce 2019. Podle optimistických odhadů v něm lidé měli nakupovat už na konci roku letošního. To se však nestalo. Přesto se v případě jeho stavby udělal další krok.

Litomyšl dávala od začátku najevo, že nechce klasický obchodní dům, který je možné vidět v okolních městech. Trvala na tom, že na stavbu bude vypsána architektonická soutěž, která novou budovu ukotví v areálu z 16. století. A snad se povedlo! Nový obchodní dům by měl nejen zapadnout do uvedeného historického místa, měl navíc splňovat požadavky na ekologickou stavbu hodnou 21. století. „Jsem rád, že jsme s investorem, firmou AGILE, i se společností Lidl, našli společnou řeč. Výsledný návrh prodejny Lidl Litomyšl odpovídá našim představám, jak má vypadat novostavba supermarketu v Evropě v 21. století,“ pochválil návrh litomyšlský starosta Daniel Brýdl.⁸

Pražský ateliér VAS navrhl pro Litomyšl objekt z přírodních materiálů bez obřích reklam. „Nové řešení fasád reaguje na tektoniku sýpky, výška nejvyšší vstupní části nepřesahuje korunní římsu sýpky. Principem pojetí fasády je zjednodušit a scelit typizované řešení, fasáda prodejny je jednotně pojata v bílé omítce, pouze v horní části je členěný jemnou horizontální strukturou. Šedý odstín fasády je navržen v prostoru vstupní markýzy u fasády zásobovacího přístavku za lamelami. S ohledem na památkově chráněnou sýpku je jihovýchodní fasáda částečně odcloněna alejí stromů v předsazeném zeleném pasu,“ popsal Ateliér VAS návrh.⁹

Před novým Lidlem se počítá s okružní křižovatkou pro snazší napojení na I/35. Architekti řešili také zadržování a vsakování vody, počítá se se zelenou střechou a vsakovacími parkovacími místy, stromy na parkovacích místech, popínavými rostlinami na zadní stěně objektu, ale i dobíjením pro elektromobily.

⁸ TÉMA: Litomyšl si „vydupala“ Lidl navržený architekty na míru [online]. Svitavy, 2020 [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: https://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/litomysl-si-vydupala-lidl-navrzeny-architekty-na-miru-20201012.html

⁹ Tamtéž.

I v letošním roce však výstavba nového obchodního domu vyvolávala debatu mezi občany. Stavba má mnoho příznivců, podle kterých může příchod další konkurence nakupování v drahé Litomyšli zlevnit. Má však i odpůrce, kteří se obávají vylidnění náměstí, které bude spojeno s poklesem tržeb místních obchodníků. Debatu na sociálních sítích pak vyvolala také stavba okružní křižovatky, která podle kritiků průjezd Litomyšlí přibrzdí a způsobí dopravní komplikace na příjezdu do města ve směru od Vysokého Mýta. Někteří občané se obávají kolon i ve směru opačném. Samotnou otázkou je, kdy se vlastně začne stavět a kdy nový obchodní dům první návštěvníky skutečně přivítá.

Příprava výstavby parku pro relaxaci i zadržování vody

Město Litomyšl připravovalo v průběhu letošního roku projekt zaměřený na výstavbu parku na ulici Z. Kopala. Vyrůst by měl v následujících dvou letech.

V projektu se počítá s vysazením několika stovek stromů, dvousetmetrové linie keřů, lavičkami, odpočívadlem, loučkou s hracími prvky pro malé děti, ale i vytvořením prostoru pro děti starší. V nejvyšším bodě parku by měla být položena společenská loučka, na níž se v budoucnu počítá s vybudováním altánu. Místo by mělo sloužit pro pořádání drobných společenských akcí – komorních koncertů, přednášek, tematických setkání.

V projektu je kladen velký důraz na zeleň. Vegetace parku by měla být opravdu pestrá – návštěvníci zde mají najít linii smíšených keřů, připomínajících bývalé přirozené remízky, které byly v minulosti vykáceny kvůli intenzivnímu hospodaření. Na okrajích parku budou vysazeny stromy s velkými korunami, jako jsou javory babyky, javory kleny a habry. Ty budou tvořit dlouhověkovou okrajovou stěnu a zároveň poskytovat stín. Uvnitř by pak měly být vysázeny třešně, švestky či jabloně. Zeleň pak doplní byliny, luční květiny a různé druhy trav.

Celý terén by měl být vymodelován do vln po stávajících vrstevnicích, mezi kterými budou moci lidé procházet, piknikovat a užívat si pobyt v přírodě. Celá plocha navíc nebude sloužit pouze jako park, ale i jako místo pro zadržování vody v krajině. Mezi jednotlivými vlnami se totiž počítá s vybudováním několika na sebe navazujících poldrů, které budou schopny pojmout srážkovou vodu. Část parku tak bude v případě extrémních srážek fungovat i jako protipovodňová ochrana. V parku se tak nepočítá s vybudováním klasických cest, ale pouze cest zpevněných štěrkem a dalšími materiály.

Záměr vybudovat tento park koresponduje s dlouhodobou snahou města o to, abychom v období sucha byli schopni nechat vodu přirozeně vsakovat do půdy, v období extrémních srážek zase ochránit výstavbu na Z. Kopala a přilehlých ulicích.

Dobíjecí stanice pro elektromobily

O snaze vybudovat ve městě dobíjecí stanici pro elektromobily píše kronikář již v zápisu za loňský rok. Na konci toho letošního se to podařilo. Dobíjecí stanice vznikla v lokalitě Bělidla 1059. Starosta města Daniel Brýdl k ní poznamenal: „Naším cílem bylo vybudovat stanici blízko centra, ale nechtěli jsme zabírat stávající parkovací místa. Snažili jsme se o to dva roky – a nakonec se nám to spolupráci s ČEZ podařilo. Město vybuvovalo dvě nová parkovací stání

umožňující vsakování vody do země, ČEZ se postaral o dobíjecí stanici samotnou. Takže řidiči například při cestě z Prahy si mohou po hodině a půl udělat pauzu v Litomyšli, dobít svůj elektromobil a zajít si na kávu či na oběd do centra města.“¹⁰

Stojan ABB je standardně vybaven třemi dobíjecími výstupy o následujících parametrech:

- výstup 1, dobíjecí typ COMBO, konektivita s vozidlem – kabel 2,5 m s konektorem CCS, výstupní výkon 50 kW
- Výstup 2, dobíjecí typ CHAdeMO, konektivita s vozidlem – kabel 2,5 m s konektorem CHAdeMO, výstupní výkon 50 kW
- výstup 3, dobíjecí typ AC, konektivita s vozidlem – zásuvka, výstupní výkon 22 kW (32 A/400 V)

Aby vandalové neměli šanci stanici ničit, je tato doplněna o antivandal prvky – uzamykání zásuvek během dobíjení, odpojení kabelu jen po autorizaci uživatelem, má pojistné hlavice na zvenčí přístupných šroubech proti nežádoucí demontáži.

Domov pro seniory

Město v letošním roce pokračovalo v šetření finančních prostředků na stavbu domova pro seniory. Na přelomu let 2020 a 2021 bylo na zvláštním účtu cca 75 milionů korun.

Diskuze nad novým zázemím na hřbitově

V roce 2019 město dokončilo nové zázemí na městském hřbitově. Kronikář se o něm podrobně zmiňuje právě v zápisu za loňský rok. Jeho podoba vyvolala u části společnosti kritiku již před, ale zejména po dokončení. Diskuze o jeho podobě, funkčnosti a využitelnosti probíhala i letos – ať už na sociálních sítích či na stránkách Lilie.

Kritikům se nelíbila výše ceny, dlouhá doba stavby i samotná podoba. Vlastimil Pravec do únorové Lilie napsal: „Již příchod na toalety je problematický, lidé hledají, kudy se vlastně dostanou dovnitř, a když vchod konečně našátrají (jinak se to nedá napsat), tak jsou celí rezatí od dnes snad moderního, ale i od pohledu odpuzivého, bez jakýchkoliv povrchových úprav, železného vchodu, kterým vozíčkář projede jen stěží, nehledě na to, že si tyto dveře musí nějak otevřít, vjet s jistou bravurou dovnitř, ale co je horší – musí také vyjet ven.“¹¹

Další čtenář pak v březnové Lilie uvedl: „To, co tam (na hřbitově, pozn. kronikáře) vzniklo, já osobně nazývám železobetonovým bunkrem, částečně opláštěným rezavými, nahrubo opláštěnými pláty železa a stejně rezavým roštem – mříží.... Když pomínu, že tento architektonický betonový „výtvar“ vznikl a byl stavěn mnoho let, že za jeho cenu by vznikly dva slušné rodinné domy (ne jeden, jak píše pan Pravec), tak si myslím, že je přesně odrazem naší „doby betonové“ a tvrdě a nevkusně na tomto místě kontrastuje s opodál stojícím kostelíkem sv. Anny. Po dřívějších zkušenostech se určitě najdou lidé, kteří budou toto

¹⁰ *Litomyšl je dalším místem, kde si dobijete elektromobil...* [online]. 2020 [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.pardubicezive.eu/litomysl-je-dalsim-mistem-kde-si-dobijete-elektromobil/>

¹¹ Pravec, Vlastimil: Zázemí na hřbitově. In: Lilie. Ročník XXX., číslo 2, s. 8.

betonovo-rezavé monstrum vehementně obhajovat a tvrdit, jak tomu „obyčejný člověk“ nerozumí. Obdobně tomu bylo s rezavým autobusem v Klášterních zahradách nebo u laminátových laviček a jiných laminátových „vymožeností“ u naší renesanční památky....“¹²

Uvedené reakce nebyly jediné. Další se objevovaly např. na sociálních sítích, kde byla kritika často ostřejší. Našli se i zastánci nového zázemí, kritici však byli výrazně hlasitější. Je příliš brzy předjímat, zda si Litomyšlané na nové zázemí zvyknou (jak koneckonců kronikář poznamenal již v loňském zápise), uvedené reakce však mohou být zpětnou vazbou o tom, jak někteří občané mnohé moderní architektonické prvky vnímají.

¹² Šauer, Jaroslav: Reakce na článek Zázemí na hřbitově. In: Lilie. Ročník XXX., číslo 3, s. 8.

Průmysl a služby v roce 2020

Průmysl patřil k těm oblastem života, které pandemie nemoci covid-19 zasáhla nejvíce. Litomyšl nebyla výjimkou. Mnohé firmy zaznamenaly citelný propad zakázek, některé musely zcela přehodnotit své strategie, aby situaci zvládly. Většině z nich se to podařilo – vzhledem k přetrvávajícím problémům na konci roku 2020 byl však výhled do budoucnosti nejistý.

Přehled firem, které v Litomyšli v roce 2020 působily

S pomocí města připravil kronikář základní přehled firem, které v Litomyšli v roce 2020 působily. Informace o předmětu jejich činnosti pocházejí z webových stránek jednotlivých společností, případně článků, které o nich byly publikovány.

ABPLAST s.r.o. – firma se zaměřuje především na výrobu a instalaci výrobků z plastu; hlavní náplní činnosti firmy je výroba bazénů, jejich zastřešení, čistíren odpadních vod, technických nádob i zakázková výroba.

AUTO MOTIVE INDUSTRIAL a.s. – je ryze českou firmou s dlouholetou tradicí strojírenské výroby. Své bohaté zkušenosti v současné době využívá zejména v rámci hlavního výrobního programu, kterým je produkce automobilových hydraulických zvedáků. Firma vyrábí hydraulické zvedáky různých typů a variant doplněných bohatou nabídkou příslušenství, které jsou maximálně přizpůsobené všestranným potřebám autoservisů a dílen. Přibližně 73 % zvedáků AUTO MOTIVE INDUSTRIAL úspěšně exportuje nejen na evropské trhy, ale i do zámoří.

BTTO s.r.o. – společnost BTTO s.r.o. byla založena v roce 2008. Je výhradním zástupcem společnosti Fulltech Fiber Glass Corp., jednoho z nejvýznamnějších výrobců skleněného vlákna na světě. V roce 2012 se stala také výhradním evropským zástupcem významného tchajwanského výrobce textilních proplétacích strojů – společnosti Hsiang Chuan Machinery. Nyní dodává proplétací stroje po celé Evropě, zákazníkům má také v Turecku a Rusku.

CIMBRIA HMD, s.r.o. – firma zajišťuje výrobu a prodej strojů a technologií pro posklizňové zpracování osiva, plnění sypkých materiálů do papírových pytlů, vážení a paletizaci. Nabízí mořící stroje či stroje pro pytlování a balení sypkých hmot.

Černý spol. s r.o. – společnost byla založena v roce 1994 a navazuje na dlouholeté zkušenosti z projektové a stavební činnosti.

Firma realizuje kompletní služby v oblasti:

- výstavby pozemního stavitelství:
 - rodinných domů - klasicky zděných nebo dřevostaveb
 - průmyslových a zemědělských staveb
- rekonstrukcí objektů a bytů
- zemních prací
- projekce a rozpočtování

Damio, s.r.o. – firma se zaměřuje na výrobu luxusních kuchyní. V portfoliu firmy jsou však nejen kuchyňské linky, ale i vestavné skříně, sedací soupravy, stoly, židle a další nábytek pro doplnění celého interiéru.

DENTIMED s.r.o. – firma existuje od roku 1993 a zaměřuje se na velkoobchodní prodej zdravotnického materiálu a léčiv.

DispoMask Czech s.r.o. – firma se zaměřuje na výrobu zdravotnických roušek – více o společnosti v zápisu níže.

Ditera – je rodinná stavební firma z Litomyšle.

Doson – firma se zabývá komplexní ochranou majetku a osob.

Dukor s.r.o. – společnost Dukor s.r.o. byla založena v roce 1994, v počátcích se zabývala především nákupem a prodejem strojů a techniky. Jednalo se zejména o vysokozdvizné vozíky, traktory a obráběcí stroje. V roce 2004 společnost odkoupila areál bývalých Silnic v Litomyšli na Trstěnické ulici a její činnost se tak rozšířila na další aktivity:

- prodej pohonných hmot
- výkup použitých palet a dodávky nových a použitých palet
- prodej motorových a průmyslových olejů, maziv a dalších provozních kapalin
- prodej technických benzínů, ředidel a jiných chemických prostředků
- pronájem prostor – výrobní prostory, sklady, kanceláře
- zámečnické práce a kovoobrábění, výroba a renovace válců
- obchod s použitou technikou a stroji, jejich opravy a renovace
- práce vysokozdvizným vozíkem do 3,5 tuny
- práce čelním nakladačem KNB 250
- parkování nákladních a osobních vozidel
- mytí tlakovým zařízením WAP

Elkor – litomyšlskou společnost ELKOR založil v roce 1990 Michal Kortyš. Společnost se specializuje především na maloobchodní a velkoobchodní prodej elektroinstalačního materiálu, realizaci a dodávky elektromontážních prací. Později byla společnost rozšířena o prodejnou svítidel se širokým sortimentem různých typů průmyslových, bytových a venkovních svítidel včetně těch nejmodernějších s LED zdroji.

Ella Litomyšl s.r.o. – firma provozuje luxusní Hotel Aplaus s restaurací Bohém.

Faulhammer s.r.o. – firma FAULHAMMER (Tržek u Litomyšle) navázala v roce 1991 na rodinnou tradici sahající až do roku 1893.

Podle webových stránek se v současnosti zabývá těmito činnostmi:

- výroba krmných směsí, koncentrátů a medikovaných krmiv pro hospodářská zvířata
- výroba pšeničné mouky
- nákup, skladování a následný prodej zemědělských komodit
- poskytování poradenských služeb v oblasti chovu hospodářských zvířat

HRG, spol. s r.o. – ofsetová a digitální tiskárna – více informací v zápisu níže.

IC Litomyšl – Informační centrum v Litomyšli bylo otevřeno v červnu 1993 jako soukromé infocentrum. Od roku 1995 je členem Asociace turistických informačních center České republiky. Sídlí na Smetanově náměstí čp. 72 v blízkosti morového sloupu. V hlavní turistické sezóně provozuje rovněž pobočku na zámeckém návrší – Zámecké informační centrum.

Komuniké o.p.s. (Rettigovka) – Rettigovka je první sociální podnik v Litomyšli, který vytváří pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním, sociálním či kulturním znevýhodněním. Ve městě provozuje restauraci a nabízí zajištění cateringu pro firemní, kulturní či společenské akce.

KOVO Litomyšl, s.r.o. – KOVO Litomyšl s.r.o. je ryze česká firma založená v roce 2007 zaměřující se na kovovýrobu. Původní kovovýroba začala v pronajatých prostorách o celkové výměře 300 m², a to především jako zakázková výroba v oblasti konvenčního obrábění, obrábění na CNC centrech a svařování. V průběhu 10 let přestaly pronajaté prostory postupně potřebám firmy vyhovovat, proto se v roce 2014 rozhodla postavit na „zelené louce“ nové výrobní prostory o celkové výměře 1 200 m², k přestěhování došlo v říjnu 2015 (Litomyšl, Svitavská ulice). Zakázková kovovýroba je zaměřena především na obrábění rotačních dílů na CNC a konvenčních strojích, výrobu svařenců. Firma provádí též montážní práce.

Kubík a.s. – firma Kubík je ryze českou rodinnou firmu, která se dynamicky rozvíjí (založena byla roku 1990).

Společnost se zabývá těmito činnostmi:

- maloobchodní síť prodejen potravin
- síť kaváren s rychlým občerstvením YES Café
- velkoobchod potravin Pardubice - Litomyšl – Praha
- velkoobchod bytového textilu Kubík Textil
- maloobchod bytového textilu Kubík Textil
- cestovní kancelář Kubík Travel
- výstavba inženýrských sítí
- Galerie Miroslava Kubíka
- developerská divize

Lbtech a.s. – firma se již od roku 1991 zabývá výstavbou, rekonstrukcemi a opravami NTL, STL a VTL plynovodů, plynovodních přípojek, domovních plynovodů, průmyslových plynovodů, regulačních stanic a dalších plynárenských zařízení.

Litex Direct – je český výrobce plavek, sportovního oblečení a spodního prádla s dlouholetou tradicí.

MACH DRŮBEŽ a.s. – firma MACH DRŮBEŽ a.s., zabývající se produkcí jednodenních brojlerových kuřat, byla založena v roce 1992. Sídlo firmy i vlastní líně jsou v historickém Hraběncině dvoře, v citlivě zrekonstruované budově z roku 1660 v Litomyšli. V současnosti firma představuje největší a nejmodernější komplex líní v České a Slovenské republice.

PHATEC s.r.o. – firma konstruuje jednoúčelové stroje pro zpracování technických textilií. Vznikla v roce 2009, v současné době vyváží své produkty prakticky do celé Evropy, ale i Asie, Afriky a na americký kontinent.

Profistav Litomyšl, a.s. – Profistav je významnou stavební společností založenou v roce 1992. Zaměřuje se na realizaci generálních dodávek staveb v hlavních oblastech pozemního stavitelství.

PULA s.r.o. – služby, tisk, reklama, grafické studio; společnost má klientelu v ČR i zahraničí.

Rybářství Litomyšl s.r.o. – společnost Rybářství Litomyšl s.r.o. vznikla v roce 1993 na základě privatizace části státního Rybářství Litomyšl. Během následujících let došlo k jejímu dalšímu rozšiřování a dnes firma hospodář na 220ti rybnících zejména v Pardubickém kraji o celkové rozloze 1100 ha vodních ploch. Současně došlo k podstatným změnám ve způsobu chovu ryb v rybnících s maximálním ohledem na životní prostředí a jakost vod a maximální péče je věnována údržbě rybníků jako významných krajinných prvků. Devadesát procent roční produkce tvoří kapr obecný chovaný podle firmy způsobem odpovídající kvalitě biopotraviny. Další doplňkové druhy ryb představují lín obecný, tolstolobík, amur bílý, candát obecný, štika obecná, sumec velký, síhové ad. Společnost dále provozuje chov lososovitých druhů ryb (pstruh duhový, pstruh potoční, siven americký). Speciálním programem je chov chráněných a ohrožených druhů ryb jako mník jednovousý, střevle potoční a jelec jesen. Pro zarybňování tekoucích vod, přehrad a potřeby rybářských svazů jsou dále chováni lipan podhorní, jelec tloušť, parma obecná, bolen dravý, cejn velký, plotice obecná, okoun říční a ostroretka stěhovavá.

Společnost celoročně zajišťuje prodej ryb pro velko i maloodběratele. Na domácí trh připadá 80 % produkce, přibližně 20 % je určeno na export především do Německa, Polska, Rakouska, Itálie ad. Pro maloodběratele je v Litomyšli otevřeno mj. Rybářské obchodní centrum, kde se nachází prodejna živých ryb.

SAINT-GOBAIN ADFORS CZ s.r.o. – společnost ADFORS je předním výrobcem a zpracovatelem sklovláknitých pramenů v Evropě. Zaměřuje se na stavebnictví a průmyslové obory, kde nabízí řešení založená na kompletním portfoliu textilních technologií a technologií tužení s využitím sklovláknité příze a syntetických i přírodních vláken.

ADFORS je nadnárodní společností s 13 výrobními závody po celém světě. V České republice sídlí dva závody, a to v Litomyšli a v Hodonicích u Znojma, kde je sdružena primární výroba skleněného vlákna i jeho následné zpracování.

ADFORS CZ nabízí široké portfolio výrobků pro stavebnictví i průmyslové aplikace, jako jsou sklovláknité mřížky (perlinky) ADFORS Vertex®, pásy ADFORS FibaTape® určené na spoje sádkartonových desek, sklovláknité tapety ADFORS Novelio® a výztuže do asfaltových vrstev GLASGRID®. Více informací o činnosti firmy v roce 2020 níže v zápisu.

SaM silnice a mosty Litomyšl a.s. – je stavební firma založená v roce 1992; představuje generálního dodavatele silničních a mostních staveb zejména v Pardubickém kraji, ale také v kraji Olomouckém či na Vysočině.

SANITINO s.r.o. – firma se zaměřuje na prodej koupelnového a kuchyňského vybavení.

SKM Litomyšl s.r.o. – firma nabízí kompletní dodávky jednoúčelových strojů, zařízení a výrobních linek. Pro tato zařízení zajišťuje vývoj technologií, strojní a elektro konstrukci, programování, výrobu a montáž včetně uvedení zařízení do provozu. Dále pak dodávku související provozní a bezpečnostní dokumentace. Všechna zařízení jsou navržena s ohledem na vysokou kvalitu a produktivitu.

Firma nabízí také speciální poradenskou činnost v oblasti třískového obrábění, manipulační techniky, technologických dopravních systémů a řízení zařízení s ohledem na druh prostředí, do kterého jsou určeny. Provádí rovněž repase a opravy zařízení včetně modernizace elektrických zařízení a řídicích systémů.

Školky Litomyšl, spol. s r.o. – firma s více než šedesátiletou letou tradicí nabízí široký sortiment okrasných rostlin (jehličnatých, listnatých, pnoucích, vřesovištních, okrasných trav, skalniček, trvalek), ovocných dřevin a růží. Většina nabízených rostlin je přímo z produkce firmy, ovšem na doplnění sortimentu jsou některé rostliny dováženy z členských států EU. Společnost provozuje velkoobchod i maloobchod, a to vše na jedné adrese v Litomyšli. Rok 2020 přinesl novinku v podobě otevření Florea – zahradního centra, o níž kronikář pojednává níže.

T&T – trade, s.r.o. – společnost se zabývá produkcí, nákupem a prodejem násadových vajec, živých brojlerových kuřat a konzumních vajec pro společnosti ze zemí východní a západní Evropy.

Tradiční výroba pralinek s.r.o. – společnost existuje od roku 2008; sídlí v kavárně naproti staré radnici na Smetanově náměstí, kde nabízí široký sortiment domácích pralinek, dortů a dezertů vyráběných přímo v jejích prostorách. Interiér kavárny je zařízen pro pohodlné posezení s přáteli či rodinou u dobré kávy nebo lahodného prosecca (v létě provozuje též zahrádku s obsluhou).

umdasch Story Design a.s. – firma (původně jen Story Desgin) se soustřeďuje na design a výrobu interiérů. V minulosti spolupracovala mimo jiné se značkami Škoda Auto, SEAT, Renault, Vodafone či McDonalds. Informace o současnosti přináší kronikář na jiném místě zápisu.

Vapo Litomyšl, s.r.o. – společnost sídlí na Pohodlí nedaleko Litomyšle. Představuje jednak českého výrobce obuvi s více než 25letou tradicí, jednak strojírenský podnik, který vyrábí kovové a hliníkové konstrukce, svařované konstrukce, zábradlí, svodidla, mořičky osiv a další.

VBV Plast s. r. o. – společnost byla založena v roce 1994 a sídlí v Nové Vsi u Litomyšle. Zabývá se zejména výrobou, montáží a servisem bazénů, zastřešení, jímek, septiků, vodoměrných šachet, výrobou z plastů a výroby světelných reklam.

VELKOOBCHOD ORION spol s.r.o. – společnost Velkoobchod ORION, spol. s r.o. byla založena v roce 1992, od té doby patří mezi přední české velkoobchody působící v oblasti domácích

potřeb. V současné době kromě velkoobchodu sdružuje i zásilkový obchod, který nabízí své zboží prostřednictvím tištěných katalogů a e-shopu <http://www.oriondomacipotreby/>.

Firma sídlí na okraji Litomyšle – v městské části Nedošín – v moderním komplexu skladového a logistického centra s pohodlným přístupem a dostatkem parkovacích ploch.

Za více než 25 let existence se podařilo vybudovat prosperující ryze českou společnost, která dbá na permanentní růst a rozvoj kvalitních služeb pro své zákazníky. Hlavní oblastí činnosti je export a import domácích potřeb. Rozsáhlý sortiment je tvořen zbožím od renomovaných českých výrobců, výrobců ze států EU a ze zemí celého světa. Zboží je dodáváno do prodejen a firem po celém území České republiky, Slovenska či Polska.

VITAPUR spol. s r. o. – je rodinná firma sídlící v Litomyšli. Její historie sahá až do roku 1990, kdy firmu založila paní Vlasta Veselíková, nejprve coby živnostník. Firma vyvíjí, vyrábí a prodává produkty a služby pro poskytování profesionální a domácí péče. Specializuje se na pomoc a podporu dlouhodobě ležících pacientů a na prevenci proleženin – dekubitů (společnost dodává kompletní vybavení lůžek, polohovacích polštářů a dalších doplňků).

Vodovody Litomyšl spol s.r.o. – firma je provozovatelem vodovodní a kanalizační sítě města Litomyšle a vodovodů, kanalizací a malých ČOV v některých okolních obcích.

WEBNIA s.r.o. – společnost se zaměřuje na tvorbu nových webových stránek, internetových obchodů, firemních systémů a aplikací, poskytování grafických služeb a výkonností online marketing.

wwworks s.r.o. – firma nabízí zpracování nových webových stránek, profesionální fotografické služby (včetně speciálních služeb pro firmy týkající se nafocení a prezentace výrobků apod.), tvorbu svatebních videí, záznam maturitních plesů, firemních akcí, přednášek, diskuzí, reportáží, poradí též s tištěnou grafikou.

young_block – firma vyrábí designové bloky, diáře a fotoalba. „Byli jsme tři a náš rodinný dům, který se postupně proměnil v dílnu plnou papíru a lepidla. Nadšení a první zákazníci nás hnali dopředu. Prosadit se na trhu však nebylo jednoduché. Trvalo to delší dobu, než jsme očekávali. Padly na to naše úspory, ale po roce jsme se rozhodli na sebe výrazněji upozornit a přihlásili se do výběrového řízení pro ŠKODA AUTO a.s. A povedlo se. Od té chvíle pravidelně spolupracujeme s největšími českými i zahraničními firmami, pro které připravujeme originální blocky, diáře a zápisníky.“¹³

Firmy a služby v době covidové

Litomyšl se často prezentuje tím, že dbá na podporu místních podnikatelů. „Své“ obchodníky a podnikatele se město snažilo podporovat i při obou vlnách pandemie covid-19. Odložilo splatnost nájemného za nebytové prostory sloužící k podnikání, nevymáhalo úroky z dlužných částek nájemného, zrušilo nájemné za provozování předzahrádek u místních restaurací apod. Nejviditelnější podporou (pro běžné občany) pak byla propagace toho, jak místní podnikatelé

¹³ Youngblock [online]. <https://www.youngblock.cz/o-nas> [cit. 2021-5-16].

(např. v oblasti gastronomie) fungují v době mimořádných opatření. Probíhala na facebookovém profilu Lilie, využilo jí několik desítek litomyšlských podniků.

Novým sortimentem nabídky řady místních firem se na jaře letošního roku staly roušky – ať už textilní či chirurgické. Roušky šili v Litexu, ale i v rodinné firmě Jaroslava Střasáka. Do širšího povědomí se dostaly roušky vyráběné místní firmou DispoMask. Firma totiž od dubna 2020, kdy zahájila provoz, vyráběla certifikované zdravotnické roušky – a brzy se stala významným lokálním producentem tohoto sortimentu. Díky vlastním kapacitám v závodu v Litomyšli měla společnost plnou kontrolu nad celým výrobním procesem a mohla tak zaručit nejen dodržení nejvyšších kvalitativních parametrů (odpovídající normě ČSN EN ISO 14 683 +AC (855812)), ale i flexibilní termíny dodávek. Firma navíc v roce 2020 zvítězila v tendru Správy státních hmotných rezerv na dodání 16 milionů roušek do jejích skladů. Firmu DispoMask navštívil během návštěvy Litomyšle také hejtman Pardubického kraje Martin Netolický (zajímal se rovněž o místní firmu Vitapur, která se věnuje výrobě antidekubitního zdravotnického materiálu včetně matrací a polštářů, ale i o tiskárnu H.R.G.).

I v Litomyšli bohužel některé firmy kvůli covidové krizi svůj provoz ukončily. Jednalo se například o Café Gold Bar čp. 59, jehož provozovatelé se na jaře nedohodli s majitelem nemovitosti na snížení nájemného. Covidová krize urychlila rovněž konec kavárny Mandala. Z obchodů zavřely Batao (byť kronikář nedokáže určit, zda za koncem obchodu stojí pouze covidová krize) a Hudebniny, kde byla covidová krize naopak hlavním důvodem uzavření.

Adfors v roce 2020 (podklady kronikáři poskytl závod Adfors v Litomyšli)

Jednatelé:

Ing. Miloš Pavliš (Prezident ADFORS a CEO Saint-Gobain)

Karel Kyncl (obchodní ředitel ADFORS CZ)

Ing. Markéta Kopecká (finanční ředitelka ADFORS CZ)

Jarosław Malik (výkonný ředitel ADFORS CZ)

Ing. Pavel Semirád (výrobní ředitel ADFORS CZ)

Lucie Vejačková (personální ředitelka ADFORS CZ)

Situace kolem pandemie covid-19

Tak jako celý svět i firmu ADFORS postihla pandemie nemoci covid-19. V jarním období došlo k poklesu výroby, ale nikdo ze zaměstnanců neonemocněl.

Během léta se hospodářská situace stabilizovala a podařilo se ustát i těžké podzimní/zimní období, kdy už se i v českých závodech objevili pozitivně testovaní zaměstnanci. Byla proto nastavena přísná hygienická opatření.

Velká část zaměstnanců THP pracovala v režimu home office. Tím bylo možné využít prázdné kanceláře pro ty zaměstnance, jejichž přítomnost na pracovišti byla nezbytná, ale neměli kancelář pouze sami pro sebe. Laboratoře firmy začaly vyrábět dezinfekci, kterou si zaměstnanci mohli brát také pro domácí použití. Jídelna byla vyhrazena pouze pro zaměstnance z výrobních úseků, její kapacita byla snížena na nezbytné minimum tak, aby byly zachovány rozestupy. Ve výrobních halách se používaly germicidní lampy a další preventivní postupy.

Byl nastaven zákaz služebních cest, návštěv dodavatelů a zákazníků v areálu firmy, aby byli vlastní zaměstnanci maximálně chráněni.

V podzimním období byla protiepidemická opatření dále aktualizována, byla dokonce zavedena interní Covid linka, kde telefonistky pomáhaly s trasováním, registrací na testování ale i radily ohledně karantény. Do konce roku odbavily přes 3 200 hovorů.

Burza filantropie

Každoročně se Adfors zapojuje do Burzy filantropie pořádanou Koalicí nevládek Pardubicka. Jak kronikář uvádí na jiném místě zápisu, letos se akce konala právě v Litomyšli. Covidová situace sice akci zkomplikovala, ale i za přísných protiepidemických podmínek byla velmi úspěšná. Šest projektů bylo podpořeno ze strany osmi donátorů celkovou částkou 247 000 Kč. Příspěvek ADFORS CZ činil 50 000 Kč.

Adventní trhy

Dvakrát ročně podporuje ADFORS charity v okolí Litomyšle nabídkou prodeje výrobků z jejich chráněných dílen či terapeutických programů svým zaměstnancům. Jarní trhy byly kvůli epidemii zrušeny, ale ty předvánoční jsme už firma rušit nechtěla. Prodej probíhal opět za přísných protiepidemických podmínek. Zaměstnanci nakoupili a tedy přispěli - celkem přes 42 000 Kč.

Vánoční František

Sílu lidskosti a ochoty pomoci druhému prokázali zaměstnanci společnosti během akce nazvané Vánoční František. Jednalo se o charitativní prodej výrobků, jehož výtěžek byl věnován vážně nemocnému spolupracovníkovi. Prodejem se vybralo 52 000 Kč, dalšími 152 000 Kč přispěly pracovní kolektivy přenecháním firemních příspěvků na týmová setkání.

Daruj srdce

Poslední velkou dobročinnou aktivitou v roce 2020 byl projekt mezi všemi divizemi společnosti Saint-Gobain ČR. Zaměstnanci si mohli za symbolických 10 Kč koupit samolepku srdce. Za každých 10 Kč věnoval Saint Gobain dalších 100 Kč.

Zaměstnanci v Litomyšli darovali 47 293 Kč, Saint Gobain přidal 472 930 Kč a pro vybrané projekty tak získal 520 223 Kč. Následně podpořil Litomyšlskou nemocnici, Domov pro seniory ve Sloupnici, Domáci hospicovou péči Bílá holubice a Hospicovou péči při litomyšlské charitě.

Po určité odmlce bylo rovněž navázáno na spolupráci s Charitou Litomyšl – v litomyšlském závodě proběhla potravinová sbírka.

Projekt Sázava

I přes složitou hospodářskou situaci společnost pokračuje v investicích a práce na nové výrobní lince Sázava pokračují.

V roce 2020 byl průměrný přepočtený počet zaměstnanců 2 178 /souhrnně za závod Litomyšl a závod Hodonice/. To je o 32 zaměstnanců více než v roce 2019. V Litomyšli byl průměrný počet zaměstnanců 1447.

Umdasch Story Design a.s. (podklady kronikáři poskytl Jakub Brýdl, výkonný ředitel společnosti)

Rok, resp. jeho první kvartál, začala firma lépe než rok předchozí, následně však její činnost ovlivnila pandemie koronaviru. Klienti byli opatrní, se svými objednávkami váhali, šetřili. Firma musela reagovat na tržní změny, snížení poptávky, a tedy i na očekávaný cenový tlak ze strany klientů, jehož důsledkem by mohla být nejen redukce výrobních kapacit v oboru, ale i reálný krach konkurenčních firem. Společnost tak musela rychle upravit své plány, neboť stanovené tržby a očekávaná ziskovost se staly nereálnými. V rozumné míře proto firma redukovala režijní náklady všech oddělení – ovšem tak, aby neohrozila jejich chod či nešetřila na údržbě technologií. Tyto úspory zvládla na jedničku, na konci roku totiž skončila v ziskovosti na úrovni 7 mil. korun. Manažéři firmy se také rozhodli nepropouštět a prokázat tím odpovědnost ke svým zaměstnancům v době, kdy by se celé jejich rodiny mohly dostat do velkých strastí a problémů. Naopak se zaměřili na ziskovost klíčových projektů a učinili mnohá rozhodnutí pro navýšení ziskovosti zakázek, byť to vzhledem k růstu cen základních materiálů (hutních výrobků a laminátových třísek) nebylo jednoduché.

Začátkem roku 2020 byla firma požádána o přesun výrobních zakázek své sesterské společnosti sídlící v německém Neidensteinu, kde byla výroba uzavřena. Že to bude náročné, bylo zřejmé od začátku, skutečnost však předčila očekávání. Jednalo se o pět projektů, z nichž některé společnost již zvládla (pro švýcarskou poštu, Deutsche Bank), s jinými se bude potýkat i v roce 2021 (zejména Hugo Boss či Techniker Krankenkasse).

Dařilo se i divizi general contracting, zejména pro Českou spořitelnu, byť počet stavebně zrekonstruovaných a následně nábytkem vybavených poboček byl nižší, než se na začátku roku předpokládalo. Dlouholetý projekt s Českou spořitelnou navíc míří pomalu do finále, firma tak v bankovním sektoru hledala dalšího podobně významného zákazníka.

Umdasch Story Design rovněž pracovala na přípravě projektu rozšíření výrobních a skladovacích kapacit. Investice by měla činit více než 200 mil. korun, výrobní a skladovací prostory by se rozšířily až o 5 000 m². Pokud vše půjde tak, jak má, stavět by se mělo začít na podzim roku 2021.

Na závěr několik základních informací ze skupiny umdasch. Samozřejmě i zde došlo k pandemickému vlivu na tržby, které dosáhly hodnoty 240 mil. Eur, tedy o 14 % méně, než bylo naplánováno. Celková ziskovost byla negativní, zejména díky restrukturalizačním nákladům v Německu. Díky nebývalému poklesu cestovního byznysu vykazala poměrně významnou ztrátu i sesterská společnost v Dubaji, která se zaměřuje primárně na vybavení prémiových obchodů, tedy i těch na letištích. Nicméně skupina je dostatečně finančně silná, aby tuto krizi ustála.

Tiskárna H.R.G. (podklady kronikáři poskytl Leoš Tupec, ředitel a jednatel firmy)

Rok 2020 byl pro tiskárnu velmi náročný. Na jaře (duben, květen) poklesly tržby až o 50 %. Ředitel a jednatel firmy, Ing. Leoš Tupec, k uvedenému kronikáři napsal: „Vždy jsem si myslel, že takový sešup (ze dne na den) nemůže jakákoliv firma přežít. Chyba, i tuhle jízdu se dá zvládnout, pokud dramaticky snížíte náklady a přesvědčíte lidi, že jim musíte krátit mzdy, abychom přežili. To se podařilo. Mluvil jsem opravdu s každým ze 150 zaměstnanců. Od června se práce pomalu začala vracet.“ Další vlna už nebyla podle ředitele a jednatele firmy tak dramatická. Lidé zkrátka pochopili, že nebude konec světa, že se musí žít a pracovat dál. Firmy tedy fungovaly, byť omezovaly produkci reklamních tiskovin. Výroba papírových obalů však fungovala beze změn.

H.R.G. investovala do technologií na kompletní výrobu knih. Knihy tiskla H.R.G. již v minulosti, ale vlastní knihařinu kooperovala v jiných knihárnách. Nyní již dokáže vyrobit celou knihu v Litomyšli. Leoš Tupec k tomu pro kronikáře dodal: „Z toho máme radost, protože jsme si vždy přáli umět i knížky. Takže konečně stojíme na čtyřech nohách – jako správný stůl. Tiskneme firemní tiskoviny, reklamní tiskoviny, obaly a teď už i knihy.“

A ještě jednu zajímavost by kronikář rád doplnil. Během pandemie koronaviru začala tiskárna vyrábět bezpečné tiskoviny s antibakteriálním lakem. Jako první v zemi otestovala společně s dodavatelem laků disperzní lesklý lak LOCK3. Ochrana se aktivuje světlem a zničí viry a bakterie nacházející se na tiskovině.

Floreum Litomyšl – zahradní centrum

Dne 9. března bylo v prostorách Školek Litomyšl otevřeno Floreum – moderní zahradní centrum, které vyrostlo na ploše 1500 m². Jedná se o temperovaný skleník, v němž najdou zahrádkáři vše potřebné. V nabídce byl široký sortiment jehličnatých, listnatých, pnoucích či vřesovištních rostlin, rododendronů, azalek, skalniček, trvalek, okrasných trav, ovocných rostlin a růží. Floreum nabízelo rovněž substráty, hnojiva, rašeliny, komposty, přípravky na ochranu rostlin a další sortiment související se zahradou, nově i dekor.

Litomyšl a podpora cestovního ruchu v době covidové

Covidová krize dolehla snad nejtíživěji na cestovní průmysl. Zavřené památky, zrušené kulturní akce, ale i prostá obava z nákazy připravily Litomyšl o desítky tisíc návštěvníků. Město proto na přelomu dubna a května rozjelo kampaň na podporu cestovního ruchu v Litomyšli. Prostřednictvím tištěné reklamy, online reklamy, reklamy na sociálních sítích, ale i prostřednictvím rozhlasových stanic či videoprostoru v autobusech informovalo o svých aktivitách, jejichž cílem bylo přilákat (zejména v letních měsících, kdy to bylo možné) do města co nejvíce návštěvníků, kteří by tak podpořili místní podnikatele. Intenzivně pracovala také sdružení, jichž je Litomyšl členem: Českomoravské pomezí, České dědictví UNESCO i Česká inspirace. Přiložený výčet některých proběhlých aktivit dokládá, že byla uvedená kampaň úspěšná (o některých aktivitách kronikář pojednává i na jiném místě zápisu):

- Litomyšlská účtenkovka (celková hodnota odevzdaných kupónů cca 57 tisíc Kč)
- Lázeňské prameny – zapojeno 30 restaurací, hospod a barů
- Noc kostelů
- Víkend v Litomyšli začíná ve čtvrtek
- Smetanova Litomyšl, Mladá Smetanova Litomyšl, Výtvarná Smetanova Litomyšl
- Reportáže v Toulavé kameře (ČT) a na Děčku
- Toulavcovy prázdninové pátky
- Státní zámek Litomyšl zavedl prohlídky i v pondělí – tedy v zavírací den
- Slavnosti Prosecca na zámku
- Českem tam a zpět – celodenní vstupy z Litomyšle na ČT1 a ČT24
- Litomyšlská veselice aneb (b)láznění se špetkou gastroslavností
- Proběhly Litomyšlské dvorky, kinematograf bratří Čadíků, Pivní festiválek, Vzpomínková jízda na Elišku a Čeňka Junkovy
- K prohlídce chrámu Nalezení sv. Kříže vybízelo Zámecké návrší Litomyšl, kde byla k vidění animace Jakuba Nepraše Metropolis
- Konaly se prázdninové lehátkové vyhlídky u saletu a výstava Zámecká sgrafita a jejich obnovitelé 1973 – 1989
- V době zpřísněných protiepidemických opatření proběhl procházkový Andělský advent
- Litomyšl se prezentovala na veletrzích v Praze, Brně, Bratislavě, Ostravě, Lysé nad Labem, v rámci Flóry Olomouc a na Národním zahájení Dnů evropského dědictví v Olomouci; spolupracovala s Fórem cestovního ruchu, Destinační společností Východní Čechy, s CzechTourismem, portálem Kudyznudy, Ceskojede apod.

Školství v roce 2020

Také do oblasti školství výrazně zasáhla koronavirová krize. V březnu byly ze dne na den všechny základní a střední školy pro prezenční výuku uzavřeny a přešly na výuku distanční (uzavřeny byly i školy mateřské – s výjimkou jedné, která zajišťovala péči o děti rodičů zaměstnaných v IZS a dalších profesích). Nikdo z učitelů neměl s podobným způsobem výuky významnější zkušenost, přesto přechod k distanční výuce zvládly minimálně základní litomyšlské školy velmi dobře (o středních školách kronikář podrobnější informace nezískal). Město své školy i v této době podporovalo – pomáhalo se zajištěním dezinfekce, ochranných pomůcek, poskytovalo poradenské služby. Protože je kronikář sám učitelem, ví, že podobný přístup nebyl ve všech městech samozřejmým.

Základní statistické údaje o školách a školských zařízeních zřizovaných městem Litomyšl (údaje k 30. 9. 2020)

I. mateřská škola Litomyšl, Jiráskova	sloučena s III. MŠ	
II. mateřská škola Litomyšl, 17. listopadu	7 tříd	166 dětí
III. mateřská škola Litomyšl, Lidická	7 tříd	170 dětí
Základní škola Litomyšl, Zámecká	24 tříd	602 žáků
Základní škola Litomyšl, U Školek	18 tříd	339 žáků
Základní škola Litomyšl, T. G. Masaryka	14 tříd	295 žáků
Základní umělecká škola Bedřicha Smetany Litomyšl		580 žáků
Středisko volného času Litomyšl – pravidelná činnost		660 žáků

Změny v organizaci mateřských škol

Kvůli plánované rekonstrukci Panského domu muselo město provést reorganizaci svých mateřských škol, na kterou se poctivě připravilo. Došlo k navýšení kapacity III. mateřské školy, po přestavbě objektu po někdejším DDM také II. mateřské školy. I. mateřská škola byla v průběhu roku sloučena se III. mateřskou školou. Na Jiráskově ulici bylo ponecháno odloučené pracoviště o dvou třídách s kapacitou 40 dětí.

Během roku byly mateřské školy přejmenovány. II. MŠ se proměnila v Mateřskou školu Sedmíkráska, III. MŠ na Mateřskou školu v Líbánkách.

Kromě uvedených škol zřizovaných městem fungovala v Litomyšli také soukromá Miniškolka. Nabízela variabilní docházku dětí ve věku od 1 do 6 let dle potřeb rodičů, ale i klasickou celodenní měsíční docházku. Ve městě fungovalo rovněž několik dětských skupin a jesle.

Místní akční plán rozvoje vzdělávání na území ORP Litomyšl II

V roce 2020 pokračovala realizace projektu MAP II, který je podrobněji popsán v zápisech za předchozí roky. Také realizaci tohoto projektu zasáhla pandemie koronaviru – některé aktivity se uskutečnil nemohly. Z těch, které proběhly, vybral kronikář níže uvedené.

Spolupráce mateřských a základních škol s knihovnami v regionu:

- jednalo se například o zapůjčení knih z městské knihovny do školy (této nabídky v roce 2020 využilo 13 škol zapojených do projektu)
- besedy se spisovateli v Městské knihovně Litomyšl
- balíčky na míru – dle požadavků škol Městská knihovna Litomyšl připravily sadu knih, které školy potřebovaly pro aktuální výuku

Spolupráce mateřských a základních škol se základní uměleckou školou:

- keramické dílny
- divadlo a kniha jako inspirace

Právě spolupráci škol a ZUŠ zasáhla pandemie opravdu výrazně – výše uvedené aktivity proběhly jen v omezeném počtu, vůbec se neuskutečnily dílny dramatického ztvárnění.

Spolupráce základních a mateřských škol a volnočasových organizací se vzdělávacími subjekty pro rozvoj čtenářské a matematické pregramotnosti a gramotnosti:

- profesní rozvoj pracovníků ve vzdělávání v oblasti matematické a čtenářské pregramotnosti a gramotnosti

Z důvodů koronavirových opatření neproběhla aktivita Exkurze žáků v oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti.

Aktivita spolupráce základních a mateřských škol, neformálních organizací se vzdělávacími subjekty pro rozvoj polytechnického vzdělávání:

- podpora rozvoje tradičních řemesel

Neproběhly aktivity Exkurze dětí a žáků pro oblast rozvoje polytechnického vzdělávání, Profesní rozvoj a sdílení dobré praxe pracovníků ve vzdělávání v oblasti polytechnického vzdělávání, z projektu byla vyřazena aktivita Malá technická univerzita.

Spolupráce škol a neformálních a zájmových organizací prostřednictvím realizace akcí, podporujících spolupráci s rodiči a gramotnost dětí a žáků:

- klub neformálního vzdělávání ve Středisku volného času Litomyšl

Z projektu byla vyřazena aktivita zaměřená na realizaci jednodenních aktivit realizovaných ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi.

Součástí projektu byla také pozice rodilého mluvčího na základních školách v Litomyšli a některých dalších školách ORP Litomyšl (celkem dva rodilí mluvčí) a kabinety učitelů zaměřené na sdílení zkušeností a dobré praxe, o kterých kronikář píše v zápise z roku 2019.

Kabinety probíhaly i v době distanční výuky. V některých případech se staly nástrojem účinného sdílení a vzájemné podpory mezi pedagogy.

Uzavření škol a jejich přechod na distanční výuku v jarní a podzimní vlně pandemie koronaviru

V úterý 10. března vydalo Ministerstvo zdravotnictví mimořádné opatření, kterým byla zakázána osobní přítomnost žáků a studentů na vzdělávání a studiu na českých základních, středních, vyšších odborných i vysokých školách a školských zařízeních s platností od následujícího dne až do odvolání. Na mateřské školy a základní umělecké školy se opatření nevztahovalo, ale od 12. března bylo nahrazeno usnesením vlády č. 74/2020 Sb. o přijetí nového krizového opatření. Tím byly základní umělecké školy uzavřeny, zřizovatelům pak bylo doporučeno uzavřít také školy mateřské.

Situace v mateřských školách

Mateřské školy byly vedením města uzavřeny s platností od 17. března až do odvolání. Ve „vertexové“ MŠ 17. listopadu (později MŠ Lidická) bylo zřízeno jedno oddělení pro děti od 3 do 10 let všech pracujících rodičů. Mateřské školy se znovu otevřely od pondělí 25. května. Vedení školek muselo zajistit provoz za přísných hygienických podmínek.

Situace v základních školách

Informaci o uzavření základních škol se učitelé dozvěděli 10. března krátce před 10. hodinou dopoledne z médií. Situace byla složitá – nikdo neměl s ničím podobným zkušenosti, nikdo nevěděl, na jak dlouho budou školy uzavřeny (byť se hovořilo o tom, že snad půjde jen o 14 dní). Postup byl na základních školách různý, v jedné věci se však shodoval – učitelé nejprve zadali žákům práci na následující dny – a následně přemýšleli nad tím, jak postupovat dál. Pro komunikaci s žáky a rodiči používali různé platformy – webové stránky škol/tříd, aplikace Bakaláři, Edmodo, Google Classroom, MS Teams, ale i jiné. Přechod na distanční výuku byl pro školy složitý proto, že:

- učitelé se nikdy s podobnou formou výuky nesetkali, základní školství vždy pracovalo jen s prezenční formou výuky (distančně byli vzděláváni jednotlivci, kteří např. ze zdravotních důvodů do školy docházet nemohli – takové případy znaly i některé školy v Litomyšli)
- situace byla zcela nová i pro rodiče – ze dne na den byli postaveni do situace, kdy jejich děti musely zůstat doma a vzdělávat se (složitou situaci řešili především rodiče žáků nejnižších ročníků)
- některé děti neměly vlastní počítače/tablety či jiné zařízení, jehož prostřednictvím by se mohly distančně vzdělávat – pokud školy měly taková zařízení „navíc“, snažily se je podpořit jejich zapůjčením žákům (opakovalo si i během podzimního uzavření škol)
- některé děti neměly přístup k internetu – práce byla předávána fyzicky formou „take away“ – školy řešily dle svých možností

- situaci učitelům ztěžoval fakt, že distanční výuka nebyla během jarní vlny povinná – školy se tak setkávaly s tím, že mnozí žáci úkoly neplnili, případně je plnili se zpožděním

Na většině základních škol šli pedagogičtí pracovníci roušky – ať už to bylo přímo ve škole, nebo doma. Zřejmě nejaktivnější byla v tomto směru ZŠ Litomyšl, T. G. Masaryka, o jejíž aktivitě bylo uveřejněno několik článků v regionálním tisku.

Samotnou distanční výuku pak mnohé školy (i samotní učitelé) pojaly jako výzvu. Pomohla jim ve zdokonalení práce s moderními informačními technologiemi – některé školy se dokonce pustily i do online projektů.

Speciální základní škola Litomyšl

- na distanční výuku musela od 11. března přejít také speciální škola, pro kterou byla daná situace nejen novou (jako v případě všech ostatních škol), ale vzhledem k charakteru školy i obtížnější
- škola pracovala systémem individuálního vzdělávání se vzdáleným přístupem podle možností rodiny a vzdělávacích možností svých žáků
- každodenně se pedagogičtí pracovníci podíleli také na personálním zajištění služby hlídání dětí v Pedagogicko-psychologické poradně v Litomyšli, které skončilo 18. května

Jak kronikář uvádí výše, na distanční výuku přešly také střední a vyšší odborné školy, uzavřeno bylo Středisko volného času.

Zápis do mateřských a základních škol

Pandemie koronaviru ovlivnila i zápis do mateřských a základních škol. V Litomyšli byla situace následující:

Mateřské školy (zřizované městem Litomyšl)

- zápis do MŠ proběhl ve dnech 4. – 15. května, částečně se uskutečnil elektronicky:
 - na hlavní straně webu města si rodič rozklikl stránku „Zápis do MŠ“ (mohl použít i QR kód)
 - vyplnil přihlášku dítěte a odeslal ji (následně obdržel e-mail s dalšími informacemi – včetně odkazu na stažení předvyplněné písemné žádosti, kterou si rodič vytiskl a poslal na adresu uvedenou v e-mailu)
 - žádost bylo možné odeslat datovou schránkou, poštou, ale i fyzicky doručit do schránky příslušné MŠ
 - seznam registračních čísel přijatých dětí byl zveřejněn na webu a na vstupních dveřích příslušné školy ve dnech 5. – 19. června

Základní školy

- zápis do prvních tříd proběhl na všech třech školách zřizovaných městem Litomyšl od 1. do 15. dubna bez osobní přítomnosti dětí; žádosti školy přijímaly osobně ve škole či elektronicky (datovou schránkou, e-mailem s elektronickým podpisem). Na webových stránkách škol (a v Lilii) byly zveřejněny kontakty, na které se mohli rodiče obrátit
- zápis na Základní škole Školamyšl proběhl v době od 1. do 30. dubna (rovněž bez osobní přítomnosti dětí)

Postupné rozvolňování a návrat k prezenční výuce či individuálním konzultacím

Základní školy

- do základních škol se vrátili nejprve žáci 9. ročníku, kteří se od 11. května mohli prezenčně připravovat na přijímací zkoušky; obvykle docházeli do školy několikrát v týdnu ve vymezený čas
- žáci 1. stupně se do školy vrátili od 25. května – prezenční výuka nebyla povinná, pokud zákonný zástupce nechtěl, nemusel dítě do školy poslat; žáci se navíc vzdělávali ve skupinách do max. 15 žáků, což některým místním školám komplikovalo situaci z hlediska prostorového i personálního
- žáci 6. – 8. ročníku měli návrat nejkomplikovanější – až do prázdnin nebyla jejich klasická prezenční výuka obnovena; mohlo se jednat jen o konzultace pro skupiny tříd o maximálním počtu 15 žáků
- pandemie nemoci covid-19 ovlivnila i vydávání vysvědčení; dle pokynu MŠMT měli učitelé doporučeno, aby hodnocení výsledků vzdělávání žáků nebylo na konci roku horší, než v prvním pololetí – jestli se učitelé všech škol tohoto doporučení striktně drželi, však kronikář posoudit nedokáže
- i přes zvláštnosti závěru školního roku se některé školy rozhodly ukončit školní rok co nejstandardněji alespoň pro žáky nejvyššího ročníku; ZŠ Zámecká, která ukončuje školní rok v prostorách Smetanovy Litomyšle na II. zámeckém nádvoří, pozvala do hlediště alespoň žáky nejvyššího ročníku

Speciální základní škola Litomyšl

- od 1. června se do školy mohli vrátit i žáci základní školy speciální; této možnosti využila v případě litomyšlské speciální školy zhruba polovina žáků

ZUŠ Bedřicha Smetany

- od 11. května škola kompletně otevřela individuální výuku v hudebních oborech a s omezením také kolektivní výuku v ostatních oborech (i zde platil maximální počet 15 žáků ve skupině – ZUŠ B. Smetany však s ohledem na možnosti školy realizovala tuto výuku pro skupiny o maximálním počtu 10 žáků); výuka některých předmětů (např. hudební nauka) probíhala formou konzultací

Střední školy v Litomyšli

- střední školy se částečně otevřely 11. května, kdy byla umožněna příprava k závěrečným zkouškám; například na gymnáziu docházeli na tyto speciální konzultace téměř všichni maturanti
- od 1. června byla možná realizace přijímacích zkoušek, maturitních a závěrečných zkoušek a absolutorií na konzervatořích a vyšších odborných školách a dále realizace praktického vyučování (odborného výcviku) na středních školách pro skupiny s maximálním počtem 15 žáků
- od 8. června byla umožněna realizace občasných vzdělávacích a socializačních aktivit žáků středních a studentů vyšších odborných škol i mimo závěrečné ročníky

Středisko volného času

- od 11. května byly obnoveny kroužky probíhající v budově SVC, od následujícího byly postupně obnovovány činnosti se sportovním zaměřením ve školách a veřejných sportovištích (za dodržení všech platných opatření)

Školní rok 2020/2021

Hned od září se pandemická situace opět zhoršovala. Již 9. září město prostřednictvím svých webových stránek informovalo o tom, že:

- na ZŠ Zámecká přijel v úterý 8. září odběrový tým, který na školním dvoře otestoval 39 osob, které byly od 4. září v karanténě (jeden žák byl v té době již pozitivně testovaný na covid-19)
- na ZŠ U Školek bylo v karanténě 16 žáků
- na ZŠ T. G. Masaryka byli pozitivně testovaní dva žáci, jedna třída zamířila do karantény

Trading Centre měl tři pozitivně testované žáky, jedna třída a šest učitelů skončilo v karanténě. Vedení školy rozhodlo o tom, že výuka bude v následujících dnech probíhat distančně.

S covidem se potýkaly i další litomyšlské školy. Na některých z nich proto ředitelé doporučili nošení roušek. Následně bylo nošení roušek nařízeno ministerstvem zdravotnictví. Protože byl kronikář v roce 2020 vedoucím pracovníkem v jedné ze základních škol, může potvrdit, že naprostá většina pedagogů i žáků roušky bez větších problémů přijala a důsledně nosila. Odmítači roušek se dali spočítat na prstech jedné ruky, jednání s nimi však bývalo obtížné. Někteří nechápali, že je rouška ochranou jejich dítěte, dalších žáků i pedagogů a vedení školy vyčítali, že jen slepě aplikuje to, co někdo nařizuje.

Povinné nošení roušek situaci ve školách stabilizovalo. Protože však docházelo k výraznému zhoršení pandemické situace v rámci celé země, bylo v říjnu opět přistoupeno k tvrdým plošným opatřením, která dopadla i na školství:

- od 12. října museli žáci 6. – 8. ročníku přejít k tzv. rotační výuce (žáci se měli při prezenční výuce střídat po týdnu), střední a vyšší odborné školy přešly k distanční výuce (praktickou výuku bylo možné za dodržení hygienických opatření realizovat)
- již od 14. října však musely základní školy přejít k plné distanční výuce
 - situace byla jiná než na jaře – školy měly zkušenosti, zvolily platformu pro komunikaci, zavedly systém online hodin (mezi školami v Litomyšli byly rozdíly – některé školy učily všechny předměty online, další pak online hodiny doplnily offline hodinami)
 - distanční výuka byla oproti jaru povinná, což situaci v určitém ohledu usnadňovalo
- pokud je kronikáři známo, všechny základní školy se snažily maximálně využívat možnosti individuálních konzultací, které byly alespoň v určité době možné
- skauti a další dobrovolníci nabízeli doučování žáků ohrožených školním neúspěchem (probíhalo i v jarní vlně pandemie)
- Nízkoprahové zařízení Naděje upravilo svoji pracovní dobu z odpoledne na dopoledne a nabídlo ve svých prostorách azyl pro žáky, kteří by kvůli nízké motivaci, nepodnětnému rodinnému prostředí ze systému vzdělávání vypadli; ti se zde následně připojovali na online hodiny a s pomocí pracovníků Naděje a dalších dobrovolníků plnili zadané úkoly. Služby využila ZŠ Zámecká
- výhodou proti jarní vlně byl fakt, že mohly zůstat v provozu školní jídelny; žáci v nich sice nemohli obědovat, směli si však jídlo za dotovanou cenu vyzvednout do svých jídlonosičů – mnozí této nabídky pravidelně využívali
- díky spolupráci s městem se podařilo dojednat, aby Pardubický kraj určil všechny tři městem zřizované základní školy jako školy určené pro „hlídání“ dětí vybraných profesí; na řadě škol této nabídky využili také učitelé – rodiče malých dětí, kteří se tak mohli plně věnovat distanční výuce
- MŠMT prodloužilo podzimní prázdniny – namísto jednoho dne + státního svátku 28. října měly děti týden trvající prázdniny

Situace se postupně zlepšovala, od 23. listopadu bylo možné konání mezinárodně uznávaných zkoušek. Od 25. listopadu se do škol vrátily závěrečné ročníky středních a vyšších odborných škol a konzervatoří a studenti na praxe, povolena byla i individuální prezenční výuka jeden na jednoho na základních uměleckých a jazykových školách. V případě vysokých škol byla možná praktická, laboratorní, experimentální či umělecká výuka posledních ročníků ve skupinách o maximálně dvaceti studentech a realizace individuálních studijních plánů studentů doktorského studia. od 30. listopadu byla umožněna prezenční výuka celých prvních stupňů a 9. tříd základních škol a rotační výuka druhých stupňů základních škol a na nižších stupních víceletých gymnázií. Tento stav trval až do vánočních prázdnin, které MŠMT o dva dny prodloužilo (děti šly do školy naposledy 18. prosince). Během vánočních svátků vláda rozhodla o tom, že od 4. ledna školy opět přejdou (s výjimkou mateřských škol, prvních a druhých ročníků základních škol a škol speciálních) na distanční výuku.

Je třeba uvést, že město Litomyšl sehrálo při podpoře „svých“ škol v době mimořádných opatření velmi pozitivní roli. Konzultovalo situaci s řediteli, dodávalo do škol dezinfekci, roušky, řešilo aktuální problémy, nehledalo překážky, ale cesty k jejich překonání.

Nakopněte svoji školu 2020

V únoru se na Zámeckém návrší uskutečnil 4. ročník festivalu vzdělávání Nakopněte svoji školu, který navštívily necelé dvě stovky účastníků. Svě zkušenosti jim předávalo 39 lektorů z ČR i zahraničí. Z těch nejzajímavější si kronikář dovoluje uvést:

Martina Jaroše – marketingového a reklamního experta, který dorazil až z Kataru. „Dle účastníků byl tento přednášející odzbrojující. A co mohl marketingový světový velikán nabídnout učitelům? Například nám předal svoji zkušenost a přesvědčení, že na tom český vzdělávací systém není v porovnání se zbytkem světa vůbec zle. Jen si máme více věřit, spolupracovat, uvažovat koncepčně a být více otevření hezkému v běžném životě.“¹⁴

Jana Hábla – pedagoga, komeniologa a bratrského faráře, který tématem lidskosti přítomným připomněl odkaz Jana Amose Komenského.

Sylvii Lauder – novinářku a redaktorku časopisu Respekt, která hovořila o fake news a o tom, jak je poznat.

Festival byl opět otevřený i veřejnosti. Kromě krátkých inspirativních přednášek mohli zájemci dorazit na rozhovory DVTV. Hosty moderátorky Daniely Drtinové byli youtuber Karel „Kovy“ Kovář, prodávka pro průmyslové partnery Fakulty informatiky Masarykovy univerzity Brno Barbora Bůhnová a matematik Milan Hejný.

Festival Nakopněte svoji školu však nebyl jen o vzdělávání. Poprvé v historii byl například piaristický chrám svědkem únikové hry, při které se účastníci seznámili s místním monstrprocesem Stříteský a spol.. Jana Macková, manažerka projektu Škola v Indii, zase hovořila o tom, jak probíhá vzdělávání právě v této zemi. Součástí její přednášky bylo též bubnování.

Informace o činnosti mateřských škol zřizovaných městem Litomyšl

Mateřská škola v Líbáncích

Jak kronikář poznamenal výše, v roce 2020 došlo ke sloučení I. MŠ a III. MŠ a ke vzniku Mateřské školy v Líbáncích.

Mateřská škola je sedmitřídní, její kapacita se zvýšila ze 137 na 177 dětí. Hlavní budova se nachází na ulici Lidická 1056, odloučené pracoviště pak na ulici Jiráskova 95. Obě pracoviště prošla během letních měsíců výraznými rekonstrukcemi.

¹⁴ Kopecká, H.: Festival vzdělávání nakopl 190 účastníků z celé ČR. In: Lilie. Ročník XXX., číslo 3. s. 20.

Hlavní budova

Během měsíce července a srpna proběhla rozsáhlá nákladná rekonstrukce druhé poloviny budovy mateřské školy:

- kompletní rekonstrukce hygienického zařízení
- výdejních kuchyněk u každé třídy
- částečná rekonstrukce tříd v obou podlažích
- byly vyměněny kanalizační trubky
- zrekonstruovaná část MŠ byla vymalována – keramická dílna i tělocvična

Na odloučeném pracovišti probíhaly rozsáhlé stavební úpravy již od května 2020

- bylo vybudováno hygienické zařízení pro děti z páté třídy (první poschodí budovy)
- v přízemí budovy bylo z původního přízemního prostoru před třídou vybudováno:
 - o zázemí pro výdej obědů, svačin
 - o prádelna a sklad
 - o došlo též k rozšíření stávající třídy

Aktivity školy:

- logopedický screening klinického logopeda
- návštěvy divadelních představení ve Smetanově domě – kvůli pandemii realizováno jen částečně
- divadelní představení v mateřské škole – rovněž jen částečně
- návštěva dětí v Městské knihovně Litomyšl (autorské čtení)
- masopustní veselí ve třídách
- čarodějnické reje ve třídách a na školní zahradě
- výlety pro děti do okolí MŠ
- rozloučení s předškoláky na školní zahradě
- šipkovaná na školní zahradě
- vánoční tvořivé dílny a mikulášské besídky pro děti na jednotlivých třídách – Mikuláš, anděl a čert
- rozsvěcování vánočního stromčku s koledami – na školní zahradě v dopoledním čase

Mateřská škola Sedmíkráska

Přes prázdniny proběhla rekonstrukce hlavní kuchyně a přípravných kuchyní, a to včetně výtahu v hlavní budově i v nových prostorách. Rekonstruována byla též vzduchotechnika, gastro vybavení a myčky. Další opravy se týkaly umývárny v hlavní budově, kde byly zřízeny sprchové kouty, výlevky a umyvadla. V patře v hlavní budově byla vybudována toaleta pro personál, včetně výlevky a prostor pro úklidové prostředky. Rekonstrukcí proběhla i kuchyňka – výdejna. Opravy se dočkaly též sklepní prostory.

Díky všem provedeným opravám (nejen těm letošním) má mateřská škola vlastní vyhovující kuchyň a čtyři menší kuchyňky pro vydávání jídel. Každá třída má k dispozici odpovídající sociální zařízení, prostor na ukládání lůžkovin a šatnu. Kolem budovy je školní zahrada se šesti

pískovišti, průlezkami a venkovními sprchami.

Aktivity školy:

- předplavecký výcvik, lyžování, saunování, keramika
- škola je zapojena do projektu „Zelená škola“ a „Medvídek NIVEA“
- v letošním roce se děti zapojily do výroby přáníček do klienty Jindrovky vily a zaměstnancům Litomyšlské nemocnice

Informace o činnosti základních škol zřizovaných městem Litomyšl

Základní škola Litomyšl, Zámecká

Kdo, když ne my? – tradiční panelová diskuze připravená učiteli a žáky se konala 27. února v Klenutém sále Zámeckého návrší. Nosným tématem bylo dodržování lidských práv doma i ve světě – v minulosti i současnosti. Hosty panelu byli dokumentaristka Olga Sommerová, zástupce společnosti Amnesty International Martin Balcar, šéfredaktor reportážního kanálu Voxpot Vojtěch Boháč a ředitel vzdělávacího programu Jeden svět na školách společnosti Člověk v tísni Karel Strachota. Nezastupitelnou roli měli žáci, kteří si připravili prezentaci, jejímž prostřednictvím vyhodnotili anketu, kterou v předchozích týdnech zrealizovali. Moderátory večera byli kazatel Církve bratrské Daniel Kvasnička a žákyně 9. ročníku Eva Piknová a Marika Rožková. Akce byla součástí projektu Světová škola. ZŠ Zámecká se koncem školního roku podařilo titul Světové školy obhájit na dobu dalších pěti let.

Práce (bez) budoucnosti – na několika desítkách míst po celé České republice proběhla začátkem října Výstava na stromech – celorepublikový happening, který v rámci Týdne odpovědné spotřeby upozorňuje na ožehavá témata každodenní spotřeby. Letošní ročník byl zaměřen na změnu životních podmínek, které s sebou v blízké době přinese automatizace a robotizace. Výstava byla k vidění v parku na Olivetské hoře.

Cena Příběhů bezpráví opět spojena s Litomyšlí – Cena Příběhů bezpráví je ocenění společnosti Člověk v tísni pro žijící i nežijící osobnosti, které se aktivně postavily komunistickému bezpráví. Díky nominaci žáků ZŠ Zámecká putovalo toto ocenění v roce 2020 za Václavem Jozefym (Portmanem), nejmladším souzeným v procesu Střiteský a spol. Ocenění se standardně předává v pražském kině Lucerna. S ohledem na opatření přijatá v souvislosti s pandemií covid-19 předali ocenění studenti poroty, která cenu udělila.

Základní škola Litomyšl, U Školek

Ochranné štíty a roušky – v moderně vybavené učebně tiskla škola v době jarní vlny pandemie na 3D tiskárně ochranné štíty pro zdravotníky; zapojila se i do šití roušek.

Dvě a půl chlapa – i letos se ZŠ U Školek zapojila do soutěže Prezentiáda, kam přihlásila svůj tým Dvě a půl chlapa tvořený žáky osmé třídy Emou Mrkvičkovou, Nikolou Šplíchalovou a Janem Soukupem. Soutěž se letos konala online, škole se v ní však velmi dařilo. Uvedený tým do soutěže nafotil mnoho netradičních a legračních fotografií, v historických kostýmech natočil video a když přišel zákaz scházet se, rychle se zorientoval v prostředí MS Teams, kde

dotvářel a pak trénoval mluvené slovo. Se svojí vtipnou a zároveň poučnou prezentací pak žáci zvítězili nad všemi sto deseti dalšími týmy a postoupili do Grand finále Čech a Slovenska, které se konalo v září v Brně. Žáci z Litomyšle si v něm vedli skvěle. Vybojovali totiž bronzové místo.

Den Země pod rouškou – žáci 5. tříd ZŠ U Školek se během jarní fáze distanční výuky zapojila do online výzvy Den Země pod rouškou, kterou připravila Koalice nevládek Pardubicka. Žáci mohli tvořit obrázky s tematikou životního prostředí – 25. června pak v Historickém sále Evropského spolkového domu na Pernštýnském náměstí v Pardubicích proběhlo slavnostní vyhlášení soutěže. Marie Soukupová se se svým dílem „Vodní víla“ umístila na 1. místě. Andrea Horáčková se pak s dílem a esejí „Třídíme odpad“ umístila na místě třetím.

Pedagogičtí pracovníci školy nominovali ředitelku Miroslavu Jirečkovou do soutěže Ředitel roku, v níž se paní ředitelce velice dařilo. V konkurenci 80 ředitelů z celé republiky se probojovala do finálové čtveřice v kategorii základních škol. Porota ocenila její snahu o rozvoj školy i lidský přístup k žákům i zaměstnancům.

Základní škola Litomyšl, T. G. Masaryka

Jehlou proti viru – na nedostatek obličejových roušek mezi občany i v nemocnicích reagovala během jarní vlny pandemie také ZŠ T. G. Masaryka. I zde se učitelé a další pedagogičtí pracovníci pustili do šití roušek.

Nadprůměrné výsledky mezinárodního šetření TIMSS 2019 – v lednu letošního roku škola obdržela výsledky mezinárodního šetření TIMSS 2019 úrovně žáků základních škol v matematice a přírodních vědách, do kterého bylo zapojeno 210 základních škol z celé ČR. Žáci školy vykazovali ve všech kritériích nadprůměrné výsledky a celkově obsadili mezi školami výborné 16. místo. Pokud bychom porovnali úspěšnost jednotlivých žáků (do šetření jich bylo zapojeno celkem 30), pak v matematice jich s nadprůměrnými výsledky skončilo 21, v přírodních vědách pak 19.

Pojďme děti rozhýbat – akce sice nebyla jen aktivitou ZŠ T. G. Masaryka (byla realizována v rámci kabinetu školních družin v rámci MAP II), zaštitili ji však učitelé tělesné výchovy právě této školy. Společný pohyb, radost ze sportování, ochota pomoci, kamarádství a podpora byly hlavním mottem nové akce, která dostala název „Kubova olympiáda“. Jednalo se o sportovně a zábavně laděné odpoledne pro děti školní družiny, které chtěly svůj čas trávit aktivně. Do akce, která proběhla v únoru letošního roku, se zapojilo deset školních družin z Litomyšle i okolí.

Na ZŠ T. G. Masaryka proběhla také první etapa výměny oken v hodnotě 2,3 milionu korun.

Informace o činnosti Základní umělecké školy B. Smetany

Pandemie covid – 19 postihla také základní uměleckou školu. I ona musela na jaře přejít k distanční výuce. Neproběhla okresní ani další kola postupových soutěží, zrušeny byly také veškeré koncerty, interní večírky, třídní přehrávky, mezikulturní výměny, „Taneční chvění“,

sborové výměnné pobyty a celé projekty jako např. ZUŠ OPEN, vystoupení sborů s Litomyšlským symfonickým orchestrem a další.

Co se podařilo:

- v období jarních prázdnin byla zrenovována učebna dramatického oboru a učebna žesťových nástrojů (nový nábytek, podlahová krytina)

Informace o činnosti Střediska volného času v roce 2020

Celoroční činnost SVČ byla ve všech oblastech výrazně ovlivněna pandemií koronaviru. Mimořádná opatření buď omezila, nebo přímo zakázala přítomnost účastníků na zájmovém vzdělávání.

Novinky

Nejvýraznější změnou zavedenou v letošním roce bylo zahájení elektronického přihlašování na tábory a do kroužků přes softwarový produkt Domeček (informační systém pro DDM). Tento moderní nástroj je rozšířen a využíván středisky volného času po celé ČR. Systém výrazně zjednodušuje administrativu i platby pro správce, zároveň je velmi přívětivý a přehledný pro uživatele.

Pravidelná činnost

- realizováno 63 kroužků pro děti, 2 kurzy pro dospělé – celkem 666 účastníků

V obdobích, kdy bylo prezenční vzdělávání omezeno nebo úplně zakázáno, byla činnost v některých kroužcích nabízena distančně. SVČ se zapojilo do fungování celorepublikového sdílení nápadů a aktivit na portálu Mít kam jít a doučování KAZ (Klub anonymních záškoláků), které spravovalo Sdružení pracovníků domů dětí a mládeže ČR.

Tábory

- realizovány 3 tábory pobytové, 8 příměstských

Organizace táborů byla velmi náročná z důvodu přísných hygienicko-epidemických pravidel. I přesto proběhly všechny tábory bez potíží.

Příležitostná činnost

- realizováno 89 akcí, kterých se zúčastnilo 3836 účastníků
- realizováno 22 sportovních a estetických soutěží, kterých se zúčastnilo 1497 žáků a studentů

V období zákazových opatření byly nabízeny outdoorové procházky „Putování za příběhy“ ve městě nebo jeho blízkém okolí. Tematické okruhy individuálně navštěvovaly rodiny s malými dětmi, účastnili se jich i žáci základních škol.

Volnočasový klub

Činnost byla zaměřena na smysluplné trávení volného času žáků základních škol a na prevenci školní neúspěšnosti prostřednictvím posilování klíčových aktivit a gramotnosti. Všechny nabízené aktivity byly dobrovolné, žáci na ně přicházeli a odcházeli dle svých rozvrhových možností a časových požadavků zákonných zástupců. Provoz byl zajištěn z prostředků projektu MAP II. Přímo činnost vedla pedagogická pracovnice ve dnech školního vyučování v době od 12 do 16 hodin. Klub navštívilo celkem 1061 dětí ve věkovém rozpětí od 1. – 7. třídy ZŠ. Všechny aktivity byly pro děti zdarma.

Zajímavosti ze středních škol

Člověk v tísní ocenil projekt studentů z Litomyšle

V září 2020 ocenil Člověk v tísní Cenou Gratias Tibi v kategorii střední školy projekt Alpateam studentů Filipa Špinku a Štěpána Hartla ze Střední pedagogické školy v Litomyšli. Studenti se rozhodli zrealizovat projekt zaměřený na mezilidské vztahy a boj proti šikaně ve školách. Oba studenti se shodli v tom, že výhodou jejich programu byl peer-to-peer prvek. Coby vrstevníci měli dle svých slov větší potenciál, aby se jim oběti šikany svěřovaly.

Na začátku projektu stálo několik otázek: Proč učitelé nejdou žákům vždy příkladem? Proč pomlouvají ostatní kolegy nebo žáky? Proč zavírají oči před problémy? Později studenti v Litomyšli uspořádali debatu s názvem Šikana a mezilidské vztahy, na kterou přišlo přes 200 hostů.

Porota Člověka v tísní na projektu ocenila, že se věnoval důležitému tématu, ocenila rovněž peer to peer formát podpory, kterou vyhodnotila jako velmi funkční, či dopad projektu, schopnost studentů oslovovat osobnosti i školy a dané téma profesionálně prezentovat.

Úspěch studentů zahradnické školy v soutěži Lipová ratolest

Jedenáctý ročník soutěže mladých zahradníků Lipová ratolest se uskutečnil ve dnech 22. - 24. září v Bystřici u Benešova. Tříčlenná družstva složená ze studentů a učňů deseti středních a vyšších zahradnických škol upravovala prostranství před místním kostelem dle návrhu Ing. Víta Dvořáka. Družstvo z litomyšlské zahradnické školy ve složení Eliška Haláková, Martin Lněnička a Bedřich Mertlík zde vybojovalo skvělé druhé místo.

Zahraniční stáže na Tradingu v době koronavirové

I přes nejistotu, s níž školy do nového školního roku vstupovaly, se Trading Centre rozhodl realizovat čtrnáctidenní (v jednom případě tříměsíční) stáž svých studentů v italském Milánu. Studenti pobývali v hotelích, firmách i jazykové škole, kde se zdokamovali nejen v jazycích, ale i dalších dovednostech, které běžný život přináší.

Investice ve středních školách (informace kronikáři poskytl Pardubický kraj)

Dokončené akce

VOŠ pedagogická a SPgŠ Litomyšl – rekonstrukce elektroinstalace – 10,8 mil. Kč, realizace 7/2019 – 11/2020

Speciální ZŠ Litomyšl - úprava soc. zařízení pro bezbariérové WC – 1,11 mil. Kč, realizovala škola

Střední škola zahradnická a technická Litomyšl - rekonstrukce domova mládeže – 1,15 mil. Kč, realizovala škola

Střední škola zahradnická a technická Litomyšl - vybavení domova mládeže – 242 tis. Kč, realizovala škola

Gymnázium Aloise Jiráska Litomyšl - výměna linolea – 327 tis. Kč, realizovala škola

Akce v realizaci

Realizace úspor energie – SŠ zahradnická a technická Litomyšl, historická budova B – 38,7 mil. Kč (z toho 5,55 mil. Kč z EU), realizace 8/2019 – 1/2021

Realizace úspor energie - Gymnázium Aloise Jiráska, Litomyšl – 50,2 mil. Kč, realizace 7/2019 – 6/2021

Fakulta restaurování Univerzity Pardubice (podklady do kroniky zpracovali Ing. Markéta Prokešová, PhDr. Tomáš Kupka, Ph.D.)

1) Publikace vydané fakultou, resp. Univerzitou Pardubice; publikace, na nichž se podíleli akademičtí pracovníci fakulty v roce 2020 (výběr)

PETŘÍČEK, Radek. *Výtvarná anatomie*. 2. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2020. ISBN 978-80-7560-282-4.

KŘENKOVÁ, Zuzana, Vladislava ŘÍHOVÁ a Michaela ČADILOVÁ, ed. *Sochy a města - Morava: výtvarné umění ve veřejném prostoru: 1945-1989*. Litomyšl: Univerzita Pardubice, Fakulta restaurování, [2020]. ISBN 978-80-7560-279-4.

ĎOUBAL Jakub a kol. *Sádrové odlitky: restaurování a péče o umělecká díla*. 1. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2020. ISBN 978-80-7560-301-2

WAISSER, Pavel, Jana WAISSEROVÁ, Renata TIŠLOVÁ a Petra HEČKOVÁ. *Renesanční štuková díla zámku v Telči v kontextu dějin umění, technologie a restaurování*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2020. ISBN 978-80-7560-293-0.

Soča (Isonzo) 1917. Vydání druhé (J. Fučík), první (J. Kaše). Praha: Havran, 2020. Krok. ISBN 978-80-87341-50-6.

2) Užité vzory (autorství nebo spoluautorství pracovníků FR UPa):

Anorganické pojivo maltových směsí pro doplňování vápno-cementových malt a omítek

Bayer Karol; Tišlová Renata; Kubátová Dana; Čechmánek René; Roubíček Pavel; Cinibulková Linda

Anorganické geopolymerní pojivo pro doplňování betonového podkladu pro interiérové použití

Bayer Karol; Tišlová Renata; Kubátová Dana; Čechmánek René; Roubíček Pavel; Cinibulková Linda

Anorganické geopolymerní pojivo pro doplňování kamenného podkladu

Bayer Karol; Tišlová Renata; Kubátová Dana; Čechmánek René; Roubíček Pavel; Cinibulková Linda

Anorganické pojivo maltových směsí pro doplňování betonových podkladů

Bayer Karol; Tišlová Renata; Kubátová Dana; Čechmánek René; Roubíček Pavel; Cinibulková Linda

3) Projektové aktivity - úspěšné ukončení realizace tří výzkumných projektů

V roce 2020 byly ukončeny tři významné výzkumné víceleté projekty:

- **Brána moudrosti otevřená. Barokní kulturní dědictví klášterů Broumov a Rajhrad: ochrana, restaurování, prezentace**

- projekt v rámci Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity – NAKI, financovaný MK ČR

Období: 03/2016 – 12/2020

Náplň projektu: Projekt byl zaměřen na ochranu knižních fondů v benediktinských klášterních knihovnách. V rámci projektových činností byly vyvíjeny nástroje pro ochranu, identifikaci a prezentaci kulturního dědictví benediktinského řádu na území České republiky, představovaného konkrétně kláštery v Broumově a v Rajhradě. Pozornost byla zaměřena na knihovny obou klášterů, a to jak na samotné knižní fondy, tak také na prostory a vybavení knihoven.

Kulturní dědictví obou řádových domů je prezentováno laické i odborné veřejnosti formou zpřístupnění bohatých fondů (knihovnických, archivních) a dalších prezentačních aktivit: výstavy, video dokumentu, odborných knih, studií ve sbornících a recenzovaných časopisech. Zároveň byly podniknuty kroky pro záchranu knižního kulturního dědictví, zejména broumovského kláštera, restaurovány byly nejvzácnější a nejohroženější knihy. Restaurování vzácných starých tisků prováděli studenti Fakulty restaurování v rámci svého praktického studia.

▪ **Restaurování mozaik tzv. české mozaikářské školy ze skla a kamene**

- projekt v rámci Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity – NAKI, financovaný MK ČR

Období: 03/2016 – 12/2020

Náplň projektu: Cíle projektu lze rozdělit do dvou hlavních částí. První je shromáždění informací o výskytu, typu a současném realizaci specifické umělecké a uměleckořemeslné techniky, nástěnné mozaiky, která měla v českém období od 30. do 80. let 20. stol. významné postavení. Protože však byla v 2. pol. 20. stol. spojena s propagací tehdejšího režimu, byla po roce 1989 považována za přežitou a zneváženou. Přes předsudky vůči této technice je nutné konstatovat, že v ní bylo vytvořeno mnoho výtvarně kvalitních realizací od dnes velmi uznávaných umělců. I proto začíná ve společnosti zájem o tato díla opět vzrůstat. Se vzrůstajícím zájmem vzrůstá i potřeba hledání vhodných postupů oprav a restaurování mozaik z daného období. Z důvodu velmi malého počtu restaurátorů zabývajících se tímto odvětvím a nedostatkem zkušeností i cílených studií dané problematiky je kvalita restaurátorských zákroků v současnosti značně rozkolísaná. Proto je druhým cílem zkoumat a odzkoušet restaurátorské postupy a přístupy, které by vedly ke zvýšení standardu kvality restaurátorských prací. Certifikované památkové postupy, které jsou výstupem tohoto projektu, mohou posloužit jak restaurátorům, tak i pracovníkům památkové péče.

Studenti a výzkumní pracovníci Fakulty restaurování se zapojili do dokumentace jednotlivých mozaik. Po vytipování mozaik vhodných pro restaurování byly na základě restaurování vypracovány památkové postupy pro restaurování různých typů nástěnných mozaik. V rámci provedení restaurátorských zásahů byly vybrány materiály a postupy ověřovány.

▪ **Nové kompozitní materiály pro obnovu objektů architektury 20. století**

- projekt v rámci Ministerstva průmyslu a obchodu, Programu FV - TRIO

Období: 01/2018 – 12/2020

Náplň projektu: Cílem projektu byl vývoj a testování nových doplňovacích materiálů pro obnovu betonových a kamenných podkladů objektů architektury 20. století, jež má být alternativou k v současné době používaným materiálům na cementové bázi a náhradou za nové, ekonomicky i energeticky úspornější materiály. Výzkum a vývoj lze začlenit do oblasti pokročilých materiálů. Hlavní vyvíjené a testované doplňovací materiály jsou na bázi geopolymerních pojiv s různými typy plniv. Součástí projektu je návrh kritérií pro hodnocení kompatibility doplňovacího materiálu pro vybraný podklad a také odzkoušení a optimalizace postupů pro vhodnou aplikaci vyvíjených doplňovacích materiálů. Hlavními výsledky projektu jsou funkční vzorky a užité vzory doplňovacích materiálů na bázi geopolymerních pojiv.

4) Významné restaurátorské zakázky (výběr)

Faksimile Litomyšlského graduálu z roku 1563

MgA. Ivan Kopáček

Práce se zabývala výrobou faksimile Litomyšlského graduálu z roku 1563, který je ve sbírkách Regionálního muzea v Litomyšli. Litomyšlský graduál patří mezi velkoformátové liturgické zpěvníky a je nejvzácnějším předmětem Regionálního muzea v Litomyšli. Faksimile je svojí náročností provedení a velikostí zcela ojedinělým počinem nejen v České republice, ale i ve středoevropském regionu. Její nejdůležitější úkol je plnohodnotně nahradit vystavovaný originál v expozici muzea a renesanční skvost zůstane bezpečně uložený v depozitáři.

Restaurování kamenné mozaiky na památníku obětem Pražského povstání od Martina Sladkého v Praze na Barrandově

MgA. Barbora Viková

Exteriérová kamenná mozaika zobrazující skupinu čtyř bojovníků s puškami je součástí památníku obětem Pražského povstání v Praze na Barrandově, jehož základem je betonový monolit lichoběžníkového tvaru. Mozaika byla vytvořena podle návrhu Martina Sladkého v dílně Ústředí uměleckých řemesel v roce 1988. Použité i další zkoušené technologie byly popsány v památkovém postupu Možnosti restaurování nástěnných kamenných mozaik „in situ“, jenž byl v roce 2020 certifikován Ministerstvem kultury ČR.

Restaurování figurálních sgrafit s landsknechty na fasádě domu čp. 545, ul. Boženy Němcové ve Slavonicích.

MgA. Zuzana Wichterlova, Mgr. et MgA. Jana Waisserová

V letech 2016 a 2017 probíhala obnova fasád nejstarší části měšťanského domu čp. 545 v ulici B. Němcové ve Slavonicích, certifikace památkového postupu proběhla v roce 2019, restaurátorská dokumentace byla dokončena v roce 2020. Jde o jedinečné a zcela autentické sgrafitové fragmenty průvodu Landsknechtů, objevené pod novodobou omítkou. Figury, datované před polovinu 16. století, představují jeden z nejstarších renesančních figurálních sgrafitových projevů na území České republiky a doplňují výjimečně zachovaný soubor měšťanských fasád ve Slavonicích. Že se jedná o realizaci restaurátorského zásahu zásadního a objevného významu, podtrhuje i skutečnost, že způsob restaurování byl přijat i jako památkový postup certifikovaný Ministerstvem kultury ČR.

Restaurování výklenkové kapličky se sochou sv. Metoděje v opěrné zdi zámeckých zahrad v Litomyšli

doc. Mgr. art. Jakub Ďoubal, Ph.D., MgA. Petr Rejman, MgA. Petra Zítková

Restaurování výklenkové kaple se sochou sv. Metoděje na rohu ohradní zdi Litomyšlského zámku zhotovené na konci 19. století, která v současnosti vykazovala velmi rozsáhlá poškození.

Restaurování a rekonstrukce renesančních figurálních sgrafit na fasádě domu čp. 537 ve Slavonicích.

MgA. Zuzana Wichterlova, Mgr., MgA. Jana Waisserová

V letech 2017, 2018, 2019 a 2020 probíhal restaurátorský zásah na fasádě měšťanského domu čp. 537 na Horním náměstí ve Slavonicích. Fasáda patří do souboru jednoho z nejhodnotnějších renesančních figurálních sgrafit na měšťanských domech na území České republiky.

Restaurování nástěnných maleb v pěchotním srubu N-S 73 Jeřáb v Pevnosti Dobrošov.

Mgr. art. Jan Vojtěchovský, Ph.D., MgA. Adéla Škrabalová

Předmětem restaurování byly nástěnné malby ve srubu Jeřáb, který je součástí dělostřelecké pevnosti Dobrošov. V jedné z místností vznikla při působení posádky na podzim roku 1938 „oficiální“ malířská výzdoba, kterou provedl svobodník Eduard Zicháček, vyučený písmomalíř. Malby zobrazují např. mapu ČSR s vyznačenými oblastmi, které v průběhu jejich působení v pevnosti zabrala německá Třetí říše. Mapu doplňuje státní znak a vlastenecké nápisy. Další stěny místnosti zdobí seznam posádky srubu, či posměšné zobrazení stavu polské armádní výzbroje. Ve srubu vznikly i další malby, tentokrát již v méně oficiálním duchu. Veškeré malby ve srubu mají historickou hodnotu, která převažuje nad hodnotou uměleckou. Na druhou stranu se však jedná o nedocenitelný doklad doby, který by rozhodně neměl být ztracen ani zapomenut.

5) Oslavy 15 let fakulty (součástí UPa od 2005)

V roce 2020 měla fakulta oslavit výročí 15 let od připojení k Univerzitě Pardubice. Oslavy se kvůli pandemii nemohly uskutečnit v původně plánovaném rozsahu a byly zredukovány na slavnostní setkání 24. 6. 2020 spojené s přednáškou MgA. Radka Petříčka a křtem jeho publikace Výtvarná anatomie vydané ve 2. vydání Univerzitou Pardubice.

6) Akreditace

V prosinci 2018 byla fakultě na 10 let udělena akreditace MŠMT bakalářskému studijnímu programu *Restaurování a konzervace děl hmotného kulturního dědictví* ve specializacích Umělecká a umělecko-řemeslná díla z kamene, štuky, sádry, terakoty a umělého kamene; Nástěnná malba, sgrafito a mozaika; Papír, knižní vazba a dokumenty; Umělecká a umělecko-řemeslná díla na papírových, textilních, pergamenových podložkách a polychromované objekty z papírnašé.

V roce 2020 byla zpracována a podána na Národní akreditační úřad žádost o akreditaci navazujícího magisterského studijního programu *Restaurování a konzervace děl hmotného kulturního dědictví* ve čtyřech specializacích: Polychromovaná a nepolychromovaná sochařská díla; Nástěnná malba, sgrafito, mozaiky a polychromie omítek a kamene; Díla z papíru a pergamenu; Malířská umělecká díla na textilní podložce. Pokud bude akreditace udělena, výuka v tomto studijním programu začne od akademického roku 2021/2022.

V roce 2020 byla spolu s VŠCHT a ČVUT zpracována žádost o akreditaci doktorského studijního programu *Konzervační vědy v péči o hmotné kulturní dědictví*. Pokud bude akreditace udělena, výuka v tomto studijním programu začne od akademického roku 2021/2022.

7) Studium

V roce 2020 studovalo na FR UPa celkem 90 studentů (údaj k 31. 12. 2020). Přijato bylo 17 studentů do 1. roč. Bc. SP a 8 studentů do 1. roč. NMg. SP.

Výuka a související činnosti byly z důvodů pandemie nemoci covid-19 zásadně omezeny (především praktická výuka). Výuka teoretických předmětů se v maximální možné míře převedla do distanční formy (synchronní a asynchronní) v prostředí MS Teams nebo Moodle. Vznikající problémy byly řešeny na úrovni vedení univerzity a fakulty, v rámci kolegia děkana a Rady studijních programů FR, průběh výuky byl průběžně monitorován, a to jak vyžadováním zpětné vazby od vyučujících, tak od studentů. Předměty a praktické činnosti, které nebylo možné realizovat do konce roku 2020, byly přesunuty do letního semestru akademického roku (jaro 2021).

Litomyšlská Univerzita třetího věku

Na rok 2020 byly připraveny dva přednáškové cykly: „Koho paní Božena potkala“ a „Rozehrané tóny paměti“, dále kurzy: „Angličtina pro začátečníky“, „Angličtina pro věčné začátečníky“ a „Angličtina pro pokročilé“, „Jemná jóga“, „Kresba pro pokročilé“, „Nebojte se počítače“ a kurz tvůrčího psaní „Píšu, píšeš, píšeme“.

Bylo připraveno nejvíce vzdělávacích programů za celou více než dvacetiletou historii litomyšlské Univerzity třetího věku. Bohužel nic nevyšlo tak, jak si organizátoři představovali, pandemie koronaviru tohoto hodně změnila i zrušila.

V lednu započaté kurzy – angličtina pro začátečníky i pokročilé a „Kresba pro pokročilé“ byly dokončeny v červnu. V mezičase se účastníci udržovali „v kondici“ korespondenční formou (úkoly jim byly rozesílány e-mailem, konzultace poskytovány po telefonu). Prezenční formou se tyto kurzy podařilo ukončit během června.

Korespondenční formou byl rovněž ukončen přednáškový cyklus „Koho paní Božena potkala?“. První dvě přednášky cyklu proběhly klasickou prezenční formou. Další tři pak přednášející převedli do písemné podoby a přihlášení posluchači je obdrželi e-mailem. Kdo neměl e-mail, dostal materiály v papírové podobě (v knihovně se přednášky vytiskly a jakmile to bylo možné, posluchači, kteří neměli e-mail, obdrželi SMS zprávu, že jsou texty k dispozici).

Během září pak organizátoři zaznamenali velký zájem o počítačové kurzy pro seniory „Nebojte se počítače“, jejichž součástí byla i online komunikace. Kurz se otevřel na konci září, ale do konce roku se jej nepodařilo ukončit. Přestože byla účastníkům nabídnuta jeho online forma a k tomu konzultace po telefonu, většině přihlášených seniorů tato forma nevyhovovala. Ukončit se rovněž nepodařilo podzimní kurzy angličtiny a kurz tvůrčího psaní.

K velké lítosti organizátorů musely být úplně zrušeny programy „Jemná jóga“ a přednáškový cyklus „Rozehrané tóny paměti“ s básníkem Františkem Novotným a trenérkou paměti Janou Vejsadovou.

Zdravotnictví a sociální služby v roce 2020

Pandemie nemoci covid-19 ukázala, že sebelepší vybavení nemocnic není k ničemu v okamžiku, kdy chybí lidé. V celém světě se mluvilo o křehkosti, zranitelnosti a zahlcenosti systémů zdravotní péče. Onou křehkostí je přitom vyjádřen fakt, že i lékaři, sestry a další zdravotnický personál jsou zkrátka lidé. Že i oni mohou onemocnět, zemřít. A že právě na ně tíha pandemie dolehla ze všech nejvíce. I proto jsme byli (zejména při jarní vlně pandemie) svědky obrovské vlny solidarity, úcty a vděčnosti. A i když se nálady společnosti v průběhu roku měnily a přibývalo těch, kteří svým nezodpovědným přístupem do ohně pandemie spíše oleje přilévají, v převažující části společnosti vděk, pokora a úcta zůstaly. I v Litomyšli.

Litomyšlská nemocnice

Litomyšlská nemocnice se hrála v boji s pandemií významnou úlohu. Kronikář ji rozvádí již v první části zápisu do kroniky, kde popisuje boj s nemocí covid-19, proto některé body nebude na tomto místě rozepisovat, pouze je pro přehlednost zmíní:

- na jaře vyrostlo na parkovišti před nemocnicí odběrové místo drive-in (později přestěhováno na parkoviště v nemocnici, následně bylo odběrové místo zřízeno v budově někdejšího kožního oddělení); zprvu byly prováděny pouze testy určené hygienou, později též pro samoplátce
- v době jednotlivých vln pandemie docházelo k utlumení plánované péče a k vyčlenění covidových lůžek - také v Litomyšli byla covidová lůžka pro pacienty s těžším a těžkým průběhem nemoci vyčleněna (interní a mezioborová JIP, interna, LDN); podobně jako v jiných zdravotnických zařízeních a sociálních službách platil i v Litomyšli zákaz návštěv
- v průběhu infekce covid-19 se v těle nemocného člověka vytvářejí specifické protilátky proti viru SARS-CoV-2, který je původcem této nemoci; ukázalo se, že podání plazmy od uzdraveného člověka je tak jednou z možností, jak nemocné léčit. Na hematologické-transfúzním oddělení začali na konci října plazmu od vyléčených pacientů odebírat
- také nemocnice se v určitých částech pandemie potýkala s nedostatkem personálu a hledala dobrovolníky, kteří by pomohli (zdravotní sestry, praktické lékaře, ambulantní specialisty, ale i nezdravotníky)
- na konci roku dorazily do České republiky první dávky vakcíny proti nemoci covid-19; jedno z očkovacích center by mělo na začátku roku 2021 vyrůst také v Litomyšlské nemocnici

Takto napsané se zdá být vše jednoduché. Pro neznalé místních poměrů by se mohlo zdát, že nemocnice zkrátka jen plnila funkci, kterou plnit měla. To samozřejmě ano, ale pro Litomyšlany je nemocnice srdeční záležitostí. Roky za ni bojují, odmítají rušení dalších a dalších oddělení a její postupnou přeměnu v léčebnu dlouhodobě nemocných (byť kraj coby zřizovatel tuto variantu odmítá).

Rok 2020, který navždy zůstane rokem, v němž svět bojoval s pandemií covid-19, ukázal v případě místní nemocnice na několik zásadních aspektů:

- Litomyšlská nemocnice má nezastupitelné místo v systému regionálního zdravotnictví se schopností poskytnout péči na vysoké úrovni
- nemocnice dokáže flexibilně reagovat na krizové situace a vytvořit podmínky pro jejich úspěšné zvládnutí
- místní patriotismus otevírá výrazně prostor pomoci (finanční, materiální, lidské) při řešení událostí, které lze jen s obtížností předvídat (letos jsme to viděli například při schopnosti rychle reagovat při pořízení nového izolátoru)

Nemocnice však žila i jinými událostmi:

- v lednu došlo na interní JIP k havárii vodovodu; ač se jednalo o lokální poruchu, kvůli starým rozvodům teplé a studené vody kraj podpořil jejich celkovou rekonstrukci. Oprava trvala čtyři měsíce, náklady činily 1,2 milionů korun
- v dubnu bylo v areálu otevřeno parkoviště pro 77 aut, o němž se kronikář zmiňuje již v zápisu za předchozí rok; město stavbu, která je majetkem Pardubického kraje, podpořilo částkou 3,5 milionu korun

Nadační fond pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska

Nadační fond pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska byl v roce 2020 velmi aktivní:

- hned na začátku krize získal fond pro ohrožené obyvatele Litomyšle 650 roušek, přičemž 500 nakoupil od místní firmy Litex, ostatní získal darem od místní rodinné firmy Střasákových; roušky byly dodány do nemocnice, CSP, ale i do lékáren či supermarketů
- na začátku dubna správní rada odsouhlasila nákup 22 kg materiálu, který se používá při 3D tisku ochranných obličejových štítů v rámci dobrovolnické aktivity Tiskne celé Svitavsko; štíty skončily u poskytovatelů zdravotnických a sociálních služeb na celém Litomyšlsku – vyrobilo se jich kolem dvou set
- do laboratoře nemocnice byl pořízen nový izolátor nukleových kyselin, díky kterému se navýšila kapacita testování ze 300 na 800 možných vzorků; na nový izolátor se skládala města, obce, přispěli však i firmy a jednotlivci. Izolátor stál celkem 508 200 Kč, nadační fond dal Litomyšlské nemocnici příspěvek 488 200 Kč, město Svitavy poskytlo přímo nemocnici 20 000 Kč. Z tabulky níže vyplývá, že peníze od Vidlaté Seče přišly později, ale byly rovněž použity na izolátor, když byl snížen podíl Litomyšle na celkových 76 700 Kč.

SEZNAM DÁRCŮ - IZOLÁTOR

	Subjekt	Částka
	Webnia s.r.o.	10 000 Kč
	Rybářství Litomyšl s.r.o.	10 000 Kč
	Máša agency s.r.o.	100 000 Kč
	Saint-Gobain Adfors	100 000 Kč
	T&T - trade investments s.r.o.	25 000 Kč
	Obec Újezdec	10 000 Kč

	Ing. Martin Olbrich	22 000 Kč
	Město Česká Třebová	20 000 Kč
	Obec Morašice	5 000 Kč
	Mach Drůbež a.s.	50 000 Kč
	Město Moravská Třebová	20 000 Kč
	Obec Čistá	5 000 Kč
	Město Vysoké Mýto	20 000 Kč
Drobní dárci	Josef Černý	1 000 Kč
	Pavel Vopálka	1 000 Kč
	Martin Nunvář	1 000 Kč
	Miroslav Bárta	1 000 Kč
	Milan Janecký	500 Kč
Celkem dary		401 500 Kč
	Město Litomyšl	86 700 Kč
	Město Svitavy	20 000 Kč
		508 200 Kč
15/2020	Vidlatá Seč	10 000 Kč

- na červnovém zasedání správní rady byl schválen příspěvek místní alergologii na pořízení PEP testů ve výši 55 tisíc; podpory ve výši 56 tisíc se dočkala také Farní charita Litomyšl, která zažádala o kyslíkový koncentrátor pro domácí hospicovou péči
- při podzimní vlně pandemie byly zakoupeny další ochranné pomůcky (obličejové štíty, respirátory třídy FFP2 a FFP3), které byly následně distribuovány zdejším praktickým, zubním a dalším ambulantním ordinacím

Ukázalo se, že Nadační fond je funkčním nástrojem pro řešení podobných situací, v nichž centrální orgány nemohou či neumí reagovat rychle. Je zároveň nástrojem efektivním z hlediska lokálních potřeb.

Centrum sociální pomoci

Péče v Centru sociální pomoci byla zaměřena na dvě pobytové služby, a to Domov pro seniory a Domov se zvláštním režimem. Právě Centrum sociálních služeb bylo od března 2020 výrazně ovlivněno (později též samo zasaženo) pandemií covid-19.

Náklady na osobní ochranné pracovní prostředky enormně vzrostly, nařízení držet volná místa pro izolaci zase znamenaly snížení obloženosti lůžek, nižší příjem na provoz kuchyně, nižší příjem příspěvku na péči. Zařízení bylo od konce října 2020 až do začátku prosince 2020 v izolaci z důvodu masivní nákazy zaměstnanců i klientů. Péči se dařilo zajistit jen díky nadstandartnímu nasazení kmenových zaměstnanců (denní služby zdravotních sester byly v tomto období navýšeny o 50 %), brigádníků i pochopení klientů a rodin. K nestandartním úkonům přibýlo pravidelné odebírání vzorků zaměstnanců i klientů pro PCR či POC testy, zvýšené kontroly zdravotního stavu obou skupin, ale i speciální péče o nově přijímané klienty, či klienty indikované na izolaci.

Během roku 2020 bylo přijato celkem 33 nových klientů. I přes patrné vyčerpání všech pracovníků nedošlo k viditelnému odlivu zaměstnanců, naopak – o práci v organizaci byl vyšší zájem.

Deset let Ruky pro život

Desátý rok své existence si připomněl denní stacionář pro lidi s mentálním a kombinovaným postižením, poruchou autistického spektra a seniory Ruka pro život. Pro svoji činnost využívá prostory v přízemí domu na ulici J. E. Purkyně 1126 a 1150. Za deset let fungování poskytl péči a podporu více než 50 klientům.

Památky v roce 2020

Nejvýznamnější události se v případě památek točily kolem Portmonea a Státního zámku Litomyšl. Portmoneum bylo několik měsíců uzavřeno – a letos znovuotevřeno – kvůli nákladné rekonstrukci, zámek se letos dočkal nového kastelána. Ve městě pak rovněž silně rezonovala oprava části ohradní zdi.

Znovuotevření Portmonea

V červnu se návštěvníkům opět otevřelo Portmoneum – Museum Josefa Váchala, které bylo od podzimu minulého roku uzavřeno kvůli generální rekonstrukci.

Poslední opravu dům prodělal před čtvrtstoletím. Začátkem 90. let 20. století zchátralý objekt zakoupil velký milovník Váchalova díla, nakladatel Ladislav Horáček. Značně poškozené nástěnné malby Josefa Váchala nechal nákladně zrestaurovat, dům opravil a otevřel jej veřejnosti. Po smrti Ladislava Horáčka získal Portmoneum do majetku v roce 2016 Pardubický kraj a svěřil jej do péče Regionálního muzea v Litomyšli.

Nynější rekonstrukce nebyla vyvolána stavem maleb – ten byl dobrý, proběhly pouze dílčí opravy, retuše a celoplošné čištění. Hlavním problémem byla statika domu. Vlivem řady suchých let, kdy vysychalo a klesalo podloží, začal dům praskat.

Pro návštěvníky Portmonea má ale rekonstrukce i jiné přínosy. Kromě nové fasády, střechy či zahrady to je především opravené podkroví. Sem návštěvníci dosud nemohli, nyní zde budou naopak vítáni. Čeká zde na ně unikátní videomapping s názvem Josef Váchal – Kumštýř boha i ďábla, který tohoto nevšedního umělce představuje pomocí poutavé audiovizuální projekce. K dispozici je také nový dokumentární film Portmoneum – Příběh neobyčejného domu.

Státní zámek Litomyšl

Nový kastelán litomyšlského zámku

K 1. říjnu byl novým kastelánem litomyšlského zámku jmenován Mgr. Petr Weiss, dlouholetý pracovník Národního památkového ústavu. Vystudoval muzeologii na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a je absolventem rekvalifikačního studia památkové péče. V oblasti správy státních hradů a zámků působí od roku 1997, kdy začínal jako sezónní průvodce zámku Veltrusy. U Národního památkového ústavu (NPÚ) či jeho předchůdců je trvale zaměstnán od roku 1998. Působil také na dalších památkách (Hořovice, Sychrov) a v územních pracovištích NPÚ, kde postupně vystřídal pozice průvodce, správce depozitáře, vedoucího návštěvníckého provozu, náměstka ředitele pro správu památkových objektů či vedoucího odboru správy a prezentace kulturního majetku. V roce 2013 byl jmenován kastelánem státního zámku Zákupy, kde spolu se svým týmem vybudoval nové zázemí pro návštěvníky, zreinstaloval a rozšířil prohlídkové okruhy a podařilo se mu návštěvnost tohoto císařského zámku zvednout o více jak sto procent. Profesně se zabývá také historií poválečného zpřístupňování hradů a zámků, jejich prezentací a mobiliárními fondy. Od roku

2009 se podílel jako spoluřešitel na výzkumných úkolech, jejichž výsledkem byly nové prohlídkové trasy dalších památkových objektů.

I v Litomyšli své působení začíná instalací dvou stávajících okruhů. Pro Svitavský deník uvedl: „Rád bych veřejnosti představil litomyšlský zámek formou příběhů, vtisknul prohlídkovým okruhům autentičnost daného období a představil Litomyšl jako skutečně mimořádné sídlo. Mé představy mohou být realizovány i díky mé předchůdkyni Mgr. Zdeňce Kalové, která zámek vedla osm let a za jejíhož působení se zrestaurovalo velké množství mobiliáře, kolegyně se také zaměřovala na opravu interiérů, takže mi místnosti celkově připravila. I proto můžeme v době, kdy je zámek uzavřen, pracovat na instalaci jako takové, ale již nemusím zajišťovat výmalby interiérů, opravy podlah apod. Svě předchůdkyni děkuji za tuto přípravu a péči a věřím, že až se na nás přijede podívat ze zámku v Rájci nad Svitavou, kam přešla, bude spokojená“¹⁵. Návštěvníky by měly od sezony 2021 čekat prohlídkové okruhy „Zámek za Valdštejnů“, který představí historii zámku od vystavění Pernštejny roku 1567 až po Valdštejny-Vartenberky a prohlídka bude zakončena zámeckým divadlem, a okruh „Zámek za Thurn-Taxisů“, který představí zámek jako příležitostné sídlo knížecí rodiny Thurn-Taxisů a také jako místo návštěvy rakouského císaře Františka Josefa I. Okruh bude zakončen prohlídkou zámecké kaple.

Oprava ohradní zdi

Původní část kamenné zdi v jižním rohu zahrady zámku vykazovala podle památkářů několik let značná statická porušení. Ohrožovala také kapličku se sochou sv. Metoděje, kterou sem nechali umístit poslední majitelé zámku Thurn – Taxisové. Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto o opravě zdi včetně restaurování kapličky a sochy, a to z dotačních programů Ministerstva kultury. Kamenná zeď byla za odborného dohledu archeologa rozebrána. V průběhu stavby zdi nové se ukázalo, že původní terén byl silně zasolen, což se projevilo na nových cihelných konstrukcích, proto byla použita varianta tzv. obětované omítky. Jedná se o kompresní omítku, které představují alternativu trvalých jedno nebo dvouvrstevných sanačních omítkových systémů. Standardní postup při zasolení je takový, že se aplikuje na zeď omítka, počká se, až do sebe vstřebá soli, následně se otluče a pak je aplikována nová finální omítka. Paralelně probíhaly práce na odsolení a restaurování kaple, kde byla předmětem řešení s restaurátory, garantem památkové péče (Národní památkový ústav, generální ředitelství) a výkonným orgánem památkové péče (Krajský úřad Pardubického kraje) barevnost.

Výsledná podoba opravy hradební zdi ve městě silně rezonovala. Lidem vadil fakt, že místo „jednotlivé“ či alespoň zdánlivě jednotlivé zdi nyní na kamennou zeď navazuje omítnutá zeď cihelná. Oprava zdi se dostala i na jednání zastupitelstva, kde nespokojenost se stavem opravené zdi vyjádřil zastupitel Leoš Krejčí. V následné debatě starosta města s názorem

¹⁵ *Zámek v Litomyšli čeká s novým kastelánem generální oprava* [online]. 2020 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z: https://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/zamek-v-litomyšli-ceká-s-novym-kastelanem-generalni-oprava-20201031.html

souhlasil. Uvedl však, že město nemá žádné možnosti, jak s provedením opravy cokoliv podniknout, protože se jedná o majetek Národního památkového ústavu.

Odstranění dětského pavilonu

Dětský pavilon – moderní stavba s lanovým centrem – se objevil u zámku v roce 2015 jako součást opravy zámeckého návrší, na kterou přispěly evropské fondy. Podle památkářů ale taková moderní konstrukce k památce zapsané na seznam UNESCO nepatří. Po pěti letech, kdy skončila udržitelnost projektu, proto trvali na jeho odstranění. Litomyšl nabídla pavilon k prodeji. Originální konstrukci původně získala Ostrava, která nabídla nejvíce peněz. Od projektu ale nakonec odstoupila. Koncem roku se zdálo pravděpodobné, že pavilon od města odkoupí Technická univerzita v Liberci.

Návštěvnost zámku v roce 2020

Pandemie covid-19, uzavření památek na jaře a následný pomalý rozjezd sezóny měly zásadní vliv návštěvnost zámku. Podle údajů NPÚ na zámek zavítalo 26 641 návštěvníků. To bylo o 26 651 méně než v předchozím roce. Podle kastelána zámku za tímto propadem stojí především odliv zahraničních návštěvníků.

Kulturní události roku 2020

Kulturní život byl pandemií koronaviru výrazně poznamenán. Neproběhly Lázně ducha, Gastroslavnosti, mezinárodní houslové kurzy a řada dalších kulturních aktivit. Přesto se kulturní život v Litomyšli nezastavil. Na následujících řádcích jsou uvedeny ty akce, které kronikář považoval za správné zaznamenat. Snad z uvedeného vyplývá, že rok 2020 nebyl jen rokem rušení a nejrůznějších zákazů, ale že byl i rokem naděje, kterou mu vtiskli ti, kteří to nevzdali.

Babiččina Barunka

Od prvního února probíhala v prostorách Regionálního muzea výstava Babiččina Barunka, připomínající výročí 200 let od narození spisovatelky Boženy Němcové.

Vzhledem k tomu, že Němcová v Litomyšli během svého života dvakrát pobývala, nešlo jubileum pominout, přestože její přítomnost v Litomyšli je spojena spíše s koncem jejího života. V roce 1861 ji zde nepříliš galantně hostil tiskař Antonín Augusta, když spolu připravovali druhé vydání románu Babička.

Uvedená výstava shrnovala zásadní události života Boženy Němcové, věnovala se také oběma litomyšlským etapám i pobytu na Horách u České Třebové. K vidění byly i osobní věci Boženy Němcové, které Regionální muzeum uchovává.

K výstavě Babiččina Barunka byl ve spolupráci s Městskou galerií Litomyšl a Městskou knihovnou Litomyšl připraven pestrý doprovodný program. Program byl výzvou pro jednotlivce, rodinné týmy nebo školní kolektivy, aby se o spisovatelčině životě dozvěděli něco víc zábavnou formou.

Výstava měla být v muzeu ke zhlédnutí od 1. února do 19. dubna. Doprovodný program měl probíhat dokonce až do 26. června. Do jejího průběhu však zasáhla pandemie koronaviru, která muzea a další kulturní instituce na čas zcela zavřela.

Svatební veletrh na návrší

Prostory Zámeckého návrší zaplnily třetí lednový týden stovky návštěvníků, kteří dorazili na v pořadí již pátý Svatební veletrh Litomyšl, jehož podtitulem bylo „Svatba a Párty“. Kongresové prostory se zkrátka proměnily ve velkou obřadní síň, kde si mohli ženichové a nevěsty vybrat vše, co pro svůj velký den potřebovali.

Organizátoři pro ně připravili desítky stánků, kde se mohli seznámit s nabídkami svatebních salonů, návrhářů šatů a obleků, restaurací, květinářů, cukrářů, pekařů, fotografů a dalších profesí. Zájem byl obrovský. Každý den dorazilo přibližně 1200 návštěvníků. Pořadatelé akce byly Zámecké návrší, Evropské školící centrum a kavárna Bobo Café.

Výstava Karel Zeman

V letošním roce uplynulo sto let od narození uznávaného českého režiséra a scenáristy Karla Zemana. Městská galerie Litomyšl si toto výročí připomněla výstavou filmových plakátů k jeho filmům, které pocházejí z jedinečné sbírky filmových plakátů Terryho ponožky v Praze.

Výstava představila nejen plakáty z uvedení Zemanových filmů v české distribuci, ale také plakáty zahraniční provenience. Doplněna byla o originální černobílé a barevné fotografie a filmové programy. Československé výtvarníky, kteří navrhovali filmové plakáty, zastupoval na výstavě především Zdeněk Ziegler, jenž byl dvorním afišistou Karla Zemana a dojížděl za ním ohledně plakátů do Zlína na konzultace. Zdeněk Ziegler vytvořil návrhy k filmům *Ukradená vzducholoď*, *Čarodějův učeň*, *Na kometě* a *Pohádka o Honzíkovi a Mařence*. Pozoruhodné jsou rovněž plakáty Josefa Flejšara k Baronu Prášilovi a Karla Knechtla k *Vynálezu zkázy*. Zahraničním uvedením filmů Karla Zemana kralovaly plakáty slavné polské plakátové školy (Franciszek Starowieyski, Jan Modożeniec). Ostatní země reprezentovaly plakáty z Francie a Sovětského svazu.¹⁶

Filmové plakáty na výstavě v domě U Rytířů doplnily ukázky ze Zemanových filmů a také fotografie zachycující průběh natáčení. Výstava vznikla ve spolupráci s Muzeem Karla Zemana, sbírkou filmových plakátů Terryho ponožky a Filmovým uzlem Zlín. Její součástí byl i bohatý doprovodný program pro děti i dospělé. Výstava měla být k vidění od 7. února do 29. března. Do jejího průběhu však rovněž zasáhla pandemie koronaviru.

Cenné archiválie z litomyšlského archivu na výstavě

Státní okresní archiv Svitavy se sídlem v Litomyšli zapůjčil v letošním roce několik ze svých nejcennějších archiválií z fondů Archiv města Litomyšl, Cech řezníků Litomyšl, Cech pekařů a perníkářů Litomyšl a Sbírkou pečetidel, razítek, jejich otisků a pečetí na výstavu „Uprostřed Koruny české. Gotické a raně renesanční umění východních Čech 1250 – 1550“. Ta byla od 7. února k vidění v Muzeu východních Čech v Hradci Králové.

Z důvodu jejich ochrany však byly tyto vzácné dokumenty vystaveny vždy jen na určitou dobu. Do začátku března se jednalo o listinu Arnošta z Pardubic s jeho přivěšenou pečetí, kterou sděluje papeži Klimentovi VI., že došlo k dohodě o postoupení části olomouckého biskupství k litomyšlské diecézi (1350). Poté byla nahrazena pergamenovou listinou litomyšlského biskupa Jana II. ze Středy – též s jeho přivěšenou pečetí, kterou potvrdil práva a výsady města Litomyšle (1360). V následujících týdnech se pak mělo jednat o rozměrnou listinu se třemi přivěšenými pečetěmi, kterou vydal litomyšlský biskup Petr Jelito a veřejní notáři Mikuláš z Lutic a Jeniš z Horšovského Týna, již narovnávají hraniční spor mezi podlažickým klášterem a litomyšlskou kapitulou (1368), a dále dvě archivní kulturní památky, listiny Jana II. ze Středy, kterými uděluje artikule cechu řeznickému a pekařskému v Litomyšli po vzoru Hradce Králové (1357). Vzhledem k uzavření kulturních institucí během jarní vlny koronakrizy však tyto památky na výstavu zapůjčeny nebyly. Po jejich znovuotevření byl však ke zhlédnutí pergamen

¹⁶ Karel Zeman [online]. 2020 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.informuji.cz/akce/pce/137014-karel-zeman/>

litomyšlského biskupa Jana IV. Železného, kterým udílí odpustky všem, kteří se zúčastní pobožnosti v kapli špitálu podle nadání Vavřince Toulovce z Třemošné (1413).

Lázeňské prameny 2020

Ačkoliv se v letošním roce neuskutečnilo tradiční Zahájení lázeňské sezóny, některé aktivity spojené s touto akcí proběhly. Patřila mezi ně „návštěva gurmánských lázeňských pramenů“ – tedy zapojených kaváren, cukráren, vináren či restaurací. Až do konce roku v nich mohli návštěvníci za konzumaci speciálně pro lázeňské hosty připravených nápojů či pokrmů sbírat razítka do speciálních hracích karet a zúčastnit se soutěže. Hrací karty bylo možné stáhnout na webu města, Lázní ducha či si je vystříhnout z květnové Lilie. Výherci by měli být vyhlášeni v rámci Zahájení lázeňské sezóny 2021.

Osvobození bez svobody

Právě takový název nesla putovní výstava Paměti národa, která byla v červnu a na začátku července k vidění v prostoru mezi Klášterními zahradami a kostelem Povýšení sv. Kříže. Výstava, realizovaná prostřednictvím čtrnácti panelů, vyprávěla o politických vězních Ladislavu Bartůňkovi a Jaroslavu Vomočilovi či o veteráncích Jarmile Halbrštátové. Návštěvníci si mohli přečíst také vzpomínky Richarda Husche z židovsko-německé rodiny, Anny Vašátkové, nuceně vystěhované z rodného statku, a dalších pamětníků, kteří vyprávěli svůj příběh právě Paměti národa.

Výstava, připravená ve spolupráci s Pardubickým krajem, byla po Litomyšli k vidění i v dalších městech, například v Holících, Pardubicích nebo České Třebové.

Koncerty jako poděkování za pomoc při jarní vlně pandemie

Hudba Hradní stráže a Policie České republiky odehrála 8. června v Litomyšli dva koncerty. První se uskutečnil v areálu nemocnice a byl věnován všem jejím zaměstnancům, druhý pak na Smetanově náměstí.

Koncerty trvaly přibližně půl hodiny. Hudebníci chtěli jejich prostřednictvím poděkovat všem, kteří pomáhali ostatním během jarní vlny pandemie. Hudebního vystoupení, které se uskutečnilo na náměstí, se zúčastnily desítky lidí.

Barokní festival

Ve dnech 12. – 16. srpna proběhl 5. ročník festivalu Litomyšlské dny barokní tradice, jehož pořadatelem byla Římskokatolická farnost – probošství Litomyšl. Nabídl níže uvedený program:

STŘEDA 12. SRPNA

19:00 | proboštský kostel Povýšení sv. Kříže

JIŘÍ MELCELIUS: MISSA CANONICA

Slavnostní zahajovací koncert. Novodobá premiéra.

Účinkoval: soubor La Bilancetta (um. vedoucí: Ladislav Horký)

Pořad byl živě přenášen TV Noe.

ČTVRTEK 13. SRPNA

19:00 | rajský dvůr piaristické koleje

HRA O SV. JANU NEPOMUCKÉM

Účinkovalo: Příležitostné studentské divadlo (um. vedoucí: Anna Kopová)

Do tématu přítomné uvedl: doc. PhDr. Miloš Sládek, Ph.D.

PÁTEK 14. SRPNA

19:00 | velký sál proboštství

TOMÁŠ PEŠINA Z ČECHORODU

Přednáška věnovaná českému baroknímu vlastenci, spisovateli a nejvýznamnějšímu litomyšlskému děkanovi.

Přednášel: doc. PhDr. Miloš Sládek, Ph.D.

SOBOTA 15. SRPNA

19:00 | proboštský kostel Povýšení sv. Kříže

MARIÁNSKÝ VEČER

Hudebně-literární program věnovaný Panně Marii.

Účinkovali: Michaela Prokopcová (soprán), Jan Thuri (hoboj), Michal Hanuš (varhany), Karel Dvořák (mluvené slovo).

NEDĚLE 16. SRPNA

10:30 | piaristický kostel Nalezení sv. Kříže

JUAN GUTIÉRREZ DE PADILLA: MISSA EGO FLOS CAMPI

Slavnostní závěrečná mše svatá s hudebním doprovodem za Giovanniho Battistu Alliprandiho u příležitosti 300. výročí jeho úmrtí v Litomyšli.

Účinkoval: Castello in Aria (um. vedoucí: Vít Bébar).

Celebroval: A.R.D. Jiří Heblt, arciděkan chrudimský.

15:00 | piaristický kostel Nalezení sv. Kříže

MÍSTO, KDE SE TRADICE SETKÁVÁ S MODERNOU

Rozhovor o rekonstrukci výjimečného barokního prostoru výjimečného barokního architekta. Věnováno památce G. B. Alliprandiho.

Host: Ing. arch. Marek Jan Štěpán.

Připraveno ve spolupráci s Městskou galerií Litomyšl.

Festival se konal pod záštitou České biskupské konference, Ministerstva kultury České republiky, hejtmána Pardubického kraje Martina Netolického, starosty města Litomyšle Daniela Brýdla, místostarosty města Litomyšle Radomila Kašpara a ve spolupráci s Městskou galerií Litomyšl.

Záhadné pouto

V červenci byla v Litomyšli k vidění unikátní výstava Záhadné pouto, která mapovala společnou historii a vztahy České republiky a Izraele. Vernisáže se v úterý 2. července zúčastnila řada významných hostů – mimo jiné izraelský velvyslanec Daniel Meron, hejtmán Pardubického kraje Martin Netolický, senátor Jiří Drahoš či ministr zahraničí ČR Tomáš Petříček, který byl však v Litomyšli soukromě.

Výstava vznikla k výročí 30 let od obnovení diplomatických vztahů mezi tehdejším Československem a státem Izrael. Díky spolupráci izraelské ambasády, Židovské obce a vedení města se Litomyšl stala druhým místem po Pražském hradu, kde byla expozice k vidění. Umístěna byla do zámeckého infocentra a návštěvníky seznámila i s méně známými fakty, jakými je například to, že se čeština objevila v hebrejských rukopisech už v 10. století nebo že se Karel IV. nechal při budování Prahy inspirovat městem Jeruzalémem.

Izraelský velvyslanec navštívil v den vernisáže také židovský hřbitov a velmi ocenil práci Vojtěcha Tomse a pomoc města při jeho obnově. Zajímal se rovněž o historii města, tragický osud litomyšlských Židů a současné dobrovolnické aktivity obyvatel města.

Slavnosti Prosecca na zámku

V sobotu 15. srpna se v prostorách prvního zámeckého nádvoří uskutečnily Slavnosti Prosecca – festival věnovaný italskému šumivému vínu, ale i dobrému jídlu či hudbě.

Pořadatelé slibovali, že ve spolupráci s pečlivě vybranými prodejci představí širokou nabídku Prosecca z různých koutů Itálie, a to zejména z produkce malých či rodinných vinařství. V nabídce nechyběly ani domácí limonády, alkonády a nejrůznější osvěžující koktejly.

Ke skvělému pití patří i dokonalé jídlo. Návštěvníci se proto mohli těšit na pravé italské těstoviny, pizzu, seafood, grilovaná masa i šťavnaté Burgery. Nechyběly belgické hranolky, domácí krokety, mexické tacos a quesadilly, kanadské poutine, indonéská kuchyně a brazilské

masové kuličky. Na své si přišli také milovníci sladkého, pamatováno bylo i na návštěvníky s bezlepkovou dietou.

Zejména dámy pak ocenily přítomnost stánků s módou, různými doplňky a kosmetikou. Festival se alespoň částečně snažil být rovněž Eco-friendly - pro příznivce ekologie byl připraven stánek zaměřený na zero waste.

Festival provázelo krásné letní počasí, není proto divu, že přilákal množství velkých i malých návštěvníků.

Filmový festival Doku Zahrady

Poslední srpnovou neděli proběhl druhý ročník jednodenního filmového festivalu Doku Zahrady, který se konal v zámecké zahradě a v prostorách Zámeckého návrší. Jeho největším lákadlem byla bezesporu přítomnost dokumentaristy a režiséra Víta Klusáka, který představil zákulisí své práce na dokumentárním filmu a snažil se začínajícím filmařům předat obecně platné rady, které s takovou prací souvisí. Ve večerních hodinách pak představil snímek V SÍTI, který naléhavým způsobem otevírá tabuizované téma zneužívání dětí na internetu, a který se stal jedním z nejnavštěvovanějších filmů letošního roku.

Litomyšlská veselice aneb (b)láznění se špetkou gastroslavností

Z důvodu jarní vlny pandemie koronaviru se nemohlo uskutečnit Zahájení lázeňské sezóny ani Gastroslavnosti. Město je proto zrušilo s tím, že pokud to situace umožní, proběhnou v upravené podobě později.

Situace se v letních měsících skutečně zklidnila, město proto začalo plánovat náhradu uvedených akcí, která dostala název Litomyšlská veselice aneb (b)láznění se špetkou gastroslavností. Akce proběhla o víkendu 4. - 6. září. Až do samého začátku však nad jejím konáním visel pomyslný Damoklův meč. Litomyšl se totiž krátce před konáním Veselice stala jedním z ohnisek covidu-19. Po pečlivém zvážení všech rizik vedení města akci nakonec povolilo, stanovilo však maximální počet osob, který se mohl v jednu chvíli v prostoru Smetanova náměstí nacházet. Ten činil 500 lidí. Všichni návštěvníci byli také vyzváni k tomu, aby dodržovali platná protiepidemická nařízení či doporučení.

Program Veselice byl bohatý. Nabídl rozhovory moderátora Václava Žmolíka se zajímavými hosty, mezi kterými nechyběla končící kastelánka místního zámku Zdeňka Kalová či zakladatel MINT Marketu a malíř Zbyněk Hanko. Své dveře otevřely místní kulturní instituce – a nejen ty! Mohli jste zažít Lázeňskou cirkusovou pohodu v muzeu včetně klaunského líčení, žonglování či balancování, v domě U Rytířů vznikla dílna pro experimentování s netradičními nástroji a výtvarnými postupy, na letní scéně za Smetanovým domem čekala na malé návštěvníky pohádka Zlatovláška, v zámeckém parku pak 3. litomyšlská spacák párty s vystoupením několika místních i přespolních umělců. K tomu všemu dobré jídlo a pití na Smetanově náměstí, kde návštěvníky potěšilo několik hudebních uskupení – jmenujme alespoň oblíbené Machos Burritos. Litomyšl žila v sobotu 5. září dlouho do noci – v piaristickém chrámu byla

připravena noční komentovaná prohlídka, hudební klub Kotelna nabídl od 22 hodin Lázeňskou afterpárty. Nedělní program vrcholil Sousedskou husičkou pod největším stropem na světě a soutěží Upeč třeba chleba.

Počet návštěvníků byl oproti minulým rokům nižší – někteří si husičku jen vyzvedli a odnesli na oběd domů. Přesto však lze celou akci hodnotit jako úspěšnou. Už jen proto, že to Litomyšl nevzdala a ukázala, že když budou dodržována všechna opatření, lze podobné aktivity realizovat.

Na úplný závěr chce kronikář podotknout, že se Litomyšlská veselice konala za spolupráce města, Smetanova domu, Zámeckého návrší, Regionálního muzea v Litomyšli, Městské galerie Litomyšl, Evropského školícího centra, Střediska volného času a řady dalších organizací i firem. Záštitu nad akcí převzali starosta města Daniel Brýdl, místostarosta Radomil Kašpar, hejtman Pardubického kraje Martin Netolický a první náměstek hejtmána Roman Líněk.

Po stopách Židů

Informační centrum připravilo v rámci Dnů evropského kulturního dědictví dvě procházky s názvem Po stopách Židů. Průvodci byli učitelka Dagmar Burdová a historik Martin Růžička. K inspirativní procházce po významné a zároveň tragické části městské historie Dagmar Burdová kronikáři poznamenala: „Vyprávění jsme začínali příchodem větší židovské komunity do Litomyšle v polovině 19. století, zřízením modlitebny a koupí místa pro pohřbívání. Provedli jsme skupiny zájemců (myslím 18 a 25) příběhy litomyšlských občanů židovské víry, zastavili jsme se u domů, kde bydleli, u stély připomínající synagogu, končili jsme na židovském hřbitově. Připomněli jsme kromě jejich soukromého a veřejného života i zapojení do protifašistických aktivit spojených s místní odbojovou skupinou vedenou trafikantem Eduardem Králem.“

Litomyšlské reálie v podání Dagmar Burdové zasazoval Martin Růžička do obecného historického a náboženského rámce, na hřbitově se navíc na podnět účastníků věnoval židovské symbolice.

Andělský advent

Radnice musela během letošního roku kvůli opatřením proti šíření covid-19 změnit plány u řady tradičních akcí. Komplikace se nevyhnuly ani přípravám oslav silvestra a Andělských adventních nedělí. Tradiční silvestrovský ohňostroj byl nakonec zrušen, na náměstí nebyly ani stánky s oblíbenou silvestrovskou čočkovkou.

Na vládní nařízení reagovali i organizátoři Andělských adventních nedělí. Společné rozsvěcení vánočního stromu spojené s duchovní promluvou, koncerty a dalšími aktivitami nepřípadaly v úvahu. Program adventu tak tvořily tipy na Andělské adventní procházky po Litomyšli a okolí, které byly od první adventní neděle zveřejňovány každý den na Facebooku. Procházky byly spojeny s fotosoutěží o dárkové balíčky s názvem Instantní silvestr, které obsahovaly čočku, recept na čočkovku od M. D. Rettigové, prskavky, hrneček, Lázeňský elixír, andělíčka pro štěstí

a další drobné dárky. Město také ve spolupráci s představiteli místních církví připravilo adventní promluvy ve formě krátkých videí.

Z dalších událostí....

Benefiční dobový ples - začátkem března proběhl jako poslední ples sezóny tradiční Benefiční dobový ples Veterán klubu a Sboru paní a dívek. Zavedená opatření vlády se mu těsně vyhnula, i tak ale nástup koronaviru zásadně ovlivnil účast hostů. Předpokládaný finanční výnos, který měl sloužit k zakoupení lineárního dávkovače pro domácí hospic Bílá holubice, byl mizivý - jen několik málo stokorun. Členové Veterán klubu Litomyšl a členky Sboru paní a dívek Litomyšl však chtěli dostat slibu, a proto se rozhodli složit částku z členských příspěvků a také z dobrovolných darů svých členů. Částku ve výši 35 000 Kč pak společně předali v létě - po ústupu koronaviru. Vzhledem k malé účasti hostů (malá účast byla již na plese loňském) se oba spolky rozhodly další plesy společně nepořádat.

Noc kostelů - určitou dobu to vypadalo, že se tradiční akce, při níž je otevřeno sedm litomyšlských kostelů, vůbec neuskuteční. Situace kolem pandemie koronaviru přivedla organizátory do velmi nejisté situace, kdy vlastně nevěděli, jestli (a co) mohou vůbec naplánovat. Nakonec se tradiční Noc kostelů konala, byť možná v komornějším duchu, než tomu bylo v předchozích letech. Přesto však 12. června nabídla zajímavý program:

- od 17:00 společné zahájení Noci kostelů a vernisáž výstavy "Morava tolerantní" v evangelickém kostele v Tomíčkově ulici
- od 19:00 Dvě krátká představení H. Voříškové "Balada o modré panně a plachém zobáku" a "Dobré ráno-dobrou noc" v Husově sboru na Touloupcově náměstí
- od 19:30 koncert pěveckého sboru Vlastimil v kostele Povýšení sv. Kříže
- od 21:00 světelná show (rovněž ve 22:00, 23:00 a 24:00 hod.) v chrámu Nalezení sv. Kříže

Ani letos nechyběla soutěž pro děti, stejně jako možnost v tichosti navštívit kterýkoliv z litomyšlských kostelů. Záštitu nad akcí převzal starosta města Daniel Brýdl.

Retrogaming – interaktivní výstavu historických počítačů nabídlo v jarních až podzimních měsících Regionální muzeum v Litomyšli. Ke zhlédnutí byla výpočetní technika od počátků do poloviny 90. let. Největší pozornost byla věnovaná počítačovým hrám a domácím počítačům a konzolám z 80. let – československým i zahraničním. Součástí výstavy bylo i „pařanské doupě“, tedy herna s historickými počítači, herním automatem i s moderními PC s emulátory.

Prázdninové pátky – letošní ročník byl v pořadí již dvaadvacátým – a ačkoliv byl program připravený od února, teprve 9. června rada města odsouhlasila, že se opravdu uskuteční. Díky rychlému rozvolňování byl téměř stejný jako v předchozích letech. Od 18 hodin se děti mohly těšit na pohádku, od 19:30 na koncert a následnou noční afterpárty v klubu Kotelna. Stejně jako v minulých letech mohli návštěvníci pomoci znevýhodněným či postiženým dětem prostřednictvím sbírky Pomozte dětem (vybralo se přes 55 tisíc). Jedinou zrušenou aktivitou byla prázdninový tombola – týdenní i celoprázdninová. Z umělců, kteří na Pátcích vystoupili,

Ize jmenovat Michala Horáka, kapelu Poutníci, AG Flek, Hromosvod či Epydemye. Z divadel pak Andromeda, Divadýlko Mrak, divadlo Koráb či divadlo M. Podobně jako v předchozích letech byly Prázdninové pátky hojně navštěvovány dětmi i dospělými.

Prázdninové hudební středy – také nad touto akcí visel dlouho otazník; nakonec však proběhla ve standardním režimu. Na nové letní scéně u Smetanova domu mohli návštěvníci slyšet osm hudebních kapel z Litomyšle a okolí – například Pendl, Do Větru, Věneband či Machos Burritos.

Kinematograf bratří Čadíků – nechyběl v Litomyšli ani letos, a to ve dnech od 2. do 6. srpna. Na svém tradičním místě u mariánského sloupu na Smetanově náměstí měl na programu pět filmů – česko-slovenskou pohádku Hodinářův učeň, následovala černá komedie Teroristka, slovenský dokument Afrikou na pionýru, film Jiřího Mádlů Na Střeše a nakonec úspěšnou komedii Poslední aristokratka. Kinematograf přilákal 480 diváků – nejvíce lákal film Poslední aristokratka, který zhlédlo 270 návštěvníků. Při projekcích se vybralo 16 555 Kč, které putovaly na konto Bariéry.

Litomyšlské dvorky - od pátku 11. září do neděle 13. září se litomyšlské dvorky opět zaplnily hudbou, výstavami i autorským čtením. Z bohatého programu kronikář vybral:

- výstavu Jany Andrlíkové, prodej vyřazených knih, Najdi-přečti-předej, záložkovou dílnu pro malé i velké, ale koncert kapely BACHADRING na radničním dvorku
- Dvorkovou slavnost Rodinného centra v Litomyšli – charitativní setkání s dílnou „Motýli v letu“. Výdělek byl věnován malému chlapci, který trpí nevyléčitelnou nemocí motýlích křídel (kronikář se o akci zmiňuje na jiném místě zápisu)
- loutkové pohádky Karmen a O zvířátkách na dvorku Augustovy tiskárny v podání Rudy Hancvencla
- v Havran Steak Baru se rozezněly písně Zuzany Navarové a autorské tvorby v podání držitelů cen Anděl roku 2016 Martiny Trchové a Patrika Henela
- dvorek Bowling bar Peklo hostil koncert Bohdany Sýkorové, nabídl také malý bazárek
- na dvorku U Kuděje, kde se návštěvníci mohli setkat s tvorbou předního grafika Karla Demela, ale i koncertem alternativní janovské kapely Neznámému bohu
- před městskou galerií vystoupili se saxofonem a akrylovou koulí umělci Nikol a Valérie
- nedělní odpoledne pak patřilo festivalu ve Váchalově ulici

Hudba pomáhá – letošní situace sice organizátorům tohoto festivalu neumožnila připravit tradiční šňůru koncertů, o čtrnáctý ročník oblíbené benefiční akce však lidé nepřišli. Uskutečnil se coby večerní pořad vysílaný z mlýna v obci Horky u Litomyšle. Hlavní role připadla kapele Parkoviště pro velbloudy se smyčcovým triem, večerem provázeli moderátoři Českého rozhlasu. Jak sami organizátoři přiznali, stáli vlastně před velkou výzvou: Mohli celý ročník odsunout na příští rok (jako se v celé zemi stalo u řady projektů), nebo připravit alternativní program. Druhá varianta zvítězila – a zvítězila proto, že i letos chtěli organizátoři někomu pomoci. Za tímto účel byl vytvořen i nový e-shop, v němž si mohli zájemci pořídit limitovanou edici rohlíčkového příslušenství k pečení, kam patřily zástěry, ponožky, ale i moravské víno.

Letošní ročník nakonec vynesl přes 200 tisíc korun, které by měly podpořit speciální školy v Litomyšli, Poličce a Vysokém Mýtě.

Proběhly také další oblíbené kulturní akce či aktivity. Podobně jako v předchozích letech vzniklo areálu Za sokolovnou letní kino, odbor školství připravil pro žáky prvního stupně oblíbenou zájmovou činnost Křížem krážem prázdninami, uskutečnila se prázdninová lehátková vyhlídka u zámku, vzpomínková jízda na Elišku a Čenka Junkovy, kterou pořádal Veterán klub Litomyšl, v červnu i září se na Smetanově náměstí konal oblíbený Starodávny jarmark, do Litomyšle opět přijelo Divadlo Jára Cimrmana a mnoho dalšího.

Sluší se rovněž podotknout, že ani v době nuceného uzavření kulturní organizace nezahálely. Věnovaly se generálnímu úklidu, opravám, připravovaly další programy či výstavy, některé organizace nabídly také online prohlídky. Za zmínku jistě stojí například muzeum, které na svém webu zpřístupnilo výstavu o Boženě Němcové.

Národní festival Smetanova Litomyšl 2020

62. ročník Národního festivalu Smetanova proběhl ve dnech 2. – 12. července v komorním duchu. Nabídl 35 koncertů hlavního programu, doprovodnou scénu Festivalových zahrad i Smetanovu výtvarnou Litomyšl. Do prodeje bylo dáno zhruba 8000 vstupenek, téměř 7500 se jich prodalo. Festivalovými zahradami prošlo přibližně 7200 hostů.

Smetanova Litomyšl

Snad nad žádným ročníkem Smetanovy Litomyšle neviselo tolik otazníků, jako v případě toho letošního. Kvůli pandemii koronaviru to nějakou dobu vypadalo, že se letošní ročník vůbec neuskuteční. Jenže organizátoři festivalu se nevzdali. Když bylo zřejmé, že tradiční festival s velkým jevištěm a hledištěm umístěným na II. zámeckém návrší nepřipadá v úvahu, kompletně program přepracovali, zkrátili dobu jeho konání a divákům nabídli program komorního charakteru. Ten se uskutečnil rovněž na II. zámeckém nádvoří (případně na dalších místech Litomyšle), ovšem na výrazně menším pódiu a s menším počtem diváků, aby byla dodržena všechna platná protiepidemická opatření.

Letošní ročník nesl téma „Múza naděje“, které mělo reflektovat konec druhé světové války. Téma však pronikalo do našich životů i díky současnosti. Velmi přesně to vystihl starosta města Daniel Brýdl, který v prvním čísle Festivalových novin uvedl: „Pokud se ohlédneme za událostmi posledních měsíců, bylo to právě Naděje, která nám všem dávala sílu přečkat těžké chvíle koronavirové krize. Téma bylo zvoleno skutečně prozíravě. Jsem moc rád, že po měsících kulturního půstu se můžeme opět těšit na naši milovanou „Smetanku“.“¹⁷

Díky obrovskému úsilí celého realizačního týmu nabídla Smetanova Litomyšl skvělý program, který se kronikář rozhodl zaznamenat celý¹⁸:

Čtvrtek 2. 7.

20.00 hodin / Smetanův dům

ZAHAJOVACÍ KONCERT – POCTA SMETANOVÍ

+ přímý přenos ČT art, přenos do Klášterních zahrad

Výběr z díla Bedřicha Smetany: Smyčcový kvartet č. 1 e moll *Z mého života*

Vltava / Z českých luhů a hájů z *Mé vlasti* ve skladatelově úpravě pro čtyřruční klavír

a árie a dueta z oper Libuše, Dalibor, Hubička a Prodaná nevěsta

¹⁷ Brýdl, Daniel: Můžeme se těšit na naši milovanou „Smetanku“. In: Festivalové noviny Národního festivalu Smetanova Litomyšl 2020, č. 1, s. 2.

¹⁸ Program kronikář přebral z webových stránek Smetanovy Litomyšle.

Kateřina Kněžíková – soprán • **Pavel Černoch** – tenor • **Adam Plachetka** – baryton • **David Švec** – klavír • **Ivo Kahánek & Jan Simon** – klavír • **Pavel Haas Quartet: Veronika Jarůšková** – housle • **Marek Zwiebel** – housle • **Pavel Nikl** – viola • **Peter Jarůšek** – violoncello

Pátek 3. 7.

17.00 hodin / Smetanův dům

RECITÁL PAVLA ČERNOCHA

V programu recitálu jednoho z nejúspěšnějších českých pěvců současnosti zazní árie z oper Giuseppe Verdiho, Giacoma Pucciniho, Julese Masseneta, Georgese Bizeta, Petra Iljiče Čajkovského a Antonína Dvořáka. Pořadem provází muzikoložka Magdalena Havlová.

Pavel Černoch – tenor • **David Švec** – klavír

17.00 hodin / Zámecké divadélko

BEDŘICH & FRYDERYK

Klavírní skladby Bedřicha Smetany a Fryderyka Chopina v podání mladého českého virtuosa

Marek Kozák – klavír

20.00 hodin / II. zámecké nádvoří

NA HRANÁCH STYLŮ – CROSSOVER SUMMER NIGHT

Koncert multižánrového kvarteta a jeho hostů, významných muzikantských osobností, je sestaven z děl autorů 20. století. Na programu mj.: Jaroslav Ježek, John Williams, Ray Charles, Vladimír Cosma, Jan Kučera, Ástor Piazzolla

Ondřej Ruml – zpěv, looper • **Radek Baborák** – lesní roh • **Jan Kučera** – klavír •

Epoque Quartet: David Pokorný – 1. housle • **Vladimír Klánský** – 2. housle • **Vladimír Kroupa** – viola • **Vít Petrášek** – violoncello

Sobota 4. 7.

11.00 hodin / Salet v zámecké zahradě

MATTINATA S RADKEM BABORÁKEM

Na programu mj.: Johann Sebastian Bach, Jan Václav Stich-Punto a Gioacchino Rossini

Radek Baborák – lesní roh

17.00 hodin / Zámecké divadélko

BEDŘICH & FRYDERYK

Klavírní skladby Bedřicha Smetany a Fryderyka Chopina v podání mladého českého virtuosa

Marek Kozák – klavír

20.00 hodin / II. zámecké nádvoří

4 SÓLA PRO PANA BACHA

Suita pro sólové violoncello č. 1 G dur BWV 1007

Italský koncert pro klavír sólo F dur BWV 971

Suita pro sólovou harfu e moll BWV 996

Partita pro sólové housle č. 3 E dur BWV 1006

Jiří Bárta – violoncello • **Lukáš Klánský** – klavír • **Jana Boušková** – harfa • **Jiří Vodička** – housle

Neděle 5. 7.

11.00 hodin / Salet v zámecké zahradě

MATTINATA S RADKEM BABORÁKEM

Na programu mj.: Johann Sebastian Bach, Jan Václav Stich-Punto a Gioacchino Rossini

Radek Baborák – lesní roh

17.30 hodin / Piaristický chrám Nalezení sv. Kříže

MARTINŮ VOICES

Vokální polyfonie starých mistrů, Brittenovo Te Deum, černošské spirituály v úpravě Michaela Tippetta a světová premiéra cyklu Jiřího Gemrota *No Promises*

Ondřej Holub – tenor • **Jakub Fišer** – housle • **Jiří Pinkas** – viola • **Lukáš Polák** – violoncello • **Daniela Valtová-Kosinová** – varhany • Komorní sbor **Martinů Voices** • dirigent **Lukáš Vasilek**

20.00 hodin / II. zámecké nádvoří

ČESKÁ SINFONIETTA

Wolfgang A. Mozart: Don Giovanni – Předehra k opeře

Koncert pro lesní roh a orchestr Es dur KV 447

Béla Bartók: Rumunské lidové tance

Ludwig van Beethoven: Symfonie č. 7 A dur op. 92

Česká Sinfonietta • dirigent, lesní roh Radek Baborák

22.30 hodin / Piaristický chrám Nalezení sv. Kříže

NOKTURNO VÁCLAVY KREJČÍ HOUSKOVÉ

Na programu recitálu držitelky ocenění BBC Music Magazine Awards za vokální album roku mj.: Johann Sebastian Bach, Georg Friedrich Händel, Giulio Caccini, Benedetto Marcello, Henry Purcell a William Gomez

Václava Krejčí Housková – mezzosoprán • Brno Baroque Trio: Zdeněk Svozil – housle • Anežka Kavalírová – violoncello • Martin Hroch – cembalo

Pondělí 6. 7.

11.00 hodin / Schodiště pod regionálním muzeem

MATTINATA – SDRUŽENÍ HLUBOKÝCH ŽESTŮ ČESKÉ FILHARMONIE

Na programu mj.: Pavel Josef Vejvanovský, Johann S. Bach, Oskar Nedbal, Josef Vejvoda

Robert Kozánek, Lukáš Mořka, Jan Perný, Karel Kučera, Bohumil Tůma – pozouny, Karel Malimánek – tuba

11.00 hodin / Zámecká jízdárna

PAVEL ŠPORCL – KDE DOMOV MŮJ

Sváteční koncert houslového virtuosa ze skladeb našich mistrů je věnován české zemi a lidem, kteří v ní žijí

Bedřich Smetana: Z domoviny – dvě dua pro housle a klavír

Antonín Dvořák: Romantické kusy pro housle a klavír op. 75

Bohuslav Martinů: Česká rapsodie pro housle a klavír H. 307

Pavel Šporcl: Kde domov můj – virtuózní variace pro sólové housle
Bohemian Nostalgia pro housle a klavír

Jaroslav Kocian: Intermezzo Pitoresque op. 18, č. 2

Otakar Ševčík: Holka modrooká z Českých tanců op. 10

Pavel Šporcl – housle • Pavel Jiříkovský – klavír

14.00 a 17.30 hodin / Piaristický chrám Nalezení sv. Kříže

COLLEGIUM 1704 – VOCE D'ALLIPRANDI

Koncert k poctě stavitele chrámu Nalezení sv. Kříže, italského architekta Giovanniho Battisty Alliprandiho, který zemřel před 300 lety v Litomyšli, kde je i pohřben

Antonio Caldara: Kyrie a 2 cori – novodobá premiéra

Crucifixus à 16

Jan Dismas Zelenka: Credo d moll ZWV 31 – novodobá premiéra

Baldassare Galuppi: Dixit Dominus g moll

Collegium 1704 • Collegium Vocale 1704 • dirigent Václav Luks

20.00 hodin / II. zámecké nádvoří

PAVEL ŠPORCL – KDE DOMOV MŮJ

Sváteční koncert houslového virtuosa ze skladeb našich mistrů je věnován české zemi a lidem, kteří v ní žijí

Bedřich Smetana: Z domoviny – dvě dua pro housle a klavír

Antonín Dvořák: Romantické kusy pro housle a klavír op. 75

Bohuslav Martinů: Česká rapsodie pro housle a klavír H. 307

Pavel Šporcl: Kde domov můj – virtuózní variace pro sólové housle
Bohemian Nostalgia pro housle a klavír

Jaroslav Kocian: Intermezzo Pitoresque op. 18, č. 2

Otakar Ševčík: Holka modrooká z Českých tanců op. 10

Pavel Šporcl – housle • Pavel Jiříkovský – klavír

Úterý 7. 7.

17.00 hodin / Zámecké divadélko

DUŠE RANÉHO BAROKA

Itálie první poloviny 17. století byla zemí zaslíbenou vokální hudbě. Na programu recitálu Markéty Cukrové zazní ve stylovém prostředí zámeckého divadélka mj. písně a árie Claudia Monteverdiho, Tarquinia Meruly, Giulia Cacciniho a Barbary Strozziové

Markéta Cukrová – mezzosoprán • Kateřina Ghannudi – barokní harfa • Jan Krejča – theorba

20.00 hodin / II. zámecké nádvoří

BELFIATO QUINTET

Wolfgang A. Mozart: Kouzelná flétna – předehra k opeře v úpravě pro dechové kvinteto

Antonín Rejcha: Dechový kvintet D dur op. 91 č. 3

Pavel Haas: Dechový kvintet op. 10

Leoš Janáček: Příhody lišky Bystroušky – suita z opery v úpravě pro dechové kvinteto

Antonín Dvořák: Americký kvartet č. 12 F dur op. 96 v úpravě pro dechové kvinteto

Belfiato Quintet: Otto Reiprich – flétna • Jan Souček – hoboj • Jiří Javůrek – klarinet • Ondřej Šindelář – fagot • Kateřina Javůrková – lesní roh

Středa 8. 7.

17.00 hodin / Smetanův dům

PRAŽSKÝ FILHARMONICKÝ SBOR

Výběr nejkrásnějších českých operních sborů; průvodní slovo Jiří Vejvoda.

Na programu mj. Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, Leoš Janáček, Bohuslav Martinů, Oskar Nedbal

Pražský filharmonický sbor • sbormistr Lukáš Vasilek

17.00 hodin / Zámecké divadélko

DUŠE RANÉHO BAROKA

Itálie první poloviny 17. století byla zemí zaslíbenou vokální hudbě. Na programu recitálu Markéty Cukrové zazní ve stylovém prostředí zámeckého divadélka mj. písně a árie Claudia Monteverdiho, Tarquinia Meruly, Giulia Cacciniho a Barbary Strozziové

Markéta Cukrová – mezzosoprán • Kateřina Ghannudi – barokní harfa • Jan Krejča – theorba

20.00 hodin / Zámecká jízdárna

JIŘÍ RAJNIŠ & WIHANOVO KVARTETO

Bedřich Smetana: Smyčcový kvartet č. 2 d moll op. 11

Sylvie Bodorová: Tereziánské requiem

Antonín Dvořák: Smyčcový kvintet č. 3 Es dur op. 97

Jiří Rajniš – baryton • Wihanovo kvarteto: Leoš Čepický – housle • Jan Schulmeister – housle • Jakub Čepický – viola • Michal Kaňka – violoncello • Josef Klusůň – viola j.h.

Čtvrtek 9. 7.

17.00 hodin / Kapitulní chrám Povýšení sv. Kříže

CHRÁMOVÁ TOCCATA

Johann Sebastian Bach: Toccata a fuga d moll BWV 565

Antonín Dvořák: Biblické písně, op. 99 č. 1 – 10

Josef Klička: Koncertní fantazie na Smetanovu symfonickou báseň Vyšehrad

Charles-Marie Widor: Toccata z Varhanní symfonie č. 5

Martin Bárta – baryton • Jaroslav Tůma – varhany

20.00 hodin / II. zámecké nádvoří

MÁ PÍSEŇ ZAS MI LÁSKOU ZNÍ...

Antonín Dvořák: Klavírní kvartet č. 2 Es dur op. 87

Cigánské melodie op. 55

Bedřich Smetana: Klavírní trio g moll op. 15

Kateřina Kněžíková – soprán • Adam Plachetka – baryton • Dvořákovo trio: Ivo Kahánek – klavír • Jan Fišer – housle • Tomáš Jamník – violoncello • Jakub Fišer – viola j.h.

22.30 hodin / Zámecká kaple sv. Moniky a sv. Michaela

VARHANNÍ NOKTURNO I.

První ze tří nočních zastaveníček, ve kterých postupně po výkladu Jaroslava Tůmy zazní vybraná díla Johanna Sebastiana Bacha, interpretovaná na českých barokních varhanách, mj.: Sonáta a moll BWV 965 • Preludium a fuga G dur BWV 884 • Invence F dur BWV 779 • Invence f moll BWV 780

Jaroslav Tůma – varhany

Pátek 10. 7.

17.00 hodin / Kapitulní chrám Povýšení sv. Kříže

CHRÁMOVÁ TOCCATA

Johann Sebastian Bach: Toccata a fuga d moll BWV 565

Antonín Dvořák: Biblické písně, op. 99 č. 1 – 10

Josef Klička: Koncertní fantazie na Smetanovu symfonickou báseň Vyšehrad

Charles-Marie Widor: Toccata z Varhanní symfonie č. 5

Martin Bárta – baryton • **Jaroslav Tůma** – varhany

20.00 hodin / Zámecká jízdárna

ZPÍVANÝ A OZVUČENÝ ZEMĚPIS / SINGENDE UND KLINGENDE GEOGRAPHIE

Evropa v různosti i jednotě v tancích a madrigalech 17. a 18. století. Premiéra mimořádného projektu doplněného taneční přehlídkou dobových kostýmů

Czech Ensemble Baroque Quintet • umělecká vedoucí **Tereza Válková**

Soubor historického tance **Alla Danza Brno – Baroque**

choreografie **František Dofek** • kostýmy **Štěpánka Skalická**

Czech Baroque Ensemble • dirigent **Roman Válek**

22.30 hodin / Zámecká kaple sv. Moniky a sv. Michaela

VARHANNÍ NOKTURNO II.

Druhé ze tří nočních zastaveníček, ve kterých po výkladu Jaroslava Tůmy postupně zazní vybraná díla J. S. Bacha, mj. Koncert d moll BWV 974 • Chorálové přede hry ze Třetího dílu Klavírních cvičení • Koncert F dur BWV 978

Jaroslav Tůma – varhany

Sobota 11. 7.

11.00 hodin / Zámecká jízdárna

MATTINATA S MARTINOU BAČOVOU A VILÉMEM VEVERKOU

Na programu mj.: Georg Phillip Telemann, Bedřich Smetana, Benjamin Britten a Luboš Fišer

Martina Bačová – housle • **Vilém Veverka** – hoboj • **Miroslav Sekera** – klavír

17.00 hodin / Kapitulní chrám Povýšení sv. Kříže

CHRÁMOVÁ TOCCATA

Johann Sebastian Bach: Toccata a fuga d moll BWV 565

Antonín Dvořák: Biblické písně, op. 99 č. 1 – 10

Josef Klička: Koncertní fantazie na Smetanovu symfonickou báseň Vyšehrad

Charles-Marie Widor: Toccata z Varhanní symfonie č. 5

Martin Bárta – baryton • **Jaroslav Tůma** – varhany

20.00 hodin / Zámecká jízdárna

PHILHARMONIA OCTET – OBRÁZKY Z VÝSTAVY

Antonín Dvořák: Serenáda d moll op. 44

Gustav Mahler: Chlapcův kouzelný roh (výběr)

Modest P. Musorgskij: Obrázky z výstavy

Roman Hoza – baryton • **Philharmonia Octet: Vilém Veverka, Monika Fürbach Boušková** – hoboje • **Karel Dohnal, Irvin Venyš** – klarinety • **Václav Vonášek, Martin Petrák** – fagoty • **Ondřej Vrabec, Přemysl Vojta, Hana Šuková** (Dvořák) – lesní rohy • **Petra Malíšková** – violoncello j.h. • **Marek Švestka** – kontrabas j.h.

22.30 hodin / Zámecká kaple sv. Moniky a sv. Michaela

VARHANNÍ NOKTURNO III.

Závěrečné ze tří nočních zastaveníček, ve kterých po výkladu Jaroslava Tůmy postupně zazní vybraná díla J. S. Bacha, mj.: Sonáta D dur BWV 963 • Umění fugy BWV 1080 (výběr) • Fantazie a fuga a moll BWV 904

Jaroslav Tůma – varhany

Neděle 12. 7.

11.00 hodin / Dvorek zámeckého pivovaru

MATTINATA S MARTINOU BAČOVOU A VILÉMEM VEVERKOU

Na programu mj.: Georg Phillip Telemann, Bedřich Smetana, Benjamin Britten a Luboš Fišer

Martina Bačová – housle • **Vilém Veverka** – hoboj • **Miroslav Sekera** – klavír

14.00 hodin / Piaristický chrám Nalezení sv. Kříže + **přenos do Klášterních zahrad**

ANTONÍN DVOŘÁK: MŠE D dur

Tradiční děkovnou bohoslužbu celebruje Mons. Tomáš Halík.

Bohuslav Matěj Černohorský: Laudetur Jesus Christus

Antonín Dvořák: Mše D dur op. 86 „Lužanská“

Gabriel Fauré: In Paradisum

Martin Jakubíček – varhany • **Český filharmonický sbor Brno** • dirigent **Petr Fiala**

20.00 hodin / II. zámekské nádvoří + **přenos do Klášterních zahrad**

VELKÉ FINÁLE – ČTVERO ROČNÍCH DOB

Jeremiah Clarke:	Pochod prince dánského
Johann Sebastian Bach:	Koncert pro housle, hoboje a smyčce d moll BWV 1060
Georg Friedrich Händel:	árie z oratoria Mesiáš, ódy Alexandrova hostina a z opery Julius Caesar v Egyptě
Antonio Vivaldi:	Čtvero ročních dob op. 8

Kateřina Kněžíková & Adam Plachetka (Händel) • Josef Špaček – housle (Vivaldi) • Martina Bačová – housle & Vilém Veverka – hoboje (Bach) • Marek Zvolánek – trubka • Barocco sempre giovane • umělecký vedoucí Josef Krečmer

I Festivalové zahrady proběhly v komornějším duchu, než tomu bylo v předchozích letech. Místo celodenního programu nabídly program podvečerní a večerní. Nechyběl přenos zahajovacího koncertu, děkovaná mše sloužená Tomášem Halíkem či Velké finále. Velkými lákadly pro diváky byli jistě Lenka Nová s Petrem Maláskem nebo Prague Cello Quartet. V infostánku si návštěvníci mohli půjčit knihy, deskové hry i deku pro piknikování. Ani letos v Klášterních zahradách nechyběly oblíbené sedací vaky či stánek s občerstvením.

Smetanova výtvarná Litomyšl

Stejně jako Národní festival Smetanova Litomyšl proběhla také Smetanova výtvarná Litomyšl vzhledem k okolnostem v nové podobě. Pomyslným centrem každoroční přehlídky výtvarného umění byla tentokrát reprezentativní výstava v exteriéru města nazvaná Plán B, která představila díla čtrnácti známých českých umělců a umělek. Venkovní přehlídku doplnily výstavy pořádané v galeriích Litomyšle a okolí (některé z nich kronikář podrobněji popisuje níže).

Plán B – Naděje v Litomyšli

Jistě se kronikář nesplete, když napíše, že žádná jiná výstava/kulturní akce nevyvolala v letošním roce takovou diskuzi – a zároveň vlnu kritiky části obyvatel – jako výstava moderního umění s výše uvedeným názvem.

Výstavu Plán B organizovala Městská galerie Litomyšl ve spolupráci s Bohemian Heritage Fund. Venkovní přehlídku pak doplnily výstavy pořádané Městskou galerií Litomyšl, Regionálním muzeem Litomyšl, Galerií Pakosta, Galerií Kroupa, Zámekským návrším, Kulturákem Archa, White Gallery, Galerií Kabinet Chaos a Galerií Miroslava Kubíka. Kurátorka výstavy a umělecká ředitelka Bohemian Heritage Fund Lenka Lindaurová k jejímu cíli poznamenala: „Čeká na nás nevšední zážitek, v Litomyšli budou vystavovat přední české autorky a autoři napříč generacemi, každý z nich s unikátní vizí. Naším cílem bylo pobavit a podpořit všechny – obyvatele města, diváky, turisty, umělce i ptactvo. Oslovili jsme pestrou škálu umělců, kteří se

s nadšením připojili. Oprášili jsme některá hotová, ale v novém kontextu ožívá díla, a především podpořili vznik zcela nových prací pro tuto konkrétní příležitost. Ambicí přehlídky není zabodovat v kurátorských sofistikovaných žebříčcích, ale skutečně upřímně potěšit.“¹⁹

Otázkou je, do jaké míry se to organizátorům podařilo. Některá díla Veroniky Šrek Bromové, Martina Daška, Jiřího Davida, Jana Haubelta, Anny Huláčové, Matyáše Chocholy, Ladislava Jezbery, Jiřího Kovandy, Petra Kvíčaly, Dominika Langa, Richarda Loskota, Jakuba Nepraše, Kateřiny Vincourové a Vladimíra 518 pobavila, jiná vedla k zamyšlení, další vyvolala u části občanů spíše odpor a odmítnutí.

Snad největší pozornost poutalo Porsche Carrera 933 nabourané do starověkého menhiru, které „zaparkovalo“ na Smetanově náměstí. Dílo neslo název Střet civilizací (automobil – symbol rychlého rozvoje naší společnosti za posledních sto let není nic v porovnání s hodnotami, které existují od nepaměti). K zamyšlení jistě vybízel nakloněný soudní pult Jiřího Davida, který byl k vidění před budovou muzea. Dílo bylo možné číst jako kritiku soudnictví, které je možné ohýbat dle toho, jak se komu hodí. Před piaristickým chrámem zase vyrostla věž z lešenářských trubek, která pracovala s motivem cesty a měla vést k prožití vlastní nejistoty a uvědomění, kdo vlastně jsme.

Jak kronikář poznamenal v úvodu, výstava vyvolala velkou diskuzi o tom, co vlastně umění je a co už umění není, co do Litomyšle patří, co nikoliv. Někteří byli nadšení, jiní nešetřili kritikou. Vyskytly se i vtipné momenty – to, když se u Porsche na náměstí objevil zaplacený parkovací lístek. Co zřejmě vadilo nejvíce, bylo „lešení“ před piaristickým chrámem. Vždyť právě letos si Litomyšl připomínala 300 let od úmrtí jeho stavitele. Na svém facebookovém profilu tuto skutečnost glosoval i dramaturg Smetanovy Litomyšle Vojtěch Střiteský: „... pro změnu si stýskám s Fráňou Šrámkem: „Těch neznám slov, jež řekl bych a plakal...“ Připomínáme si 300. výročí stavitele chrámu Alliprandiho, zveme do Litomyšle na jeho architekturu a pak jedinečný výhled na ni zatarasíme... „lešenářským objektem, jež představuje cestu odněkud někam...“ Jen slušnost mi brání napsat celkem na rovinu, kam tato cesta vede!“²⁰ Kritika výstavy se objevila též na facebookovém profilu Litomyšle (psalo se mj. o autovrakovišti na náměstí, světovém unikátu, ostudě, někteří doporučovali dovoz podobných „děl“ z jiných částí kraje) či na stránkách měsíčníku Lilie.

Vedení města bralo emoce i kritiku s nadhledem. Nebylo to totiž poprvé, kdy moderní umění vyvolalo v Litomyšli rozruch. Místostarosta Radomil Kašpar k tomu dodával: „Od autobusu jsme na to zvyklí“²¹, čímž připomněl instalaci autobusu Lukáše Rittsteina v Klášterních zahradách v roce 2016. Starosta Daniel Brýdl pak ve výstavě viděl šanci pro mladé umělce,

¹⁹ Zuzaňáková, M., -mv-: Otázky a odpovědi k venkovní výstavě Plán B. In Lilie. Ročník XXX, číslo 8, s. 9.

²⁰ Reakce na výstavu Plán B: Facebookový profil Vojtěcha Střiteského [online]. Litomyšl, 30. 6. 2020n. l. [cit. 2021-02-14]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/vojtech.stritesky>

²¹ To má být umění? Vrak porsche na historickém náměstí vzbudil emoce Zdroj: https://www.idnes.cz/pardubice/zpravy/litomysl-skulptura-namesti-vrak-porsche-chochola.A200702_160338_pardubice-zpravy_skn [online]. 2020 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/pardubice/zpravy/litomysl-skulptura-namesti-vrak-porsche-chochola.A200702_160338_pardubice-zpravy_skn

snahu přilákat do města návštěvníky a podpořit tam místní obchodníky²² těžce zkoušené jarní vlnou pandemie koronaviru.

Výstava se konala za výrazné finanční podpory ministerstva kultury, Pardubického kraje a Bohemian Heritage Fund a pod záštitou krajského radního Romana Línka. Díky dotacím a grantům ve výši 400 tisíc korun žádným způsobem nezatížila městský rozpočet.

Třilamří v Litomyšli

Tři originální postoje k výtvarnému vyjádření přinese generační výstava rodiny Lamrů – otce Aleše (*1943) a jeho synů Hanuše (*1976) a Jana (*1983).

Aleš Lamr ve své tvorbě volně reaguje na principy pop-artu a nové věčnosti, jeho díla jsou řazena k proudu tzv. české grotesky. Pracuje s výraznou kontrastní barevností a tvarovou stylizací. Vedle malby a grafiky se věnuje sochařským pracím a je také autorem řady uměleckých realizací v architektuře, mj. vytvořil nástěnnou malbu v kanceláři prezidenta Václava Havla. Svou tvorbu také pravidelně prezentuje na výstavách „Výtvarná Litomyšl“ konaných v domě U Rytířů.

Na malířskou tvorbu svého otce svébytným způsobem navazuje Jan Lamr, který pracuje s výraznou barevností i tvarovou stylizací. Náměty pro svá díla nalézá v uvolněné, spontánní kresbě. Vybrané motivy pak zpracovává na rozměrných plátnech, vytvářejících pak dojem jakéhosi organizovaného chaosu. Inspiraci hledá také v přírodě, přičemž původní náměty (let ptáků či víření vodní hladiny) redukuje do abstrahujícího jazyka. Věnuje se též užité grafice.

Z děl designéra osobitých šperků Hanuše Lamra je pak cítit obdiv k detailům z přírody, především k drobným detailům rostlin, které ho inspirují při tvorbě originálních šperků. Ty vytváří z precízně opracovaných drahých kovů, přírodnin i syntetických materiálů. Je také autorem brože, kterou Ministerstvo zahraničních věcí ČR v roce 2011 věnovalo Madeleine Albright.

Výstava se konala v domě U Rytířů. Přístupná byla od 12. května do 26. července.

Cirkus v Litomyšli

Právě takový název nesla ojedinělá výstava Regionálního muzea, která dokumentovala život českého cirkusu od druhé třetiny 19. století do konce 50. let století dvacátého. Byla založena na zásadních svědectvích dvou Litomyšlanů, kteří putovali s cirkusy po českých zemích i vzdálené cizině.

Prvním byl Ignác Pecivál (1819–1894), od něhož pochází vůbec první popis života českého cirkusu (Beránek). Druhým pak JUDr. Stanislav Bubeníček (1904–1979), advokát, jehož přivedly k životu cirkusáka společenské poměry 50. let. Texty, obrazové materiály a unikátní exponáty doprovázela řada interaktivních prvků pro menší i větší návštěvníky a samostatná dětská cirkusácká herna.

²² Tamtéž.

Výstava byla plánována na dobu od 26. května do 17. ledna 2021. Do jejího průběhu však výrazně zasáhla podzimní vlna pandemie koronaviru spojená s opětovným uzavřením kulturních institucí.

U příležitosti konání této výstavy vznikla publikace autorů Martina Boštíka a Hanuše Jordana, která je věnovaná cirkusovému životu jednoho neobyčejného Litomyšlana – kronikářem výše zmíněného JUDr. Stanislava Bubeníčka.

Město – L

V příběhu města Litomyšl sehraává architektura, a zvláště pak ta, která zde vyrostla po roce 1989, důležitou roli. Malé město si pění místních starostů a městské architektky vydobylo suverénní pozici v četnosti architektonicky kvalitních staveb a na jejich počínání brzy navázali také soukromí stavebníci. Architektonického potenciálu Litomyšle se chopila rovněž Městská galerie Litomyšl, která připravila rozsáhlý populárně-naučný projekt Litomyšlský architektonický manuál (LAM) spuštěný roku 2018. Ten po vzoru brněnského či plzeňského manuálu mapuje pomocí textů, plánů a historických a současných fotografií architektonický vývoj města od roku 1900 do současnosti. Manuál zpřístupňuje informace o 146 objektech, včetně uměleckých děl a úprav veřejných prostranství. Není však pouhou encyklopedií. Slouží také jako jedinečný průvodce - objekty jsou v něm seřazeny do sedmi stezek a šestnácti výletů a nechybí ani praktické turistické nástroje jakými jsou audionahrávky, kódy, kovové značení v exteriéru, tištěný průvodce či skládací mapa.

Výstava MĚSTO-L byla vyústěním projektu LAM. Pomocí časové osy vybrala z manuálu nejzajímavější projekty, informovala o stavebním vývoji města od počátku 20. století a přinášela jedinečný obrazový materiál. MĚSTO-L tak lze vnímat jako počín, který tematizuje architekturu malého města v galerijním prostoru, ale také jako poděkování všem těm, kteří se na projektu LAM podíleli a podílejí.²³ Výstava probíhala od 8. srpna do 4. října.

Mladá Smetanova Litomyšl

47. ročník festivalu Mladá Smetanova Litomyšl, který se konal ve dnech 18. – 20. září, jako každoročně oslovil stovky dětí a mladých lidí z Pardubického kraje i celé České republiky.

Původně plánovaný čtyřdenní program byl nakonec kvůli probíhající pandemii covid-19 upraven a o jeden den zkrácen. Z důvodu odmítnutí účasti všech mateřských a základních škol například neproběhla tradiční pohádka pro děti. Ze stejných důvodů byl na poslední chvíli zrušen také interaktivní workshop Miloše Vacíka pro žáky základních a středních škol Litomyšle, který se měl konat v pátek 18. září dopoledne.

Aktuální situace související s pandemií covid-19 měla vliv nejen na změny v plánovaném programu, ale i na návštěvnost festivalu. Všechny festivalové akce navštívilo přes 800 diváků. Na festival se akreditovalo 94 členů Hudební mládeže z celé ČR.

²³ Město-L [online]. Litomyšl, 2020 [cit. 2021-02-14]. Dostupné z: <https://www.vytvarnalitomysl.cz/cs/152-vytvarna-litomysl/16-rocnik-smetanovy-vytvarne-litomysle-2020/991-mesto-l>

Program Mladé Smetanovy Litomyšle 2020

Pátek 18. září 2020

19:00 BRATŘI EBENOVÉ

Zahajovací koncert

Smetanův dům – Velký sál

21.30 Pocta Ennio Morricone

Smetanův dům – Malý sál

22.00 Tichý koncert Miloše Vacíka

Smetanův dům – Malý sál

Sobota 19. září 2020

Starodávný jarmark

Smetanovo náměstí

10.00 – 16.30 Pall Mall Art

Hudební vystoupení, autorská čtení, divadelní inscenace, taneční vystoupení

Smetanův dům (Malý sál, Velký sál, Chodby, Foyer)

20.00 Festivalový ples – „Hrdinové komiksu a animovaného filmu“

Kostýmovaný ples účastníků festivalu

Smetanův dům – Velký sál

Neděle 20. září 2020

10.00 S kytarou kolem světa

Nedělní matiné – hudební pořad Štěpána Raka

Smetanův dům – Velký sál

Festival Mladá Smetanova Litomyšl spolupořádaly Hudební mládež ČR, z. s. a Město Litomyšl ve spolupráci s Pardubickým krajem, nadací Život umělce a dalšími subjekty.

Znamé i méně známé osobnosti města

Také v roce 2020 se psalo o významných či zajímavých osobnostech, které jsou s Litomyšlí spjaty....

Jana Březinová

Jana Březinová nepochází z Litomyšle ani v Litomyšli nežije. Je však s Litomyšlí spjata pracovně – a právě její pracovní příběh obletěl v letošním roce celou republiku a ukázal, že práce nemusí být jen zaměstnáním, nýbrž posláním.

Jana Březinová totiž pracuje jako zdravotní sestra. Žije v Ústí nad Orlicí, je v důchodu a prodělala těžkou chorobu, přesto se během jarní i podzimní vlny pandemie rozhodla pomáhat na interně Litomyšlské nemocnice. Na podzim jí prezident republiky udělil medaili Za hrdinství. Ona sama se však za hrdinku nepovažuje. Svoji práci brala i v této době jako morální povinnost pomáhat ostatním.

Z těch, kteří již odešli...

František Hoffmann

František Hoffmann (1920 – 2015) byl významným českých historikem, archivářem a kodikologem. „Litomyšlský rodák František Hoffmann patřil mezi ty, kterým uzavření vysokých škol na podzim 1939 znemožnilo studium, a proto mohl začít znovu studovat až po skončení války. Vystudoval dějepis a filosofii, poté pokračoval ve studiu v posledním jedenáctém kurzu Státní archivní školy, kdy byl jeho spolužákem PhDr. Jindřich Růžička, CSc. (1926 – 2011), pozdější první a dlouholetý ředitel litomyšlského okresního archivu.“²⁴ Ve své disertační práci se zabýval nejstaršími litomyšlskými městskými knihami, za svoji práci Městské knihy litomyšlské do konce 15. století byl promován doktorem filosofie. Po studiích pracoval v archivu v Jihlavě, krátce byl též ředitelem Muzea Vysočiny. Po roce 1968 musel z politických důvodů tuto pozici opustit a pracoval v Ústředním archivu ČSAV. Po roce 1989 byl rehabilitován.

Ačkoliv František Hoffmann v Litomyšli nežil, na své rodné město nezapomněl. Dosvědčuje to i jím sepsaný nekrolog, v němž uvedl: „Litomyšl mě zrodila, Jihlava mě uchvátila, Praha mi pomohla a nyní mi opět poskytlo útočiště mé rodné město.“²⁵ Pohřben je totiž na místním hřbitově.

František Hoffmann není mezi Litomyšlany příliš známý. V roce jeho stého výročí narození a pátého výročí úmrtí měla tuto skutečnost pomoci změnit výstava František Hoffmann (1920 – 2015). Litomyšlský rodák, významný historik, archivář a kodikolog, kterou připravil litomyšlský archiv.

²⁴ Severa, Michal: Výstava „František Hoffmann (1920 – 2015). Litomyšlský rodák, významný historik, archivář a kodikolog“. In: Lilie. Ročník XXX.,

²⁵ Tamtéž.

Jiří Mach

Nesnášel komunisty, miloval ferrari a vydělával na kuřatech. I tak by bylo možné začít vyprávění o Jiřím Machovi, zakladateli úspěšné firmy MACH DRŮBEŽ a. s., který 15. července 2020 ve věku 78 let zemřel.

Jiří Mach, pro mnohé tak trochu výstřední postava Litomyšle, byl však mnohem víc. Snad nejvýstižněji jej charakterizovala Smetanova Litomyšl, která o jeho úmrtí informovala slovy: "Ve středu 15. července zemřel pan Jiří Mach, mecenáš kultury, velký příznivec a podporovatel festivalu Smetanova Litomyšl. Člověk se svérázným vystupováním, ale se zlatým srdcem. Bude nám jej připomínat řada uměleckých děl v Litomyšli, každé poledne pak „jeho“ zvon, znějící z věže piaristického kostela."²⁶

Zdeněk Vandas

Zdeněk Vandas byl milovníkem opery a velkým fandou fotbalu. Po dlouhé nemoci zemřel letos v listopadu. „Jeho celoživotní láskou byla opera a nechyběl řadu let v hledišti Smetanovy Litomyšle. V jejich rodině bydleli v 50. letech při festivalu dokonce přední sólisté Národního divadla."²⁷ Neodmyslitelně byl spjat i se sportovním životem Litomyšle, především s tím fotbalovým. Za Jiskru hrál, trénoval muže i mládežnické týmy, řadu let působil ve výboru klubu a je autorem čtyř almanachů mapujících dějiny litomyšlské kopané. Do fotbalového dění se posléze zapojil i v nedalekých Sebranicích. Jeho velkou zálibou byla též turistika, několik let spolupracoval s redakcí Svitavského deníku.

²⁶ Zemřel Jiří Mach, český miliardář a mecenáš umění. *Svitavský deník* [online]. 2020 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/zemrel-jiri-mach-cesky-miliardar-a-mecenas-umeni-20200716.html

²⁷ Odešel Zdeněk Vandas, milovník opery a fotbalu. *Svitavský deník* [online]. 2020 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/odesel-zdenek-vandas-milovnik-opery-a-fotbalu-20201125.html

Zajímavosti v roce 2020

Tříkrálová sbírka 2020

Také v letošním roce proběhla v Litomyšli a okolních obcích tradiční Tříkrálová sbírka, která svým výsledkem významně překonala rok předchozí. Koledníci totiž vybrali celkem 623 033 Kč, tedy bezmála o sto tisíc více než v roce 2019.

Finanční prostředky byly využity na tyto projekty:

- dokončení výměny oken v budově Jindrový vily
- krytí nákladů na provoz Dobrovolnického centra, které pečuje o všechny charitní dobrovolníky včetně těch tříkrálových. Dobrovolníci pomáhají celoročně na mnoha místech v Litomyšli a okolí - např. ve zdejším Centru sociální pomoci, Centru volného času, v Nízkoprahovém zařízení Naděje, Litomyšlské nemocnici apod.
- projekty v Indii – kvalifikační kurzy pro nevyučené a nezaměstnané mladé lidi a dětské večerní vzdělávání v oblasti Bangalore, podpora nemajetných školáků a vysokoškolských studentů v oblasti Belgaum
- každoročně je část sbírky věnována přímé pomoci rodinám ohroženým chudobou. Místní charita tak pomáhá financovat např. pobyty dětí na lyžařských výcvicích, letních táborech, spolufinancujeme pro ně kompenzační nebo školní pomůcky, knihy a jiné věci, které jim pomáhají žít stejně plnohodnotný život jako jejich vrstevníci
- menší část finančních prostředků posloužila k vytváření fondu pro krytí následku mimořádných událostí na území Pardubického a Královéhradeckého kraje, jako jsou požáry, povodně apod.

Taneční studio Éra pro hospic

Každý rok ukončuje taneční studio Éra sezónu vystoupením ve Smetanově domě a následně v Klášterních zahradách. Tentokrát mu byly dopřány pouze Klášterní zahrady, kde koncem června vystoupilo přibližně 140 dětí. Na akci se nevybíralo vstupné, dobrovolný výtěžek měl být věnován nově vznikajícímu hospici Bílá holubice v Dolním Újezdu.

Omalovánky o rytíři Toullovci

Vykreslená historie o rytíři Toullovci, to byla novinka pro malé návštěvníky Litomyšlska. Originální omalovánky se spoustou otázek a úkolů spatřily světlo světa díky Sdružení obcí Toullovce Maštale a městu Litomyšl. Na dvaadvaceti stranách se mohli čtenáři seznámit s tím, jaký život mohl rytíř Vavřinec Toullovec prožít. Výtvarné zpracování a otázky pocházely z dílny Josefa Sodomky, o texty se postarala Kateřina Zelenková, o tisk pak H.R.G Litomyšl.

Českem tam a zpět

Projekt Českem tam a zpět byl zpravodajským představením atraktivních turistických destinací Čech, Moravy a Slezska v období první letní sezóny po koronavirové krizi (ještě jsme tenkrát nevěděli, že máme za sebou jen její první vlnu).

Vysílání poukazovalo na hlavní problémy a projekty ve vytipovaných destinacích a na území celých krajů – odpovídalo na otázky, jak se jindy zaplněná místa vypořádávají s menším počtem zahraničních turistů, jaký je o ně zájem mezi tuzemskými cestovateli. Představovalo nejzajímavější místa k návštěvě, dávalo tipy na víkendové výlety a zároveň poskytovalo divákům základní informace – např. o podobě dopravní infrastruktury v místě, možnostech parkování, cenách apod.

Návštěva štábu České televize proběhla 21. srpna a měla dvě části. První byla zpravodajská – v Klášterních zahradách vyrostlo improvizované studio, odkud byly přenášeny rozhovory s pozvanými hosty přímo do vysílání (mj. starostou města Danielem Brýdlem, ředitelem Smetanovy Litomyšle Janem Píknou či ředitelkami ZŠ U Školek a Školamyšle Miroslavou Jirečkovou a Radoslavou Renzovou). Druhou část představoval bohatý doprovodný program připravený pro návštěvníky Klášterních zahrad, který zahrnoval:

- StarDance – taneční workshop pro děti
- Povídání o natáčení nového komediálního seriálu Chataři
- Vědeckou show připravenou ve spolupráci s Pevností poznání z Olomouce
- Povídání s kanoistou Danielem Havlem
- AZ kvíz pro děti
- Koncert písničkáře Toma Artwaye

Fakt, že byla Litomyšl (společně s Karlovými Vary, vysílačem Ještěd. Telčí či Mikulovem) svědčí o atraktivitě města nejen v rámci regionu, ale celé země.

Úvahy o možném vzniku centra českého exilu na Růžovém paloučku

Ministerstvo zahraničních věcí přišlo v letošním roce s nápadem rozšířit významné dny ČR o Den Čechů v zahraničí. Na webu ministerstva probíhala až do 30. září anketa, v níž lidé mohli hlasovat o to, zda bude na tento den navržen 4. únor, tedy den, kdy Jan Amos Komenský v roce 1628 opustil naši zemi, nebo den jiný. Lidé nakonec hlasováním rozhodli právě o 4. únoru a ministerstvo následně slíbilo zahájit proces, který provede k vyhlášení Dne Čechů v zahraničí za významný den.

V této souvislosti se pak jako zajímavá jevila cesta ministra zahraničí Tomáše Petříčka, který během srpna navštívil v doprovodu hejtmána Pardubického kraje Martina Netolického Růžový palouček u Litomyšle. Uvažuje se totiž o možnosti vzniku jakéhosi centra českého exilu, fyzického místa, kam se krajané a jejich potomci budou moci vracet. Tímto místem by se mohl stát právě Růžový palouček. Ten je místem, kde se podle pověsti loučili čeští bratři s vlastní před nuceným odchodem do exilu. Měl mezi nimi být i Jan Amos Komenský. Není to vyloučené, neboť ten v nedalekém Brandýse nad Orlicí psal svůj Labyrint světa a ráj srdce. Azyl mu zde nabídl majitel panství Karel st. ze Žerotína, který mu umožnil dále vyznávat nekatolickou víru. V nejzazším cípu Žerotínova panství leží také Růžový palouček.

Burza filantropie v Litomyšli

Devátý ročník dobročinného projektu Burzy filantropie zakončil své putování po Pardubickém kraji v úterý 15. září v Litomyšli. Osm donátorů z řad veřejné správy a firem podpořilo prospěšné projekty sedmi neziskových organizací. Vybraná částka se vyšplhala bezmála na 250 tisíc korun.

Dějištěm poslední letošní Burzy filantropie pro okres Svitavy se stal poprvé areál firmy Saint Gobain Adfors v Litomyšli. Letos byla pod taktovkou místních charit. První prezentovali zástupci Oblastní charity Polička. Projekt s názvem „Když je kyslík nad zlato“ podpořili donátoři nejvyšší částkou. Díky tomu se v charitní Půjčovně zdravotních pomůcek rozšíří počet kyslíkových koncentrátů. Charita Moravská Třebová představila projektový záměr na zakoupení profesionálního zmrzlinového stroje. Klienti terapeutické dílny tak rozšíří pod dohledem sociálních pracovníků své dovednosti. Třetí v pořadí prezentovala Charita Svitavy. Za získané finanční prostředky nakoupí zahradní techniku a příslušenství, které jim chybí, nebo je již ve špatném stavu a budou tak mít „Zahradu v cajku“. Zástupci Farní charity Litomyšl představili svůj prospěšný projekt jako předposlední. Donátoři finančně přispěli ke koupi speciální sedačky do vozu pečovatelské služby. Tím usnadní svým klientům se sníženou soběstačností dopravu k lékaři, na úřady, ale i za přáteli. Poslední prezentovaný projekt obecně prospěšné organizace Naproti z Moravské Třebové, který vzešel z internetového hlasování veřejnosti, nesl název „Druhá šance pro Laskavárnu“. V současné nelehké situaci bojuje kavárna doslova o přežití. V kavárně jsou zaměstnané osoby s handicapem a cílem je, aby tomu tak bylo i nadále.²⁸

Poděkování našim (super)hrdinkám

Poděkujeme našim (super)hrdinkám! Právě taková výzva se závěrem roku objevila na webu či facebookovém profilu města, ale i v tištěné Lilii. Jednalo se o poděkování zdravotním sestřičkám a ošetřovatelkám, které v době pandemie pomáhaly těžce nemocným pacientům a seniorům. Kdo chtěl, mohl libovolnou částkou přispět na účet, z něhož Nadační fond pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska nakoupil dárkové poukazy do zdejších lékáren.

Sbírka na (super)hrdinky se konala od 2. do 15. prosince a stala se dalším počinem, kterým nadační fond podpořil zdejší zdravotnictví. Ve sbírce se podařilo vybrat 90 tisíc korun, což znamenalo 450 dárkových poukazů v nominální hodnotě 200 Kč, které v závěru roku zamířily do Litomyšlské nemocnice, Centra sociální pomoci, ale i místnímu personálu záchranné služby.

²⁸ Burza filantropie v Litomyšli vynesla téměř 250 tisíc korun [online]. 2020 [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: <http://www.burzafilantropie.cz/pardubickykraj/aktualne/burza-filantropie-v-litomysli-vynesla-temer-250-tisic-korun/>

Různé události v roce 2020

Otevři oči v Litomyšli

Takový název nesl dobrovolnický projekt, který byl v roce 2020 prezentován mimo jiné na stránkách Lilie. „Ne nebojte se, na stránkách Lilie nebudeme dlouhými texty bojovat proti globálnímu oteplování ani nebudeme používat vzletná slova na popis problémů, které jedinec nemůže vyřešit. V naší, ale především vaší kampani se chceme zaměřit na problémy, které řeší řada Litomyšlanů. Kam mám vyhodit tetrapakový odpad? Proč nemáme biopopelnice? Kam mám dát ten a ten druh odpadu?“²⁹ Šlo zkrátka o formu veřejné osvěty formou ilustrací, která nejen kronikáře zaujala a vedla k zamyšlení nad vlastním životem.

Růžoffky v běhu pro nemocnou dívku

„Růžoffky v běhu“ – běžecký „spolek“ v Litomyšli sdružující ženy, které mají rády přírodu a běh... V roce 2020 neběhaly pouze pro radost, ale i pro dobrou věc – pro nemocnou dívku z Litomyšle. V červnu se rozhodly běžet z Litomyšle až na Sněžku. Cíle sice úplně nedosáhly – kvůli špatnému počasí musely běh ukončit v Peci pod Sněžkou – jejich myšlenka a odhodlání jsou však hodny zaznamenání.

Každá z pětice žen uběhla přibližně 35 km. Vybíhaly ve tři hodiny ráno za silného deště, který je provázel po většinu trasy, ale s odhodláním pokusit se dovést svůj záměr až do konce. O týden později charitativní akci zopakovaly – tentokrát však na Černé hoře. Pro nemocnou dívku se jim podařilo vyběhat 38 196 Kč.

Vzpomínka na Miladu Horákovou

V roce 2020 uplynulo 70 let od justiční vraždy dr. Milady Horákové, české právničky a političky, kterou komunisté v roce 1950 ve vykonstruovaném procesu odsoudili k trestu smrti a 27. června stejného roku popravili. Její památku uctila města i instituce vyvěšením černého praporu na své budovy. Ani Litomyšl nezůstala stranou – černý prapor zavlál 27. června na budově městského úřadu. Symbolické vyvěšení černého praporu bylo jedním z gest, kterým se město postavilo na stranu základních lidských práv a svobod a zároveň dalo najevo, že některé z událostí v minulosti by neměly zůstat skryty po vrstvou prachu historie.

Primice v Litomyšli

Po delší době se v roce 2020 uskutečnila v Litomyšli primice. Vlastně uskutečnily – byly totiž dvě. Primice je první mše sloužená vysvěceným novoknězem za účasti farního společenství, ze kterého tento novokněz pochází. Novokněz při ní udílí novokněžské požehnání. „Naši předci měli k tomu rčení, že pro novokněžské požehnání se mají prochodit boty. Tím vyjadřovali jeho hodnotu. Novokněžské požehnání má význam veliký, neboť je uděluje kněz stojící na začátku

²⁹ -red-: Otevři oči v Litomyšli, In: Lilie. Ročník XXX. Číslo 3, s. 20 – 21.

„apoštolské cesty“ svého působení a je plný nadšení pro Krista tak, jako je tomu vždycky, když něco ušlechtilého děláme poprvé“, uvedl pro Lilii litomyšlský probošt P. Zdeněk Mach.³⁰

Primiční mši sloužili v Litomyšli P. Karel Dvořák a P. Piotr Antiewicz. Oba byli na kněze vysvěceni v katedrále sv. Ducha v Hradci Králové 27. června biskupem Mons. Janem Vokálem.

Karla Dvořáka představovat netřeba. Dlouholetý litomyšlský jáhen a muž, který si svojí vlídností a obětavostí získal farníky, ale i ty, kteří do kostela pravidelně nechodí. Svoji primiční mši sloužil v proboštském kostele Povýšení sv. Kříže 28. června.

Piotr Antkiewicz, původem Polák, je rovněž místním jáhnem. V Litomyšli působí půldruhého roku. Svoji primiční mši sloužil 5. července, v Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje.

Effatha

Týdenní pěvecký kurz celorepublikového sboru Církve bratrské proběhl v Litomyšli ve dnech 2. – 8. srpna, a to téměř v původně plánovaném rozsahu. Dle slov kazatele Daniela Kvasničky vlastně nesl daleko větší rysy ekumenicity, než tomu bylo v letech předešlých. Sbor rovněž vystoupil společně se Slávkem Klecandrem na koncertě v chrámu Nalezení sv. Kříže.

Symbolická podpora odpůrců Lukašenkova režimu v Bělorusku

26. srpna zavlála nad budovou staré radnice historická běloruská vlajka. Vedení města jejím vyvěšením vyjádřilo solidaritu s Bělorusy, kteří protestovali proti netransparentním prezidentským volbám, potlačování demonstrací a současnému dění v zemi. Běloruská vlajka již v minulých dnech zavlála i v jiných českých městech. Litomyšl se tak symbolicky přidala na stranu boje za svobodné a demokratické volby nejen v Bělorusku, ale kdekoliv ve světě. Vyvěšení vlajky nebylo jen formálním gestem – i na Litomyšlsku totiž Bělorusové, kterým není osud jejich země lhostejný, žijí. Pokud je kronikáři známo, s vyvěšením vlajky měla problém místní pobočka komunistické strany. Vzhledem k tomu, jak tato strana v minulosti pošlapávala lidská práva v naší zemi, to sice není překvapením, uvedené však svědčí o tom, že komunisté nejsou ani po více než třiceti letech schopni svou historii zreflektovat a podívat se některým skutečnostem do očí.

Uklidme Česko 2020

Tradiční dobrovolnická úklidová akce se letos z důvodu první vlny pandemie neuskutečnila v obvyklém jarním termínu, nýbrž až v září. Ani tentokrát při ní dobrovolníci z Litomyše nechyběli. Pátého ročníku se zúčastnilo 490 místních dobrovolníků, kteří vyčistili 38 lokalit, 25 kilometrů příkopů u silnic a sesbírali přibližně 80 pytlů odpadu.

Středoškolský učitel Jan Vavřín ve svém článku v Lilii uvedl: „Škarohlídové si klepou na čelo, proč sbírat odpadky, když se o to mají starat příslušné instituce. Čisté příkopy u silnic jsou snad přínosem, který potěší snad i oko toho, kdo se občas do odpadkového koše „netrefí“. Nicméně hlavní důvod, proč tuto akci organizovat, není „uklidit“ Česko, ale „vzdělat“ Česko. Než říkat

³⁰ Mach Zdeněk: Primice v Litomyšli. In Lilie. Ročník XXX., číslo 6, s. 23.

lidem: Odhazujte odpadky, údržba silnic či městské služby mají povinnost to po vás uklidit, spíše chceme vzkázat: Normální je odložit odpad tam, kam patří. A pokud se jednou do akce zapojí školák, který nasbírá ze škarpy půl pytle krámů, pak navždy patří mezi ty, koho vyvézt pneumatiky na Černou horu rozhodně ani nenapadne.“³¹

Sluší se doplnit, že hlavním organizátorem akce Uklidíme Česko je výše uvedený učitel Jan Vavřín z organizace Generace 89. S jejím zajištěním však pomáhá síť spolupracovníků a dobrovolníků.

Skautské debaty pro veřejnost

Skautské středisko Lilium zvalo v letošním roce na debaty na „důležitá témata se zajímavými hosty“.³² Měly se konat vždy jednou za 2 až 3 měsíce, vlivem pandemie koronaviru však proběhla debata jediná. Nesla název Po nás potopa - máme vůli žít udržitelně? Konala se 18. října. Původně se měla uskutečnit v prostorách Nového kostela, kvůli protiepidemickým opatřením se však nakonec konala online z prostor Skautského institutu na Staroměstském náměstí v Praze. Ovšem pro Litomyšlany! Hlavními hosty debaty byli: Doc. Ing. Vladimír Kočí, Ph.D., MBA z VŠCHT Praha a ředitelka neziskové organizace Bezobalu Mgr. Veronika Nováčková. Online debaty se účastnilo přibližně 50 zájemců.

Litomyšlské pivo bodovalo v soutěžích

BEDŘICHOVA JEDENÁCTKA, pivo z minipivovaru Veselka Litomyšl s.r.o., uspěla v letošním roce ve dvou soutěžích. První z nich byla soutěž Regionální potravina, kde uspěla v kategorii „Alkoholické a nealkoholické nápoje“, druhou pak MLS Pardubického kraje, v níž získala certifikát MLS Pardubického kraje.

Minipivovar Veselka byl založen v říjnu roku 2013. Jedná se o jeden z nejmenších pivovarů v České republice s ročním výstavem cca 300 hl. Pivovar dodává stabilně pivo pouze do své restaurace. Všechna piva vyrábí klasickou českou technologií – varna, spilka, ležácký sklep. Pivo se vaří dekokčním způsobem na dva rmuty. Při výrobě se využívá český chmel především odrůdy premiant a žatecký poloraný červeňák, příležitostně i jiné české odrůdy. Slad se dováží z humnové sladovny v Dobrušce. Při výrobě se používají kvasnice spodního kvašení. Hlavní kvašení probíhá v otevřených kvasných kádích při teplotách do 10°C. Teplota v prostoru ležáckých tanků je 2 až 3°C. Pivo dozrává v případě jedenáctky 21 dní a déle, silnější piva o několik týdnů déle.

BEDŘICHOVA JEDENÁCTKA je spodně kvašený polotmavý ležák, vařený na dva rmuty. Jedná se o nepasterizované a nefiltrované pivo s obsahem alkoholu 4,5 %. Barva a chuť piva je docílena skladbou tří druhů sladů (plzeňský, bavorský, karamelový). Dobrou pitelnost zajišťuje nižší říz

³¹ Vavřín, Jan: Uklidíme Česko 2020. In: Lilie. Ročník XXX., číslo 10, s. 17.

³² Střasák Frenky: Skautské debaty pro veřejnost. In: Lilie. Ročník XXX., číslo 9, s. 18.

a střední sladová plnost. V chuti i vůni jsou dobře znatelné karamelové tóny z použitých sladů.³³

³³ Regionální potravina: Bedřichova jedenáctka [online]. 2020 [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: <https://www.regionálnipotravina.cz/ocenene-regionalni-potraviny/pardubicky-kraj/bedrichova-jedenactka-pivo-polotmavy-nefiltrovany-lezak/>

Sport v roce 2020

Rok 2020 se do historie celého světa zapíše jako rok covidový, tedy rok, kdy se téměř vše přizpůsobovalo pandemii. Veliký dopad měla pandemie samozřejmě i na oblast sportu. Kronikáři se však (i) díky novému městskému webu podařilo zmapovat, které významné sportovní spolky/organizace v Litomyšli působí a jaká sportoviště mohou obyvatelé města pro své individuální a kolektivní sportovní vyžití využívat. O činnosti některých z organizací je pojednáno níže.

Nejvýznamnější sportovní organizace

- Basketbalový klub Litomyšl
- Bikepark Litomyšl
- Cyklistický oddíl Cyklo Stratílek Litomyšl
- Florbal Litomyšl
- Hokejový club Litomyšl
- Karate-do Litomyšl, z.s.
- Samurai - klub bojových umění a sportů
- Taneční a pohybové studio Éra
- Tennis club Litomyšl, z.s.
- TJ Sokol Litomyšl
- TJ Jiskra Litomyšl, z.s. – největší sportovní organizace ve městě. Sdružuje téměř 400 členů, spadá pod ní fotbal, atletika, stolní tenis a lyžování.
- Volejbalový klub Litomyšl z.s.

Sportoviště

- Městský bazén
- Plovárna Litomyšl
- Městský stadion Černá Hora
- Městská sportovní hala
- Zimní stadion
- Sportcentrum Litomyšl – tenis, squash, bowling, badminton
- Sportovní hala Jiskra

- Sokolovna
- Tělocvičny (na ZŠ Zámecká, ZŠ U Školek, v areálu Střední zahradnické a technické školy, na Gymnáziu Aloise Jiráska)
- Cvičební sál Veselka
- Bowling Peklo Litomyšl
- Bikepark Litomyšl
- Forbalpark Litomyšl
- Adventure Golf Litomyšl
- Golf 59 – indoor centrum Litomyšl
- Billiard Centrum Litomyšl – kulečnicková herna
- A-kart arena
- Fitcentrum Fila
- Sportovní areál za sokolovnou
- Příměstský les Černá Hora – lesopark
- Střelnice Černá Hora
- Hřiště Větrník za Městskou sportovní halou
- Areál „Wembley“ včetně dopravního hřiště
- Jízdárna – hřebčín Suchá
- Areál vodních sportů v Nedošíně
- Cvičiště kynologického klubu
- Další hřiště (u ZŠ Zámecká, ul. Mařákova, ul. J. Formánka, ul. Fügnerova, ul. J. Želivského, ul. 17. listopadu, ul. Jateční, na Lánech, na Komenského náměstí, v Nedošíně, ul. Okružní, ul. Osevní, na Pazuše, na Suché, v Kornicích, na Pohodlí, ul. M. Švabinského)

Basketbalový klub ADFORS Basket Litomyšl v roce 2020 (podklady kronikáři poskytli Martin Šorf)

Přes všechna omezení se toho v basketbalovém klubu odehrálo poměrně hodně. Pojdme si jej tedy připomenout měsíc po měsíci.

V lednu se soutěže přehouply do své druhé poloviny. Klub v nich měl 7 mládežnických týmů. **Žáci U15 a U14** hráli celorepublikové soutěže, **junioři U19** nadregionální divizi, 4 družstva

soutěžila ve Východočeských přeborech. Jednalo se o **žákyně U14 a minižactvo U13, U12 a U11**. V kategorii dospělých klub ve 2. lize reprezentovalo družstvo žen.

Na konci ledna proběhl již osmý ročník Velkého dětského karnevalu, který byl pořádán ve spolupráce se Střediskem volného času Litomyšl.

Na začátku února odehráli starší žáci turnaj Středoevropské ligy ve slovenské Handlové, aniž by tušili, že to je na dlouho jejich poslední mezinárodní konfrontace.

18. února proběhlo v Poličce vyhlášení tradiční ankety Sportovec roku okresu Svitavy za uplynulý rok. Klub se mohl radovat hned ze tří ocenění. V kategorii žákovských kolektivů si již poněkoliště odnesli cenu starší žáci. Mezi nejlepší trenéry se probojoval šéftrenér litomyšlského klubu Martin Šorf a krajanem roku se stala odchovankyně klubu a nynější hráčka brněnských Žabin Michaela Vacková. Kronikář se o úspěchu zmiňuje již v zápisu za rok 2019.

Pátek 13. března byl opravdu nešťastný den, neboť právě k tomuto datu se přerušily všechny soutěže, aby byly následně zrušeny úplně. Toto rozhodnutí muselo mrzet především žáky, kteří bojovali v extralize o postup na Mistrovství ČR, a také nejmladší družstvo minižactva U11, které mělo v dubnu hostit republikový šampionát. Nic z toho se však nekonalo. Nesmělo se ani trénovat.

V květnu se situace zlepšila natolik, že se od 12. 5. mohli hráči vrátit do tělocvičen k tréninkům, byť za dodržování přísných opatření. Sice bez zápasů, ale i tak rádi, že mohli opět do haly.

V červnu proběhlo tradiční soustředění, které sice téměř celé propršelo, ale vzhledem k tomu, že několik týdnů předem nebylo jisté, zda vůbec bude moci proběhnout, to vlastně nikomu příliš nevadilo.

Přes letní prázdniny probíhaly týdenní minikempy, jejichž prostřednictvím se hráči snažili dohnat tréninkové manko. Dvě družstva se rovněž účastnila celorepublikové tour v basketbalu 3 x 3. Chlapci do 15 let skončili na finálovém turnaji v Praze po vyrovnaných výsledcích těsně pod stupni vítězů. Smíšené družstvo do 13 let na témže turnaji padlo až ve finále.

V září odstartovala nová sezona, byť s velkými obavami, jak dlouho se vydrží hrát. V kategoriích mládeže měl klub celkem 6 družstev. Kadeti U17, žáci U15 a žákyně U15 startovali „jen“ v nadregionálních divizích, jelikož se v červnu nekonaly ligové kvalifikace. V krajských soutěžích startovaly týmy žáků U14 a minižactva U12 a U11. Ženy pokračovaly druhým rokem ve 2. lize žen. Velkou novinkou bylo obnovení družstva mužů. Po 15 letech se do města vrátil mužský basketbal v podobě Východočeské ligy.

Už 12. října však byly soutěže přerušeny a tréninky zakázány. Pro litomyšlský basketbal to byla velká rána – soutěže byly slibně rozehrané. Mládežnické celky sehrály celkem 18 utkání a z toho jich bylo vítězných hned 15! Bilance družstva žen byla 1 výhra ku 2 prohrám. Úspěšný start si připsali i muži, kteří dokázali vyhrát ve 3 ze 4 utkání a drželi se v popředí tabulky.

Díky mnohým opatřením a restrikcím se situace v Čechách zlepšila, v prosinci byly tréninky na dva týdny povoleny, byť za nutnosti nosit roušky. „A že jsme byli skoro jediní, kdo toto nařízení během střeleckých tréninků dodržoval.“³⁴

V roce 2020 se tedy soutěžilo necelé 4 měsíce a na nějaký rychlý návrat po Novém roce to v závěru prosince bohužel nevypadalo.

Stáj Manon, JK Hřebčín Suchá (podklady kronikáři poskytla Miroslava Skřivanová)

V roce 2020 bodovaly v soutěžích především děti.

Jiří Skřivan - 1. a 3. místo Mistrovství východočeské oblasti seniorů

Štěpánka Zavoralová - 2. místo Mistrovství východočeské oblasti seniorů, 17. místo MČR ženy

KRISTÝNA VEVERKOVÁ

VELKÁ CENA LITOMYŠLE - kvalifikační kolo CZECH JUNIOR CUP - 3. místo

VELKÁ CENA FRENŠTÁTU POD RADHOŠTĚM - Finále CJC - 4. a 5. místo

VELKÁ CENA MARTINIC - kvalifikační kolo CJC - 3. místo

VELKÁ CENA OLOMOUCE - Finále CJC - 5. místo

VELKÁ CENA OPAVY - kvalifikační kolo CJC - 2. místo

ČSP CZECH JUNIOR CUP – ŽEBŘÍČEK - 1. místo

ANEŽKA NOVOTNÁ

MČR VŠESTRANNOST jednotlivci 10 - 13 let - 5. místo

MČR VŠESTRANNOST DRUŽSTVA - 2. místo (PEGGY)

MČR SKOKY PONY jednotlivci 11 - 13 let - 3. místo (JADE)

NÁRODNÍ POHÁR PONY - 5. místo (JOE)

OM DREZURA PONY - 5. místo JOE. 6. místo (PEGGY)

OM DREZURA - 5. místo (MARIÁNKA)

OM SKOKY - 2. místo (GOUHAN)

OM SKOKY DRUŽSTVA - 2. místo (GOUHAN)

³⁴ Citováno z podkladů Martina Šorfa.

NELA KODYTKOVÁ

MČR PONY DREZURA + PARKUR - 3. místo

NÁRODNÍ SKOKOVÝ POHÁR PONY - 1. místo

OM DREZURA PONY - 3. místo

OM SKOKY PONY - 3. místo

OM DRUŽSTVA PONY - 3. místo

VIKTORIE MAČÁTOVÁ

MČR PONY SKOKY jednotlivci 11 - 13 let - 6. místo

ČESKÝ SKOKOVÝ POHÁR PONY - 3. místo

OM DREZURA PONY - 5. místo

LUCIE KODYTKOVÁ

OM DREZURA PONY - 2. místo

OM SKOKY DRUŽSTVA PONY - 3. místo

[Úspěchy a umístění členů atletického oddílu TJ JISKRA v soutěžích – 2020](#) (podklady kronikáři poskytl Petr Doseděl)

Výsledky družstev mládeže v krajských soutěžích roku 2020

Jako v minulých letech byly do krajské termínovky naplánovány 4 závody oddílových družstev staršího žactva. Přes výrazné omezení shromažďování v důsledku pandemie covid-19 se podařilo uspořádat ve zkrácených termínech alespoň 3 kola.

Dorostenky

Po delším zvažování, zda přihlásit do soutěže GIGANT družstvo dorostenek, se nakonec ukázalo kladné rozhodnutí dobrým řešením. Děvčata tím získala příležitost, jak si zazávodit v této „zkrácené“ sezóně a při tom se zúčastnit dvou kvalitních mítinků s účastí nejlepších dorostenek Pardubického, Královehradeckého a Libereckého kraje. Umístění družstva už nebylo tak důležité, zvláště když se pravidelně zúčastňovala jenom tři děvčata – Lenka Sršňová, Terezie Kladivová a Eliška Kabrhelová. Celkový zisk 51 bodů stačil na 6. místo z 8 startujících družstev.

Starší žáci

Soupiska 12 žáků a 4 hostujících z Poličky a Vysokého Mýta dávala předpoklady k lepšímu výsledku, než v loňském roce, kdy podle TJ Jiskra naprosto zklamali chlapci pendlující mezi

fotbalem a atletikou. Letos bylo družstvo posíleno hlavně mladšími žáky, a tak bylo výsledné 4.místo v krajském přeboru velkým úspěchem.

Starší žákyně

Družstvo starších žákyň bylo v soutěži krajského přeboru značně „omlazeno“ o loňské mladší žákyně roč. 2006, a proto se očekávalo spíše zkušební soupeření s děvčaty, která byla většinou o rok starší. Velký počet přihlášených družstev s obsazením jednotlivých disciplín nedávalo velkou šanci k získání potřebných bodů za umístění do 10. místa. Přesto se některá děvčata dobře prosadila a pomohla družstvu ke slušnému bodovému zisku. Škoda, že se všech 3 kol zúčastnilo jenom 5 žákyň a z toho jedna mladší žákyně.

Mladší žáci:

Za poslední léta bylo družstvo mladších žáků početně nejslabší, ale přesto si věřilo, že postoupí a uspěje ve finále krajského přeboru. Nestalo se tak – ani těm nejlepším se nepodařilo získat plánovanou medaili nebo alespoň 4. místo jako vloni.

Mladší žákyně:

Na rozdíl od chlapců disponovalo družstvo mladších žákyň poměrně velkým počtem závodnic, z nichž některé si vyzkoušely atletické závody poprvé. Výrazně pomohla děvčata z loňské přípravy a nadějná úspěšná „přípravka“ Veronika Kotyzová. Ve dvou základních kolech a finále se vystříдалo 14 děvčat. Do finále postoupila děvčata z třetího místa a v těžké konkurenci s pardubickými družstvy a Chrudimí se podařilo uhájit 5. místo.

Významné závody a úspěchy jednotlivců AO TJ Jiskra Litomyšl v roce 2020

Leden:

Přebor Pardubického kraje přípravek Pardubice	1. Veronika Kotyzová dálka 3.90
	1. Veronika Kotyzová výška 1.10
	3. Veronika Kotyzová 60 m 9.3

Únor:

Přebor Pardubického kraje v hale OPEN Praha	1. Kryštof Tringela 150 m 19.05
	1. Vilém Voříšek výška 1.43
	1. Jakub Němec dálka 4.78
	1. Vilém Voříšek koule 12.11
	2. Kryštof Tringela 60 m 07.70
	2. Jan Kubíček 3 km 09:20.97
	3. Jakub Němec 150 m 21.53
	3. Miroslav Vilček koule 12.02
	4. Ivo Strnad tyč 3.22

Mistrovství Slovenska v hale Bratislava
MČR veteránů v hale víceboje Jablonec

1. Ivo Strnad 60 m př. 10.22
1. Pavel Baar pětiboj 3567 b.

Březen:

MČR veteránů v hale Jablonec n. Nisou

1. Pavel Baar dálka 6.52
1. Pavel Baar 60 m 07.52
1. Pavel Baar 60 m př. 08.30
2. Ivo Strnad tyč 3.33
3. Zdeněk Novotný výška 1.46
5. Ivo Strnad výška 1.43

VC Pardubic v hodů břemenem Pardubice

6. Miroslav Vilček břemeno 15.73

Duben:

ZÁKAZ SOUTĚŽÍ

červen:

KP jednotlivců žactva Svitavy

1. Vilém Voříšek 150 m 20.58
1. Vilém Voříšek výška 1.48
1. Vilém Voříšek koule 13.11
2. Berenika Gultová oštěp 25.58
2. Kryštof Tringela 60 m 07.73
2. Kryštof Tringela 300 m 40.62
3. Ondřej Schmíd výška 1.35
3. David Kubíček 800 m 2:29.71
3. Adam Kubíček 1500 m 5:24.20

Červenec:

Jandíkův šestiboj Litomyšl
KP ve vícebojích žactva Chrudim

1. Pavel Baar šestiboj 4010 b.
3. Vilém Voříšek pětiboj 1803 b.

Srpen:

Mladá Evropa pro juniory Jablonec n. N.

1. Jakub Jirout 110 m př. 16.73
1. Jakub Jirout disk 31.96
2. Miroslav Vilček koule 12.44

MČR veteránů na dráze Pacov

1. Ivo Strnad tyč 3.20
2. Ivo Strnad 200 m 30.74
3. Ivo Strnad výška 1.46

Září:

MČR veteránů ve vícebojích Litomyšl

1. Ivo Strnad desetiboj

KP jednotlivců přípravek Vysoké Mýto

1. Veronika Kotyzová dálka 4.57
1. Veronika Kotyzová kriket 39.00
2. Maxim Jůza dálka 3.76
2. Veronika Kotyzová 60 m 09.01

MS

Finále KP družstev ml. žactva Litomyšl MS
Moravskotřebovské víceboje Morav. Třebová

- Veronika Kotyzová 150 m 22.26
Vilém Voříšek koule 15.26
Pavel Baar výška 1.85
Jakub Jirout dálka 6.00
Lenka Sršňová 800 m 2:49.81
Tereza Kladivová výška 1.50
Veronika Kotyzová 60 m 08.99
Natálie Němcová dálka 3.15
Zdeněk Novotný 200 m 28.80

Od října došlo opět k přerušení soutěží.

NEJLEPŠÍ ATLETI roku 2020

Ivo Strnad - na veteránských soutěžích:

- vítěz halové mistrovství Slovenska v tyči v Bratislavě
- 2. místo na halovém mistrovství ČR v tyči v Jablonci nad Nisou
- mistr ČR na dráze v tyči, 2. v běhu na 200 m, 3. ve výšce v Pacově
- mistr ČR v desetiboji v Litomyšli
- pravidelný účastník a bodující za družstvo mužů v II. lize

Pavel Baar

- vedoucí družstva mužů a nejúspěšnější bodující závodník družstva ve II. lize
- halový mistr ČR v pětiboji na veteránském mistrovství vícebojařů v Jablonci nad Nisou
- halový mistr ČR v dálce, 60 m a 60 m př. na veteránském mistrovství v Jablonci nad Nisou

Miroslav Vilček

- 7. místo na MČR mužů a žen do 22 let v kladivu, 20. v celostátních tabulkách v kladivu
- druhý nejúspěšnější bodující závodník družstva ve II. lize

Vilém Voříšek - mladší žák

- krajský přeborník v hale v kouli a ve výšce
- krajský přeborník na dráze ve vrhu koulí, výšce a běhu na 150 m
- při finále KP družstev ml. žactva zlepšil krajský rekord ve vrhu 3 kg koulí na 15.26
- v celostátních tabulkách roku 2020 je první v kouli a disku a 7. v oštěpu

Litomyšlský fotbal (podklady kronikáři poskytl Radek Halva)

2019/2020:

Pandemie koronaviru a z ní plynoucí karanténní opatření a další restriktce si vyžádaly krutou daň také ve fotbalovém dění. Výkonný výbor Fotbalové asociace České republiky rozhodl o ukončení soutěžního ročníku 2019/2020 ve všech amatérských soutěžích od třetí ligy níže. „Nešlo čekat dál a situace se musela řešit. Mrzí mě, že nám nebylo umožněno dohrát naše soutěže, ale pokud říkáme všichni, že je zdraví v tuto chvíli jednoznačně na prvním místě, musíme se tím stejně jednoznačně řídit v našich rozhodnutích,“ zdůraznil předseda asociace Martin Malík. Konečné pořadí v soutěžích je určeno podle stavu platného ke dni 8. dubna 2020, ze soutěží se nepostupuje a nesestupuje. Sezona tím pádem předčasně skončila také pro litomyšlský fotbal. Muži Jiskry stačili v úvodním jarním kole porazit Rohovládovu Bělou 5:2 a v tabulce krajského přeboru jim tak náleželo osmé místo.

Zpět na trávníky se fotbalisté všech kategorií vrátili v přátelských utkáních v průběhu května a června s vírou, že nový soutěžní ročník bude bez komplikací. Ovšem tyto naděje brzy pohasly.

Podzim 2020:

Nová sezona byla v srpnu 2020 sice rozehrána, ale vzhledem k okolnostem bylo stále více jasné, že to s fotbalovým snažením nedopadne dobře. To se naplnilo. V sobotu 10. října porazila Jiskra soupeře z Pardubiček 4:1 a hned potom přišel rezolutní zákaz amatérského sportu. Výsledkově to na podzim svěřencům trenéra Romana Pražáka nešlo podle představ, za deset kol si v krajském přeboru připsali čtyři výhry a šest porážek při skóre 17:19, což zůstalo daleko za očekáváním a stačilo jenom na desátou příčku v tabulce. Nejbolestnější samozřejmě bylo nucené přerušení sportovních aktivit u mládežnických kategorií. Dorostenci ve společném týmu se Sokolem Dolní Újezd byli od okamžiku přerušení soutěží na čele tabulky krajské I. třídy. Obě žákovská družstva spojená se Sokolem Čistá zastihla stopka v okamžiku, kdy šla po hodně rozpačitém startu do krajského přeboru výkonnostně postupně nahoru. Několik turnajů krajské a okresní soutěže stačily naštěstí odehrát tři celky litomyšlské přípravky, než i v jejich případě „spadla opona“ a na dlouhé měsíce byly od fotbalu odstřiženy.

Volejbalový klub Litomyšl (podklady kronikáři poskytla Renata Šulcová)

Rok 2020 měl být pro Volejbalový klub Litomyšl rokem oslav 80. výročí založení. Bohužel pandemie koronaviru zastavila na většinu roku nejen sportovní, ale i společenské aktivity. Jediný tým, který stihl dokončit svou soutěž, byly ženy. V nejvyšší krajské soutěži obsadila děvčata velmi pěkné čtvrté místo. Muži – soutěžící na stejné úrovni – svou soutěž dohrát nestihli. Dvě kola před koncem se pohybovali mezi čtvrtým až šestým místem. Rovněž všechna mládežnická družstva musela své soutěže přerušit a posléze předčasně ukončit. Prakticky totéž čekalo sportovce i na podzim, kdy měla začít nová sezóna.

Litomyšlskou odbíjenou potkala i velmi smutná událost. Zemřela legenda místního klubu, hráč, trenér, funkcionář a propagátor této hry Karel Novotný.

Oslavy zmíněného osmdesátiletého jubilea založení byly odloženy – prozatím na rok 2021.

Tenisový klub Litomyšl (podklady kronikáři poskytl Miroslav Slavík)

V roce 2020 měl klub 80 členů, z toho 42 dětí. Předsedou klubu byl Miroslav Suchý. Soutěží se účastnily týmy mladších žáků, starších žáků, dorostu, dospělých a seniorů A + B. Nejlépe se vedlo týmu starších žáků, který skončil v kraji druhý. V republikových soutěžích se nejvíce dařilo Elišce Slavíkové (na několika turnajích obsadila 3. místa ve dvouhře, účastnila se finále čtyřhry), Marianu Hoškovi (finále dvouhry, třetí místo ve čtyřhře), Jolaně Kolářové (finále čtyřhry) a Danielu Brůnovi (třetí ve čtyřhře).

Také tenis výrazně zasáhl covid-19. Tři měsíce hráči nesměli na kurty, v prosinci v hale bylo možno trénovat jen s rouškou.

Z dalších aktivit, které klub uskutečnil, je možné zmínit 4. ročník tenisového kempu pro děti (jak soutěžící, tak začínající), který se konal v srpnu.

Činnost oddílu Karate-do Litomyšl v roce 2020 (podklady kronikáři poskytl Jiří Smékal)

Hned zkraje roku se členové oddílu vypravili na první závody, které se konaly tradičně v Trutnově. Byly to pro žáky první a zároveň poslední závody v roce 2020. V nabitě konkurenci závodníků z Polska, Slovenska a Německa se na stupně vítězů dostal třetím místem v kumite starších žáků Alex Šimák, mezi mladšími žáky potom vybojoval stříbro Dominik Halamka, jenž také získal 5. místo v soutěži kata.

Následně se oddíl začal připravovat na páskování, tedy zkoušky na vyšší technické stupně, které bylo v plánu na polovinu března. Vlivem opatření, která byla následně přijata proti šíření nemoci covid-19, bylo uvedené odloženo. V průběhu dubna a v první polovině května nebylo možné cvičit, resp. bylo možné cvičit pouze ve dvou a venku. Trénovala proto jen nejlepší závodnice Anna Kašparová. Od poloviny května se již mohli přidat i ostatní karatisté, tréninky probíhaly venku na stadionu nebo v lese na Černé Hoře.

V průběhu června přišla další nepříjemná zpráva – provozovatel základny v Budislavi nepostavil tábor a náhradní prostory letní soustředění oddíl nesehnal, který se tak poprvé od roku 1992 nekonal. Částečnou náhradou byl příměstský tábor. „Začínali jsme v 8 hodin ráno, končili v 18, na dobré obědy jsme docházeli do jídelny v nemocnici. I na výletě jsme byli, a to přímo v Gladiátor aréně v Hradci Králové, kde jsme si vyzkoušeli svoje schopnosti a nutno dodat, že úspěšně. Pochvalu jsme sklídili nejen od přihlížejících diváků, ale i od místních instruktorů. Obzvláště obdivovali naše nejmenší, kteří překážky mnohdy zvládali lépe než dospělí. Závěrem soustředění se podařilo úspěšně „odpáskovat“ 14 cvičenců, poté jsme si krátce odpočinuli a v září opět v plné síle nastoupili do tréninku. Ale to jsme netušili, že odpočinku bude následně že moc.“³⁵

V nové sezóně proběhly pouze čtyři tréninky, následně byly sportovní činnosti opět zastaveny. V listopadu se oddíl vrátil k venkovním tréninkům ve dvou, v prosinci pak bylo možné po

³⁵ Citováno z podkladů Jiřího Smékala.

částečném rozvolnění uskutečnit několik tréninků v tělocvičnách. Nakonec se uskutečnilo také mistrovství ČR, kde Anna Kašparová vybojovala zlato a stříbro v kumite žen.

„Karate ale není jen sport, je to především cvičení těla i ducha, je o tom, abychom se naučili ovládat svoje tělo, správně dýchat, přijímat bolest, učit se ovládat a respektovat svého protivníka. Ale v tréninku nikoho nešetřit – ani sebe, ani druhého. I to jsme si celý loňský covidový rok trénovali, někdy spolu, někdy každý sám.

Závěrem bych rád poděkoval Anně Kašparové a její rodině za podporu. Anička - nejenže se snaží poctivě trénovat a stará se i o to, aby trenér nezahálel – ale svoje stipendium, které dostala za vítězství na MS SKIF, věnovala oddílu. Aničko, Tobě patří velký dík a uznání nás všech. Díky patří i rodičům za podporu, bez toho bychom toho tolik nedokázali.“³⁶

Z dalších událostí....

Těžký rok pro Fotbalpark

Rok 2020 byl pro Fotbalpark na Primátorské hrázi rokem těžkým. 90 % akcí bylo zrušeno – buď kvůli pandemii, nebo kvůli počasí. Nejvíce ze všeho chybělo provozovatelům firemní akce, z nichž mohou financovat provoz a údržbu parku.

Jednou z mála akcí, která se opravdu vydařila, bylo Mistrovství světa ve fotbale golfu ve hře na jamky (tzv. jamovky), které proběhlo 19. a 20. září. Účastnila se jej necelá stovka hráček a hráčů ze všech koutů České republiky. Turnaj ovládl Jiří Novotný ze Slavie Praha, tým Litomyšle obsadil třetí příčku, a sice Zdeňkem Kocmanem.

Fotbalgolf uspořádal rovněž 2. ročník Litomyšlského vinobraní, které navštívilo kolem 400 lidí. Jinak byl rok 2020 dle provozovatelů rokem udržovacím a administračním – pracovali totiž na dotačních projektech, které by chtěli v budoucnu realizovat. Jedním z nich je zejména projekt na výsadbu stromů, která je plánována na rok 2021 (v první fázi se má jednat o cca 80 stromů). V plánu jen rovněž doplnění herních prvků pro děti.

150 TJ Sokol Litomyšl

150 let od svého založení si letos připomenula Tělovýchovná jednota Sokol Litomyšl. Ustavující valná hromada jednoty se měla konat 17. července 1870 za předsednictví Dr. E. Formánka a účasti padesáti bratří.

Podobně jako v předchozích letech se i v letošním roce uskutečnilo Otevření Velkého Košíře nebo soutěž Decimuž. Ve velice omezeném duchu se naopak odehrála Plavecká soutěž měst – z obavy před covidem se jí totiž odmítly účastnit všechny litomyšlské základní školy.

³⁶ Citováno z podkladů Jiřího Smékala.

Další sporty

Pandemií velice postiženým sportem se stal hokej. Jarní část sezóny byla bez vítězů předčasně ukončena, z podzimní bylo odehráno několik kol.

O něco větší štěstí měl individuální sport – například motokros, ve kterém litomyšlský Orion Racing Team i letos bodoval. Domácí šampionát motokrosařů vyvrcholil posledním podnikem 4. října. Konal se na promáčené dráze v Petrovicích u Karviné. Ve veteránské skupině si odvezl titul matador Orion Racing Teamu Petr Bartoš, který si navíc přidal i vystoupení v nejsilnější třídě MX1 (bylo z toho 10. místo šampionátu). Junior Petr Rathouský navázal výkonem na předchozí závod v Opatově, když po bojovném průběhu bral ve skupině MX2 dvakrát trojku - po součtu bodů to dalo stříbro. Rathouský navíc v juniorském šampionátu letos v kubatuře 125 ccm vybojoval svůj první motokrosový primát. Dařilo se i závodnici Báře Laňkové, která vybojovala bronzový stupínek. Stejně umístění zaujala v celkové klasifikaci mistrovství ČR.

V Litomyšli v roce 2020 fungoval také klub florbalu. Informace o jeho činnosti se však kronikáři nepodařilo získat.

Počasí v roce 2020

Počasí se v roce 2020 vyznačovalo značnou nestabilitou. Oproti předchozímu roku jsme se však dočkali většího množství srážek. Ty extrémní navíc v Litomyšli způsobily bleskové povodně, které zkomplikovaly život řadě obyvatel. Poměrně deštivý rok bohužel neznamenal konec kůrovcové kalamity. Ta se v městských lesích dál prohlubovala.

Leden

První ledové noci byly mrazivé. Hned 1. ledna jsme naměřili $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$, v následujících dvou dnech klesaly až k $-7\text{ }^{\circ}\text{C}$. Přes den však bylo za jasného či polojasného počasí až $+6\text{ }^{\circ}\text{C}$. V sobotu 4. ledna odpoledne pršelo a foukal silný vítr. Ani další dny typicky zimní počasí nepřinesly. Na Tři krále sice teplota v noci poklesla přibližně k minus $5\text{ }^{\circ}\text{C}$, přes den se pak pohybovala kolem $+1$ a $+2\text{ }^{\circ}\text{C}$. Sněžení se však nedostavilo. 11. ledna jsme opět naměřili až $+6$ stupňů. Prvního sněhu letošního roku jsme se tak dočkali až v sobotu 18. ledna, kdyby napadlo kolem 5 cm sněhu. Sněžilo i následující den, teplota se však držela nad bodem mrazu. Hned v pondělí 20. ledna se však oteplilo až na $4\text{ }^{\circ}\text{C}$, sníh opět tál. Teploty nad nulou se pak bohužel udržely až do konce měsíce. 31. ledna jsme v noci naměřili $+7\text{ }^{\circ}\text{C}$, přes den více než $12\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Únor

Začátek února byl ještě teplejší. V sobotu 1. února klesla teplota v noci jen asi k $6 - 7\text{ }^{\circ}\text{C}$, přes den pak za polojasného počasí vystoupala až na více než $15\text{ }^{\circ}\text{C}$. Také v neděli bylo teplo. Ráno jsme naměřili kolem $6,5\text{ }^{\circ}\text{C}$, odpoledne pak mezi 9 a $11\text{ }^{\circ}\text{C}$. Obloha se zatáhla, začalo pršet. Ochlazovat se začalo 4. února. Ráno jsme sice naměřili $+4\text{ }^{\circ}\text{C}$ a odpoledne dokonce $+8$ stupňů, postupně však teplota klesala. Následující den se ranní teplota pohybovala kolem nuly, odpolední pak kolem $+2\text{ }^{\circ}\text{C}$. Sněžilo, ale díky teplotám nad nulou sníh odtával. V dalších dnech se opět oteplilo, odpolední teploty šplhaly až k $+5\text{ }^{\circ}\text{C}$. V pondělí 10. února zasáhla ČR větrná bouře Sabina, kterou následně některá média hodnotila jako pátou nejničivější v novodobých dějinách ČR. Napáchala obrovské škody, jednoho člověka připravila o život. Řádění živlu bylo možné pozorovat i v Litomyšli. Silně foukalo ještě následující den, teploty už byly nižší – ráno klesly na $+4\text{ }^{\circ}\text{C}$, odpoledne vyšplhaly na 8 stupňů. Ve středu 12. února klesla ranní teplota na nulu a objevil se slabý poprašek sněhu. Skutečné sněhové pokrývky jsme se ale už nedočkali. V neděli 16. února bylo sice ráno jen kolem nuly, odpoledne však mezi 10 a $11\text{ }^{\circ}\text{C}$. Opět se objevil silný vítr. V následujících dnech docházelo k velkým teplotním výkyvům, přechodně se objevil i déšť se sněhem. Teplé počasí však převládalo. V neděli 23. února jsme ráno naměřili mezi 6 a $7\text{ }^{\circ}\text{C}$, odpoledne až $13\text{ }^{\circ}\text{C}$. Samotný závěr měsíce přinesl přechodné ochlazení. V noci spadly teploty k nule, odpoledne pak vystoupaly ke $4\text{ }^{\circ}\text{C}$. Objevilo se sněžení či sněhové přeháňky, ovšem bez souvislé sněhové pokrývky.

Březen

Také březen patřil spíše k teplejším měsícům. Hned 1. března jsme při polojasném až oblačném počasí naměřili $11\text{ }^{\circ}\text{C}$, v neděli 8. března pak 13 stupňů, 12. března 18, 20. pak $19\text{ }^{\circ}\text{C}$. Převažovalo polojasné až oblačné počasí, v pátek 13. března se opět přihnal silný vítr.

Po 20. březnu přišlo ochlazení. Už v sobotu 21. března jsme přes den za občasného deště naměřili jen mezi 4 – 5 °C. Chladnější ráz počasí vydržel až do 25. března. Ranní teploty padaly až k minus 7 °C, odpolední pak nepřesáhly + 6 stupňů. Bylo jasno až polojasno. V následujících dnech se opět oteplovalo. 27. a 28. března se sice ranní teploty pohybovaly jen kolem nuly, odpolední však při polojasném počasí šplhaly až k 16 °C. V samotném závěru měsíce se opět částečné ochladilo, objevily se i sněhové přeháňky.

Duben

Začátek dubna byl teplý a suchý. Už 7. dubna jsme při jasném počasí naměřili 20 °C. Pocitovou teplotu však snižoval silný vítr. Ranní teploty se pohybovaly od 3 do 7 stupňů, od 8. do 12. března klesaly k nule či slabě pod nulu. Teplé počasí vydrželo do 13. dubna, kdy ranní teplota spadla jen 7 – 6 °C a odpoledne dosáhla téměř 18 stupňů. Už přes den se však ochlazovalo. V následujících dnech jsme dokonce zaznamenali sněhové přeháňky, teplota se pohybovala jen kolem + 5 °C. Následně se opět oteplilo, byť rána zůstala mrazivá. 15. a 16. dubna jsme naměřili kolem -2 stupňů. Odpolední teploty však mezi 16. a 18. dubnem atakovaly dvacítku. Poměrně teplé a také suché počasí vydrželo až do 29. dubna. Ranní teploty sice v některých dnech padaly téměř k nule, odpolední se však držely mezi 15 – 19 °C. V úterý 28. dubna se pak při polojasném počasí vyšplhaly až k 22 stupňům. Teprve 29. dubna pršelo.

Květen

Po suchém dubnu byl květen měsícem, v němž výrazněji zapršelo. A rozhodně se nejednalo o májové deštíčky. Pršelo již 1. května, kdy jsme přes den naměřili téměř 18 °C. Také v následujících dnech se objevoval déšť či alespoň přeháňky. Ranní teploty klesaly nejčastěji k 8 či 7 stupňům, jen 4. a 6. května to byly jen necelé 2 – 3 stupně nad nulou. Ve dnech 6. a 7. května bylo počasí velmi větrné, v dalších ale vítr ustal a výrazně se oteplilo. V sobotu 9. května jsme při jasném až polojasném počasí naměřili téměř 25 °C. Teplé počasí, byť při oblačné obloze, vydrželo ještě další dva dny. 13. května jsme ráno naměřili pouze nulu, odpoledne pak necelých 13 °C. Večer začalo pršet, pršelo i v dalších dnech. Nad 20 stupňů se teplota vrátila až v neděli 17. května. Ráno jsme naměřili kolem 7 stupňů, odpoledne pak při jasném počasí 23 °C. Následující dny přinesly jasné až polojasné počasí. Ranní teploty se pohybovaly většinou mezi 5 až 7 stupni, jen pátek 22. května byl chladný. Naměřili jsme pouhé 2 °C. Převažovalo polojasné či oblačné počasí s teplotami kolem 20 °C. Závěr měsíce byl spíše chladnější a deštivější. 31. května spadly ranní teploty na 9 °C, odpoledne se vyšplhaly jen na 13 stupňů.

Červen

Začátek června byl teplejší. Hned 1. června jsme při polojasném počasí naměřili 19 stupňů, podobné teploty panovaly i v dalších dvou dnech. Ve čtvrtek 4. června jsme se dočkali letních teplot, rtuť teploměru ukazovala na 25 °C. Ve dnech 6. – 8. června se přihnaly bouřky, z nichž některé byly velmi intenzivní. V těchto dnech se také ochladilo. V noci bylo sice kolem 14 stupňů, přes den však jen kolem 20, 8. června dokonce jen 17 °C. Letní teploty se vrátily 11. června, kdy jsme při polojasném až oblačném počasí naměřili 26 °C. V sobotu 13. června se teploměr zastavil na třicítce, večer ale přišly bouřky. Ty nás provázely i nedělí a v Litomyšli způsobily komplikace majitelům nemovitostí i řidičům. Hladina Loučné byla pod bedlivým

dozorem odborníků – platil první stupeň povodňové aktivity. V jednu hodinu odpoledne dosahovala hladina Loučné do výšky 120 cm a řekou protékalo přes 12 metrů krychlových za sekundu. Během neděle spadlo na Litomyšlsku, Chrudimsku a Pardubicku asi 50 až 90 mm srážek na metr čtvereční. Většina těchto srážek dopadla v rozmezí několika hodin a půda nestačila velké množství vody vsáknout. Voda se dostala i do města – na některých místech zkrátka kanalizace nestíhala všechny přívalové srážky pobrat, jinde se do ulic dostala přívalová voda z polí. Mezi nejpostiženější místa patřily Smetanovo a Toulouvcovo náměstí, ulice J. E. Purkyně, Z. Kopala, Vodní Valy, oblast u světelné křižovatky, podchod u sokolovny či Primátorská hráz. Voda zaplavila i strojovnu na plovárně, tiskárnu H.R.G. nebo některá oddělení nemocnice. V těchto a další postižených místech pomáhali občanům hasiči z Litomyšle a okolí s odčerpáváním vody. Policie řídila dopravu na světelné křižovatce, silnice u nemocnice byla zanesena nepořádkem. Povodňová komise, který se následně sešla, rozhodla o vyhloubení provizorního příkopu na ulici Z. Kopala, který měl přitékající vodu odvést od obytných domů.

V dalších dnech se ochladilo. Ranní teploty se pohybovaly nejčastěji kolem 14 °C, odpolední pak při polojasné až oblačné obloze kolem dvaceti. Pouze v úterý 16. června jsme naměřili 24 stupňů. 19., 20. a 21. června opět pršelo, jednalo se však jen o mírný déšť. Se závěrem školního roku přišlo postupné oteplování. Ve čtvrtek 25. června bylo sice jen kolem 22 stupňů, v sobotu 27. už 28, o den později 30 °C. V pondělí 29. června silně a vytrvale pršelo. V Litomyšli opět platil první stupeň povodňového nebezpečí.

Červenec

První prázdninový měsíc začal polojasným počasím s teplotami kolem 28 °C. Hned z prvního na druhého července jsme také zažili první tropickou noc tohoto roku. Následovaly dny s polojasným až oblačným počasím, teploty se pohybovaly v rozmezí od 23 do 27 °C. Na svátek Mistra Jana Husa se dostavilo ochlazení, které pokračovalo i v dalších dnech. Ve středu 8. července jsme naměřili 18 stupňů, během dne však teplota spadla na 15. Na tropické hodnoty se teploty vrátili už 10. července, kdy bylo zpočátku jasno a 30 stupňů. Večer se však přihnala bouřka se silným větrem. V dalších dnech bylo počasí značně nestabilní. Střídaly se polojasné dny s teplotami kolem 20, ale i 27 stupňů, s dny velmi deštivými. 19. července Litomyšl opět potrápila blesková povodeň – hasiči zasahovali u minimálně pěti případech, kdy voda zaplavila do výše několika centimetrů ulice, sklepy a přízemí některých domů. Hasiči odčerpávali vodu například na Komenského náměstí, Lánech a v dalších částech města. Hladina Loučné vystoupala na 102 cm, zhruba 30 minut platil první stupeň povodňového stupně... Až samotný závěr měsíce přinesl skutečně letní počasí. 27. července jsme ráno naměřili 14 °C, odpoledne však 29. O den později bylo ještě tepleji – 31 stupňů. Závěr měsíce se nesl v duchu jasné až polojasné oblohy s teplotami mezi 25 – 27 °C.

Srpen

Také v srpnu zapršelo, zároveň byl však druhý prázdninový měsíc teplotně stabilnější. Přinesl také více tropických dnů. Nejteplejší byly dny od 8. do 14. srpna, kdy jsme naměřili každý den přes třicet stupňů, ve čtvrtek 13. srpna dokonce více než 32 °C. Tropické dny se vrátili ještě

po 20. srpnu. V pátek 21. bylo 33 °C a zcela jasno. Ranní teploty se pohybovaly mezi 18 a 14 stupni, postupně jen mezi 13 až 11 °C. Zřejmě nejchladnějším ránem byl pátek 28. srpna, kdy bylo jen kolem 8 °C. Nejintenzivnější déšť přišel ve dnech 3. a 4. srpna.

Září

Nový školní rok začal chladným a deštivým počasím. Prvního září ráno jsme naměřili 13 °C, odpolední teploty zůstaly na stejných hodnotách. Čerstvý vítr navíc pocitovou teplotu ještě snižoval. Až 3. září se teploty vrátily na příjemných 20 stupňů, v sobotu 5. září dokonce na letních 26 °C. Večer ale dorazily bouřky, následující den se ochladilo na 20 stupňů. Celé dopoledne bylo oblačno, až odpoledne polojasno. Následovaly příjemné podzimní dny. Ranní teploty sice již klesaly pod 10 stupňů (v úterý 8. září klesly jen na 8 °C), odpolední však dosahovaly 20 – 22 °C. V neděli 13. září jsme polojasném počasí naměřili kolem 25 stupňů, v dalších třech dnech dokonce 29 °C. Následně se ochladilo na 18 – 20 stupňů, jen v pondělí 21. září se teplota přehoupla přes 24 °C. Od pátku 25. září přibýlo srážek. Ranní teploty spadly na 10 stupňů, přes den se dostaly nejčastěji kolem 12 °C.

Říjen

Říjen patřil k nejdeštivějším měsícům v roce. Pršelo opravdu často, několikrát se přitom jednalo o déšť celodenní. Teploty postupně klesaly. Nejtepleji bylo v sobotu 3. října, kdy jsme naměřili 21 °C. Nejchladněji pak 14. října, kdy se při celodenním dešti a velmi větrném počasí teplota nepřehoupla přes 8 °C. Nejchladnější ráno přišlo 16. října. To jsme zaznamenali první přízemní mrazík s teplotou kolem nuly.

Listopad

Listopad přinesl typické podzimní počasí s velkou oblačností a občasným deštěm či mrholením. Sněhu jsme se zatím nedočkali. Nejtepleji bylo na dušičky. Ráno jsme naměřili téměř 10 °C, odpoledne pak kolem 18. To vše při polojasné až oblačné obloze. Chladné dny přišly po 20. listopadu, kdy ranní teploty klesaly k nule, ale i pod nulu. V neděli 29. listopadu padal sníh s deštěm.

Prosinec

Prosinec začal chladným zimním počasím. Hned 1. prosince jsme ráno naměřili minus 1 °C, přes den se pohybovala kolem nuly. Ještě další dva dny si udržely podobný ráz počasí. 2. prosince večer spadla teplota na méně než -3 °C, v noci se však částečně oteplilo. Ve čtvrtek 3. prosince napadl poprašek sněhu, ten ale velmi brzy roztál. V neděli 6. prosince jsme ráno naměřili 6 °C, přes den pak kolem 10 °C. Bylo oblačno, foukal extrémně silný vítr, a to i následující den.

K částečnému ochlazení došlo až v týdnu od 14. prosince. Mohla za to nízká oblačnost, která se nad Českou republikou udržovala. Ranní teploty klesaly nejčastěji na 3 – 2 °C, odpolední pak zůstávaly na podobných hodnotách. Na Štědrý den ráno se teplota pohybovala mezi 8 a 9 stupni, večer pak přišlo ochlazení. Sněhu jsme se však do konce roku už nedočkali. 28. prosince

nás však potrápilo náledí. Na Silvestra panovalo chladné počasí. V noci mrzlo, teploty jen mírně nad nulou se udržely i přes den.

Statistický přehled roku 2020

Počet obyvatel k 1. lednu 2020: 10 378

Z toho:

- muži: 5081
- ženy: 5297

Průměrný věk činil 43,4 let.

Narození s trvalým pobytem v Litomyšli:

V roce 2020 se narodilo 98 dětí.

Manželství uzavřené v matričním správním obvodu: 162

- z toho z Litomyšle: 37
- z toho církevních: 21
- z toho v obcích matričního obvodu: 36

Úmrtí ve správním obvodu: 440

- z toho z Litomyšle: 113
- z toho v obcích matričního obvodu: 45

Rozvody (evidované v Litomyšli): 48

Obyvatelstvo k 31. 12. 2020:

- počet občanů ČR: 9 723
- počet cizinců: 634

Za rok 2020:

- odhlášeno občanů ČR: 197
- úmrtí občanů ČR: 130

Závěr kroniky

Říká se, že teprve nouze odkryje skutečné charaktery lidí. Skončil rok, který rokem takového odkrývání byl. Přinesl obrovskou vlnu solidarity na začátku, v jeho průběhu pak odkryl i strachy a bolesti v nás. Bojovali jsme s nimi všichni – někteří lépe, jiní hůře. Kronikář nechce být soudcem, spíš hledá pochopení pro všechny, kteří se v průběhu roku nechali strachem svázat natolik, že uvěřili našeptávačům laciných řešení, úhybných manévřů a polopravd zabalených v hávu serióznosti. Zároveň však musí pro paměť budoucích napsat, že Litomyšl jako celek obstála. I když to stálo mnoho sil nejen vedení města, ale každého, kdo se chtěl chovat skutečně zodpovědně.

Ze všeho, co kronikář do zápisu za rok 2020 uvedl, vyplývá, že Litomyšl nežila jen bojem s pandemií. Snažila se vlastně žít tak, jak žila dřív. Odhodlání lidí, kteří s nasazením a zároveň bez možnosti dohlédnout výsledku své práce připravovali a organizovali společenské, kulturní, sportovní a jiné aktivity, bylo obrovské. Múza naděje, hlavní leitmotiv letošní Smetanovy Litomyšle, zkrátka prorostla do života celého města. Nezbyvá než vyřknout přání, abychom naději neztráceli ani v roce, který nás čeká – a který bude zřejmě obdobně náročný, jakým byl končící rok 2020.

Informace o zápisu do kroniky, schválení Radou města Litomyšle

Zápis do kroniky provedl Stanislav Švejcar v květnu 2021.

Rada města Litomyšl zápis schválila dne 18. 5. 2021 usnesením č. 458/21.

Podpisy:

Kronikář: Stanislav Švejcar

Za Radu města Litomyšl: Daniel Brýdl, starosta

Obsah

Úvod	2
Město v roce 2020	3
Litomyšl v boji s covid-19	3
Rozpočet na rok 2020	9
Projekty města plánované na rok 2020	9
Město pro lidi, lidé pro město	10
Nový tržní řád	12
Optimalizace pracovišť finančních úřadů	13
Konference o budoucnosti měst	13
Sportboxy – sportovní a sociální experiment v Litomyšli	13
Černý prapor za městské finance	14
Město koupilo vilu Klára	14
Udržitelná městská mobilita	15
Litomyšl chodí pěšky	15
Soutěž na podporu údržby zeleně aneb Ekolitomyšlané	16
Litomyšlská účtenkovka aneb Litomyšlané sobě	16
Ceny města Litomyšle	17
Modernizace webových stránek města	17
Litomyšl 27. nejlepším místem pro život	17
Činnost příspěvkových organizací města (vyjma CSP, škol a SVČ) v roce 2020	18
Městská galerie Litomyšl	18
Smetanův dům	19
Zámecké návrší	20
Spolkové organizace	21
Politické události v roce 2020	29
Informace z jednání Zastupitelstva města Litomyšle	29
Informace z jednání Rady města Litomyšle	32
Volby do zastupitelstev krajů	37
Někdejší poslanec a radní Litomyšle Pavel Severa před soudem	39
Rozvoj města v roce 2020	40
Příprava stavby dálnice D35	40
Opravy komunikací, významné rekonstrukce elektrického vedení	40
Kamery na světelné křižovatce, úvahy o prodloužení úsekového měření na I/35	41

Situace v městských lesích, další kácení stromů na Černé hoře (informace kronikáři poskytl Petr Novák z Městských lesů Litomyšl)	42
Investoři nových bytů	42
Dotace na domácí čističky odpadních vod	42
Elektromobil pro městské služby	43
Stavba obchodního domu Lidl	43
Příprava výstavby parku pro relaxaci i zadržování vody	44
Dobíjecí stanice pro elektromobily	44
Domov pro seniory	45
Diskuze nad novým zázemím na hřbitově	45
Průmysl a služby v roce 2020	47
Přehled firem, které v Litomyšli v roce 2020 působily	47
Firmy a služby v době covidové	52
Adfors v roce 2020 (podklady kronikáři poskytl závod Adfors v Litomyšli)	53
Umdasch Story Design a.s.	55
Tiskárna H.R.G.	56
Floreum Litomyšl – zahradní centrum	56
Litomyšl a podpora cestovního ruchu v době covidové	57
Školství v roce 2020	58
Základní statistické údaje o školách a školských zařízeních zřizovaných městem Litomyšl (údaje k 30. 9. 2020)	58
Změny v organizaci mateřských škol	58
Místní akční plán rozvoje vzdělávání na území ORP Litomyšl II	59
Uzavření škol a jejich přechod na distanční výuku v jarní a podzimní vlně pandemie koronaviru	60
Nakopněte svoji školu 2020	65
Informace o činnosti mateřských škol zřizovaných městem Litomyšl	65
Mateřská škola v Líbáncích	65
Mateřská škola Sedmikráska	66
Informace o činnosti základních škol zřizovaných městem Litomyšl	67
Základní škola Litomyšl, Zámecká	67
Základní škola Litomyšl, U Školek	67
Základní škola Litomyšl, T. G. Masaryka	68
Informace o činnosti Základní umělecké školy B. Smetany	68
Informace o činnosti Střediska volného času v roce 2020	69
Zajímavosti ze středních škol	70

Fakulta restaurování Univerzity Pardubice (podklady do kroniky zpracovali Ing. Markéta Prokešová, PhDr. Tomáš Kupka, Ph.D.)	71
Litomyšlská Univerzita třetího věku	76
Zdravotnictví a sociální služby v roce 2020	78
Litomyšlská nemocnice	78
Nadační fond pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska	79
Centrum sociální pomoci	80
Deset let Ruky pro život	81
Památky v roce 2020	82
Znovuotevření Portmonea	82
Státní zámek Litomyšl	82
Kulturní události roku 2020	85
Babiččina Barunka	85
Svatební veletrh na návrší	85
Výstava Karel Zeman	86
Cenné archiválie z litomyšlského archivu na výstavě	86
Lázeňské prameny 2020	87
Osvobození bez svobody	87
Koncerty jako poděkování za pomoc při jarní vlně pandemie	87
Barokní festival	87
Záhadné pouto	89
Slavnosti Prosecca na zámku	89
Filmový festival Doku Zahrady	90
Litomyšlská veselice aneb (b)láznění se špetkou gastroslavností	90
Po stopách Židů	91
Andělský advent	91
Národní festival Smetanova Litomyšl 2020	95
Smetanova Litomyšl	95
Smetanova výtvarná Litomyšl	104
Plán B – Naděje v Litomyšli	104
Třilamří v Litomyšli	106
Cirkus v Litomyšli	106
Město – L	107
Mladá Smetanova Litomyšl	107
Známé i méně známé osobnosti města	109

Zajímavosti v roce 2020	111
Tříkrálová sbírka 2020	111
Taneční studio Éra pro hospic	111
Omalovánky o rytíři Touloucovi	111
Českem tam a zpět.....	111
Úvahy o možném vzniku centra českého exilu na Růžovém paloučku.....	112
Burza filantropie v Litomyšli.....	113
Poděkování našim (super)hrdinkám	113
Různé události v roce 2020.....	114
Otevři oči v Litomyšli	114
Růžoffky v běhu pro nemocnou dívku	114
Vzpomínka na Miladu Horákovou.....	114
Primice v Litomyšli	114
Effatha	115
Symbolická podpora odpůrců Lukašenkova režimu v Bělorusku.....	115
Uklidíme Česko 2020	115
Skautské debaty pro veřejnost.....	116
Litomyšlské pivo bodovalo v soutěžích.....	116
Sport v roce 2020	118
Basketbalový klub ADFORS Basket Litomyšl v roce 2020 (podklady kronikáři poskytl Martin Šorf)	119
Stáj Manon, JK Hřebčín Suchá	121
Úspěchy a umístění členů atletického oddílu TJ JISKRA v soutěžích – 2020	122
Litomyšlský fotbal (podklady kronikáři poskytl Radek Halva)	126
Volejbalový klub Litomyšl (podklady kronikáři poskytl Renata Šulcová)	126
Tenisový klub Litomyšl	127
Činnost oddílu Karate-do Litomyšl v roce 2020	127
Z dalších událostí.... ..	128
Počasí v roce 2020	130
Statistický přehled roku 2020.....	135
Závěr kroniky	136

FOTOGRAFICKÁ PŘÍLOHA

Foto: Není-li uvedeno jinak, Michele Vojáček,
Městský úřad Litomyšl

Boj s pandemií covid-19

Skauti roznášejí seniorům letáky s nabídkou pomoci s nákupy, březen 2020

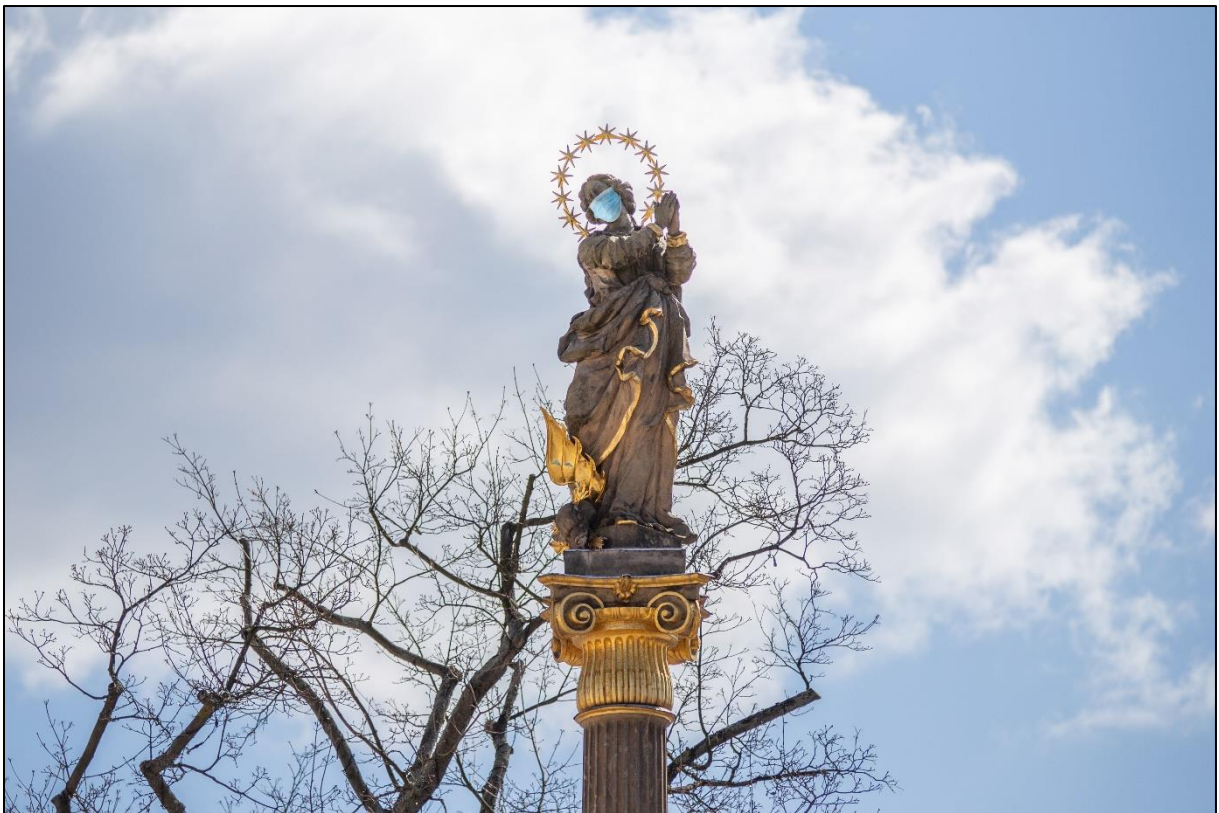
Roušky od dobrovolníků, duben 2020

Propagační foto „Noste roušky“ – Wwwworks, duben 2020

Nouzové zázemí pro lidi bez domova, hala Jiskra, duben 2020

Stěhování drive-in stanu do areálu nemocnice, závěr dubna 2020

Pořízení nového izolátoru nukleových kyselin – Nadační fond pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska, květen 2020

Pořízení dezinfekčního přístroje pro Městské služby Litomyšl, květen 2020

Sportboxy

Josef Štefl, ředitel SVČ Litomyšl při instalaci sportboxů

Sportbox u hřiště při ZŠ Zámecká

Noc kostelů (foto J. Bisová)

Zleva: Štěpán Klásek (ČCE), P. Zdeněk Mach, Daniel Kvasnička (CB)

Místostarosta města Radomil Kašpar

Starosta města Daniel Brýdl

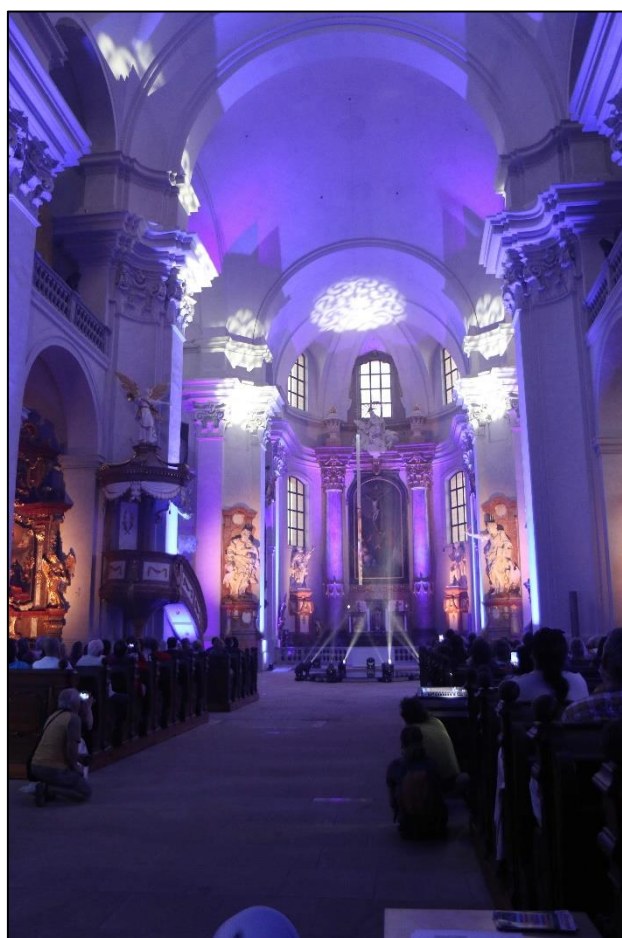

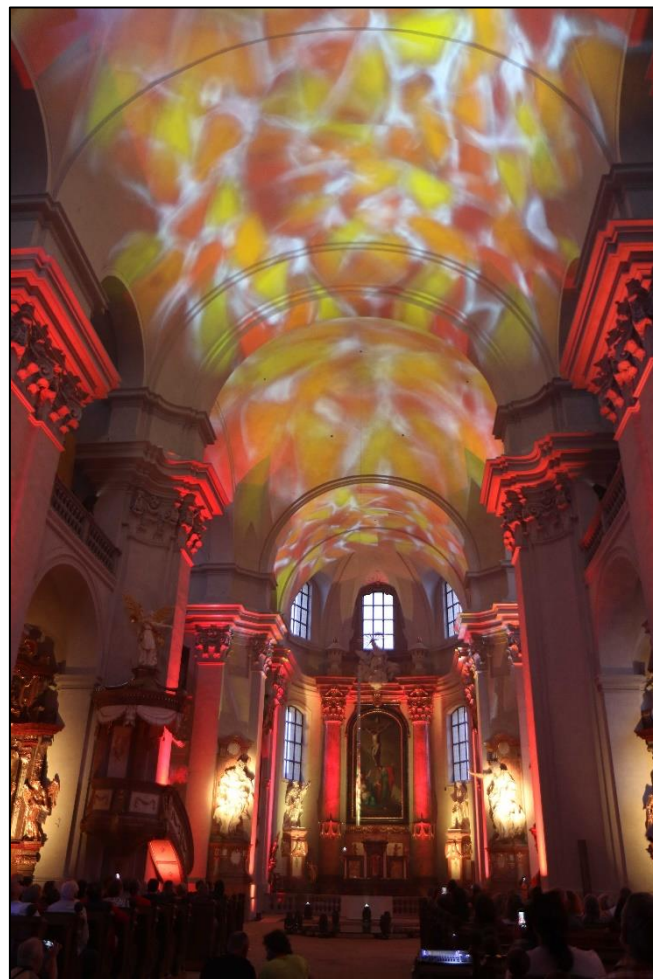

Světelná show v piaristickém chrámu

Koncert pro zdravotníky, červen 2020

Smetanova Litomyšl (foto Smetanova Litomyšl)

Zahajovací koncert

Sólo pro pana Bacha

Pavel Šporcl – Kde domov můj II

Duše raného baroka

Varhanní nokturno II

Antonín Dvořák – Mše D dur (hlavním celebrantem byl Mons. Tomáš Halík)

Místostarosta města Radomil Kašpar děkuje Tomáši Halíkovi

Velké finále

Festivalové zahrady (foto Smetanova Litomyšl)

194

Zleva: Hejtman Pardubického kraje Martin Netolický a senátor Jiří Drahoš

Ministr zahraničí ČR Tomáš Petříček

Plán B (foto Městská galerie Litomyšl)

Výstava ve městě značně rezonovala – mnohé zaujala, hlasitě se však o slovo hlásili i její kritici; jedním z vtipných momentů byl parkovací lístek za čelním sklem Porsche na náměstí

Umělecké dílo Korona česká město odkoupilo a zapůjčilo Městské galerii Litomyšl

Toulovcovy prázdninové pátky (foto Facebook)

Tradiční pohádky a hudební vystoupení přilákaly velké množství malých diváků

Již 20 let vybírá kuřátko Pomocníček na Toulouvcových prázdninových pátcích peníze na pomoc znevýhodněným či postiženým dětem. Letos bylo během devíti prázdninových pátků vybráno úctyhodných 55 161 Kč, což je přesně o 8 283 Kč víc než v loňském roce

V případě nepříznivého počasí našly děti útočiště například v kostelíku Rozeslání svatých apoštolů na Touloucově náměstí; zleva: vedoucí školského odboru Milada Nádvorníková a vedoucí odboru kultury a cestovního ruchu Michaela Severová

Zaplněné Toulouvcovo náměstí na začátku prázdnin

Vystoupení kapely Epydemye na závěr letošních Toulouvcových prázdninových pátků bylo dle účastníků ohromným zážitkem (foto Ivan Bllemdy Krejza)

Litomyšlské dny barokní tradice - Jiří Melcelius: Missa Canonica (foto T. Jiroušková)

Zleva: Hlavní organizátor festivalu Vítek Večeře a starosta města Daniel Brýdl

Zahajovací koncert festivalu vysílala Tv Noe

Litomyšlské dny barok. tradice - Místo, kde se tradice setkává s modernou (foto V. Večeře)

Slavnosti Prosecca na zámku

Českem tam a zpět (foto J. Bisová)

Zleva: Starosta města Daniel Brýdl a moderátor ČT Daniel Takáč

Jan Píkna při rozhovoru s moderátorkou České televize

Ředitel Zámeckého návrší David Zandler při rozhovoru s moderátorkou České televize

Středa, hudby Vám třeba

DOKU zahrady 2020 (foto T. Jiroušková)

Program vyvrcholil promítáním filmu V síti...

...a následnou besedou s jeho tvůrcem Vítem Klusákem

Litomyšlská veselice aneb (b)láznění se špetkou gastroslavností (foto J. Bisová)

Rozloučení s kastelánkou zámku Zdeňkou Kalovou; moderoval Václav Žmolík, uprostřed senátor, náměstek hejtmána Pardubického kraje a radní města Litomyšle Michal Kortyš

Pracovních příležitostí pro zvukaře letos mnoho nebylo – o to více si jich zvukař Smetanova domu Lubomír Adolf užíval

Zleva: Starosta města Daniel Brýdl a hejtman Pardubického kraje Martin Netolický

Nechyběl Veterán klub Litomyšl a krásná auta, která zaplnila dolní část Smetanova náměstí

Litomyšlské dvorky (foto T. Jiroušková a J. Bisová)

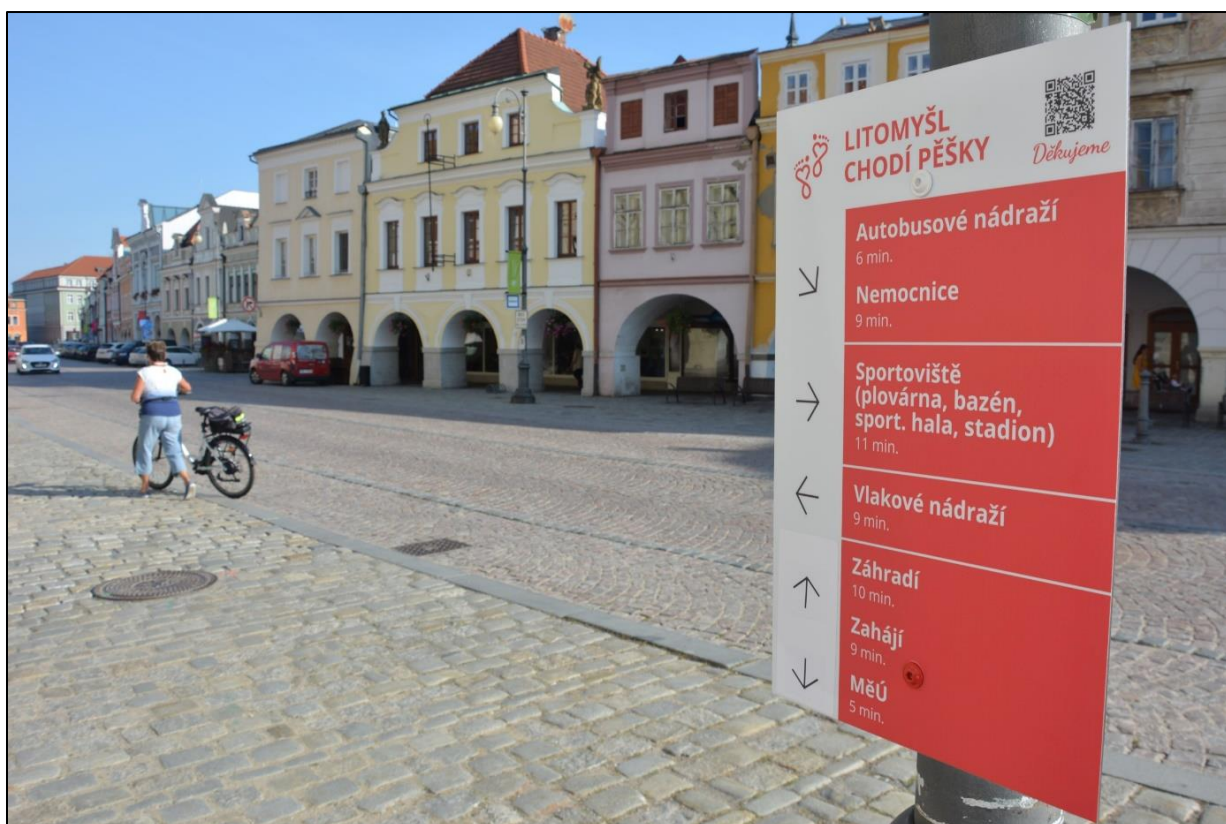

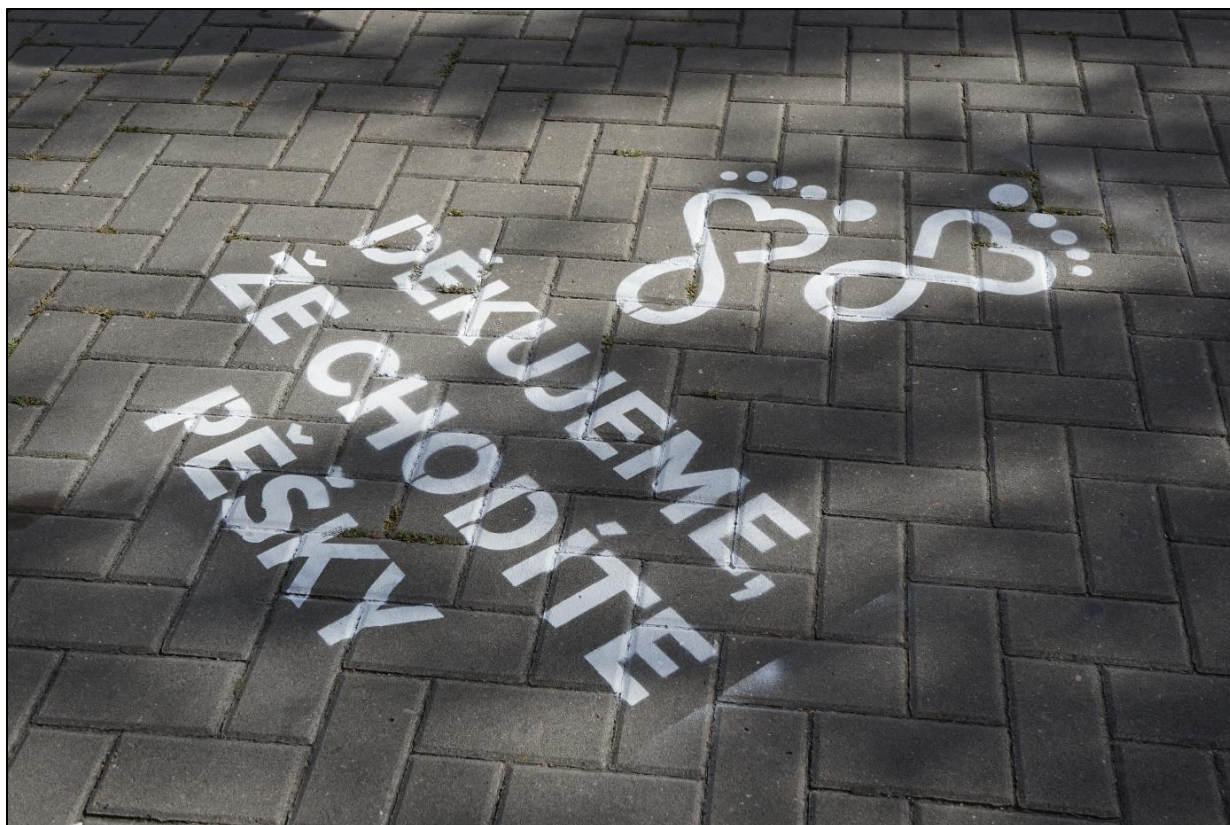

Litomyšl chodí pěšky

EVROPSKÝ TÝDEN MOBILITY 2020

16. a 17. září

Přednáška pro veřejnost

dětské dopravní hřiště, 15 až 18 hod.

Praktická přednáška o tom, jak se chovat nejenom na silnicích. Pro zájemce bude možnost si zapůjčit kola, nutná vlastní helma. Vhodné pro všechny věkové kategorie.

17. a 18. září

Přednášky pro děti

litomyšlské základní školy

Přednáška ve spolupráci s BESIP o bezpečnosti na silnicích.

* pouze pro školy

19. a 20. září

Komentované prohlídky elektromobilů

Smetanovo náměstí, 10 až 16 hod.

Přijďte si prohlédnout zaparkované elektromobily a vyzpovídejte jejich majitele o pozitivních i negativních aspektech tohoto druhu dopravy.

Vstup na všechny akce zdarma.

Sdíte nám svůj názor na dopravní situaci ve městě online dotazník na www.litomyse.cz

22. září

Den bez aut

Ulice Ropkova, J. Váchala, celý den

Jak by část města vypadala bez aut? Šlo by plochy použít k něčemu jinému? To si budeme moci naživo vyzkoušet ve dvou litomyšlských uličkách po celých 24 hodin.

16. až 22. září

Bezplatné testovací jízdy elektrokol

Smetanovo náměstí, Dům sportu Stratílek 10 až 17 hod.

Vyzkoušejte si zdarma jízdu na elektrokole! Možnost objednat si hromadnou vyjížďku po městě. Nutné dva doklady totožnosti na osobu.

* v so 19. září od 8 do 15 hod.

Litomyšl
město pro lidi

LITOMYŠL
CHODÍ PĚŠKY

EVROPSKÝ
TÝDEN
MOBILITY

SVČ
LITOMYŠL

**DŮM
SPORTU
STRATÍLEK**

BESIP

Předávání Cen města Litomyšle

Vojtěch Toms přebírá z rukou starosty města Daniela Brýdla Plaketu Rady města Litomyšle za obnovu židovského hřbitova

Nositelka Plakety města Litomyšle Jana Střasáková

Symbolické předání Ceny purkmistra Laška japonskému právníkovi Yoshinobu Kubotovi

Elektroauto pro Městské služby Litomyšl

*V pozadí zleva: Místostarosta Radomil Kašpar a starosta Daniel Brýdl
při předvádění automobilu*

Nabíjecí stanice pro elektromobily (foto Facebook)

Nabíjecí stanice pro elektromobily byla zřízena u supermarketu Albert

Povodně v Litomyšli

Červen – foto V. Toms

Červen – foto Lilie

Ulice Mařákova

S odklizením následků povodní pomáhali i hasiči z okolních obcí – vlevo nová hasičská Tatra z Čisté – Mařákova ulice ve směru na Českou Třebovou

Ulice J. E. Purkyně

Ze života litomyšlských ZŠ (foto kronikář získal od příslušné školy či z webu/Facebooku školy)

ZŠ Zámecká připravila 27. února v Klenutém sále Zámeckého návrší panelovou diskuzi Kdo, když ne my? Hlavním moderátorem diskuze byl kazatel Daniel Kvasnička (u řečnického pultu)

Úspěšný projekt ZŠ U Školek, o němž se kronikář zmiňuje v zápisu

Oceněná ředitelka ZŠ U Školek Mirka Jirečková

Kubova olympiáda – právě tak se jmenovalo sportovní klání družin litomyšlských a okolních škol, které v únoru 2020 hostila ZŠ T. G. Masaryka

Žáci 9. ročníku na jaře 2020 – max. 15 žáků, povinné rozestupy, netradiční uspořádání tříd; na snímku žáci ZŠ Zámecká, učebna fyziky

Z Litomyšlského sportu

Basketbalový klub (foto Facebook)

Tak trochu jiné soustředění. V rouškách, ale spolu!

O litomyšlském basketu se psalo i v novinách; na obrázku Martin Šorf

Atletické závody v Litomyšli, červenec 2020 (foto Facebook)

S číslem 154 atlet TJ Jiskra Litomyšl Kryštof Tringela

Legenda litomyšlské atletiky – Ivo Strnad

Decimuž 2020 (foto Facebook)

Fotbalpark Litomyšl (foto Facebook)

Mistrovství ČR ve hře na jamky

Fotbalpark byl pořadatelem také kulturních akcí – například litomyšlského vinobraní